

ปัญหาและเฉลย วิชาบาลีไวยากรณ์ ป.ย.๑-๒

๒๕๔๐-๒๕๖๘ (๒๙ ปี)

PALdict ๕ ม.ค.๖๙ - Made with LibreOffice 7

ข้อ ๑ สมัญญาริธาน	ข้อ ๕ กิตก์
ข้อ ๒ สนธิ	ข้อ ๖ สมาส
ข้อ ๓ นาม อพยยศัพท์	ข้อ ๗ ตัทธิติ
ข้อ ๔ อาขยาต	

สารบัญหลัก

คลิกเพื่อไปสารบัญย่อย. เลขตัวหลังคือเลขหน้าของเนื้อหา

พ.ศ.๒๕๔๐ - ๑

พ.ศ.๒๕๔๑ - ๓

พ.ศ.๒๕๔๒ - ๕

พ.ศ.๒๕๔๓ - ๗

พ.ศ.๒๕๔๔ - ๙

พ.ศ.๒๕๔๕ - ๑๐

พ.ศ.๒๕๔๖ - ๑๒

พ.ศ.๒๕๔๗ - ๑๔

พ.ศ.๒๕๔๘ - ๑๖

พ.ศ.๒๕๔๘ (๒) - ๑๘

พ.ศ.๒๕๔๙ - ๒๐

พ.ศ.๒๕๔๙ (๒) - ๒๒

พ.ศ.๒๕๕๐ - ๒๔

พ.ศ.๒๕๕๐ (๒) - ๒๖

พ.ศ.๒๕๕๑ - ๒๘

พ.ศ.๒๕๕๑ (๒) - ๓๐

พ.ศ.๒๕๕๒ - ๓๑

พ.ศ.๒๕๕๒ (๒) - ๓๓

พ.ศ.๒๕๕๓ - ๓๕

พ.ศ.๒๕๕๓ (๒) - ๓๗

พ.ศ.๒๕๕๔ - ๓๙

พ.ศ.๒๕๕๔ (๒) - ๔๑

พ.ศ.๒๕๕๕ - ๔๒

พ.ศ.๒๕๕๕ (๒) - ๔๔

พ.ศ.๒๕๕๖ - ๔๖

พ.ศ.๒๕๕๖ (๒) - ๔๘

พ.ศ.๒๕๕๗ - ๕๐

พ.ศ.๒๕๕๗ (๒) - ๕๒

พ.ศ.๒๕๕๘ - ๕๔

พ.ศ.๒๕๕๘ (๒) - ๕๖

พ.ศ.๒๕๕๙ - ๕๘

พ.ศ.๒๕๕๙ (๒) - ๖๐

พ.ศ.๒๕๖๐ - ๖๒

พ.ศ.๒๕๖๐ (๒) - ๖๔

พ.ศ.๒๕๖๑ - ๖๗

พ.ศ.๒๕๖๑ (๒) - ๗๐

พ.ศ.๒๕๖๒ - ๗๓

พ.ศ.๒๕๖๒ (๒) - ๗๖

พ.ศ.๒๕๖๓ - ๗๙

พ.ศ.๒๕๖๓ (๒) - ๘๒

พ.ศ.๒๕๖๔ - ๘๕

พ.ศ.๒๕๖๔ (๒) - ๘๘

พ.ศ.๒๕๖๕ - ๙๐

พ.ศ.๒๕๖๕ (๒) - ๙๓

พ.ศ.๒๕๖๖ - ๙๖

พ.ศ.๒๕๖๖ (๒) - ๙๙

พ.ศ.๒๕๖๗ - ๑๐๒

พ.ศ.๒๕๖๗ (๒) - ๑๐๓

พ.ศ.๒๕๖๘ - ๑๐๖

พ.ศ.๒๕๖๘ (๒) - ๑๐๘

สารบัญย่อ

คลิกเพื่อไปหน้าเนื้อหา

พ.ศ.๒๕๕๐..... - ๑

๑. อะไรชื่อว่าพญชชนะ? พญชชนะวรรคและอวรรค มีอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๑
๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? ตาสาหิ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?..... ๑
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๑
 - ก. คุณนามแบ่งออกเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?..... ๑
 - ข. คุณนามและสัพพนาม เป็นได้กี่ลึงค์?..... ๑
 - ค. คำว่า ยโส ในคำว่า ยโส ลุธา น มชเชยย เป็นวิภตติอะไร? ทำตัวอย่างไร?..... ๑
 - ง. ปุงลึงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๑
 - จ. ตั้งแต่ ทวิ จนถึง อฏฐารส เป็นวจนะและลึงค์อะไร?..... ๑
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้มาดู..... ๒
 - ก. ปัจจุบันกาล จัดเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๒
 - ข. วิภตติหมวดอชชัตตนี บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?..... ๒
 - ค. กิริยาศัพทใด ชื่อเหตุกัมมมาจาก?..... ๒
๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ ปัจจัยมาด้วย..... ๒
 - ก. วิชาชาติ สีเลนาติ วิญญู..... ๒
 - ข. สิกขียตติ สิกขา..... ๒
 - ค. ส่วนณณียติ เอตายาติ ส่วนณณา..... ๒
๖. ทวันทวสมาส กับ วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส แปลกกันอย่างไร?..... ๒
๗. ภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๒

พ.ศ.๒๕๕๑..... - ๓

๑. ในเบื้องต้น ผู้ศึกษาบาลี จำต้องมีความเข้าใจในเรื่องของไวยากรณ์ให้ดีเสียก่อน อยากทราบว่ อักษรวิธี ว่าด้วยอะไร? จัดเป็น ๒ อย่าง มีอะไรบ้างในแต่ละอย่าง? กล่าวถึงเรื่องอะไร?..... ๓
๒. ในพญชชนะสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อิจเจวี เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่อ อย่างไร?..... ๓
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๓
 - ก. นามศัพท์ในภาษาบาลีนั้น ท่านแบ่งเป็นกี่ลึงค์? อะไรบ้าง?..... ๓
 - ข. ลึงค์ที่จัดตามสมมตินั้นท่านหมายความว่าอย่างไร ยกอุทาหรณ์มาด้วย..... ๓
 - ค. จงยกตัวอย่างนามนามที่เป็นลึงค์เดียวมาดูอย่างละ ๕ ศัพท์..... ๓
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๓
 - ก. วิภตติอาชยาด เป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร?..... ๓
 - ข. วิภตติอาชยาด จัดเป็นกี่หมวด? และในหมวดนั้นๆ บอกกาลอะไร?..... ๓
๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบนามกิตกันั้น จัดเป็นกี่พวก? และแต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง?..... ๔
๖. สัมภวานบุพพบท กับ อวธารณบุพพบท กัมมธารยสมาส ท่านแสดงลักษณะของบทหน้าและบทหลังต่างกันอย่างไร? จงยกตัวอย่างมาประกอบด้วย..... ๔

๗. ในโคตตทัตติต มีปัจจัยกี่ตัว อะไรบ้าง? ปัจจัยเหล่านั้น เมื่อลงแล้วต้องทำอะไรบ้าง.....๕

พ.ศ.๒๕๔๒..... - ๕

๑. พยัญชนะในบาลีภาษา มีเท่าไร? พยัญชนะไหนจัดเป็น โอหฺสะ, โหฺสะ, สฺถิล และ ธนิต?.....๕

๒. อาเทศสนธิกริโยปกรณ์ในสรสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร อะไรบ้าง? โนหฺต เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?.....๕

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....๕

ก. สัพพนามคืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๕

ข. ย, อญฺญ, ตุมฺห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?.....๕

๔. ธาตุคืออะไร? ท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?.....๕

๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๖

ก. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัตตุสาธนะ และ กรณสาธนะ? สาธนะเหล่านี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?.....๖

ข. กิตปัจจัย ในกริยาภิกตฺก มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร?.....๖

๖. อะไรชื่อว่าอภัยยิวาสมาส? และอภัยยิวาสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จตุทฺทิสฺ, กตฺปุณฺญ (ปุริโส) เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์ที่มาดู.....๖

.....๖

๗. สมุหฺตทัตติต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๖

พ.ศ.๒๕๔๓..... - ๗

๑. บาลีไวยากรณ์ แบ่งเป็น ๔ ภาค มีอะไรบ้าง? และในภาคนั้นๆ ว่าด้วยเรื่องอะไร?.....๗

๒. อะไรเรียกว่าสนธิ? ในสนธิ การต่อมี ๒ อย่าง อะไรบ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่าง มาประกอบด้วย?.....๗

๓. จงแจก อาจริย (อาจารย์) ด้วย อ การันตีในปุงลึงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง ปุริส(บุรุษ) มาดู.....๗

๔. อะไรชื่อว่าอาชยาด? ในอาชยาดนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภัติหหมวดกาลาติปัติ ฝ่ายปรัสบท มาดู.....๗

๕. ข้อความว่า “วิภัติแห่งกริยาภิกตฺกนั้น ไม่มีแผนกหนึ่งเหมือนวิภัติอาชยาด ใช้วิภัตินาม ถ้านามศัพท์เป็นวิภัติและวจนะอันใด กริยาภิกตฺกก็เป็นวิภัติ และวจนะอันนั้นตาม” เท่าที่ท่านอธิบายไว้แบบนี้ ขอให้ยกตัวอย่าง(ตามแบบ) มาให้ดู ๒ ตัวอย่าง?.....๘

๖. อะไรชื่อว่าวันทวสมาส? วันทวสมาสนั้นมี ๒ อย่าง อะไรบ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบด้วย.....๘

๗. ในอภัยยิวาสมาส มีปัจจัย ๒ ตัว คืออะไร? ในปัจจัยทั้ง ๒ ตัวนั้น มีวิธีใช้อย่างไร จงยกตัวอย่างมาประกอบด้วย.....๘

พ.ศ.๒๕๔๔..... - ๙

๑. คำว่าอักษรๆ นั้นว่าตามทีนักปราชญ์ท่านประสงค์ แบ่งเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง?.....๙

๒. พยัญชนะที่มีเสียงก้อง เรียกว่าอะไร? ที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่าอะไร?.....๙

๓. นามนามแบ่งเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง?.....๙

๔. ในกริยาอาชยาดนั้น แบ่งกาลที่เป็นประธานได้กี่อย่าง? อะไรบ้าง?.....๙

๕. กิตฺกนั้น เป็นชื่อของศัพท์ประเภทไหน? มีกี่อย่าง? อะไรบ้าง?.....๙

๖. กัมธารยสมาส ได้แก่ศัพท์ประเภทไหน?.....๙

๗. ในภาวตทัตติต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๙

พ.ศ.๒๕๔๕..... - ๑๐

๑. พยัญชนะวรรคและอวรรค มีอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๑๐

๒. สนธิกริโยปกรณ์คืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๑๐

๓. สัพพนามคืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? เอต อณฺญ อมฺห จัตเป็นสัพพนามชนิดไหน?.....๑๐
๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....๑๐
- กิริยาศัพท์ใดกล่าว กิริยาศัพท์นั้นชื่อว่าเหตุกัตตฺวาจก มีอุทาหรณ์ว่า
 ในเหตุกัตตฺวาจกนั้น ลงปัจจัย ตัวคือ ๑๐
๕. ปัจจัยสำหรับประกอบกิริยาภิกถ์ จัตเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง? บอกกาลอะไร? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะ
 อะไร?.....๑๐
- ก. คจฺจนฺติ เอตถาติ คติ..... ๑๐
- ข. ภฺยฺยชิตฺตฺวาจก โภชน..... ๑๐
๖. อะไรชื่อวันทวสมมาส? และวันทวสมมสนนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จนฺทิมสุรียา, สมถวิปัสสน จัตเป็นอย่างไร?.....๑๑
๗. ในเสฏฐตฺทิตฺต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปณฺติตฺตโร, เสยฺโย, เซฏฐโร ลงปัจจัยตัวไหน?.....๑๑

พ.ศ.๒๕๔๖..... - ๑๒

๑. อักษรที่ใช้ในภาษาบาลีมีเท่าไร? อะไรบ้าง? พวกไหนได้ชื่อว่า สระ ทีฆะ และ รัสสะ?.....๑๒
๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....๑๒
- ก. อะไรเรียกว่าสนธิ?.....๑๒
- ข. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๑๒
๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ตั้งแต่ไหนเป็นเอกวจนะอิติลึงค์อย่างเดียว.....๑๒
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....๑๒
- ก. วิภตติหฺมวตอชฺชตฺตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?.....๑๒
- ข. ปัจจัยในกัตตฺวาจกมีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๑๒
๕. ศัพท์เช่นไรชื่อกรณสาธนะ? และสาธนะนี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?.....๑๒
- ก. ฌมฺมํ จรติ สีเลนาคิ ฌมฺมจารี.....๑๒
- ข. สยฺนติ เอตถาติ สยฺน.....๑๒
๖. จงบอกชื่อสมมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....๑๓
- ก. ปณฺจ อินฺทริยานิ ปณฺจอินฺทริย.....๑๓
- ข. ทรณฺสส อภาโว นิทฺทณ.....๑๓
- ค. สทฺธา เอว ฌนํ สทฺธาณ.....๑๓
- ง. สลฺยชาโต สํเวโค ยสฺส, โส สลฺยชาตสํเวโค (ชโน).....๑๓
- จ. ปตฺโต จ จิวรรณจ ปตฺตจิวรี.....๑๓
๗. ในชาตาทิตฺตทิตฺต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สากฺุณฺนิโก, บุรีโม, สุเมธโส ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺตไหน?.....๑๓

พ.ศ.๒๕๔๗..... - ๑๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....๑๔
- ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี คือ ๑๔
- ข. พยัญชนะที่มีเสียงก้อง เรียกว่า ได้แก่พยัญชนะ ๑๔
๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....๑๔
- ก. ในสรสนธิ อาเทศ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๑๔

ข. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร อะไรบ้าง?	๑๔
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้	๑๔
ก. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า อัพยศัพท์?	๑๔
ข. นิบาตต่อไปนี้บอกอะไร? เสว พหิทธา อิว น สเจ	๑๔
๔. บุรุษในอาขยาดมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จะทราบบุรุษได้ต้องอาศัยอะไร? จงเขียนวิภัติภูมิ หมวดอักษัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสพท มาดู	๑๔
๕. ศัพท์เช่นไรชื่อว่าอิกรณสาธนะ? และสาธนะนี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร? รุบวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?	๑๕
ก. ทุกเขน รุกขียตีติ ทุรกขุ	๑๕
ข. วินนติ เตนาคี วินโย	๑๕
๖. จงบอกชื่อสมาสในรุบวิเคราะห์ต่อไปนี้	๑๕
ก. ญาณ จกขุ อิว ญาณจกขุ	๑๕
ข. พนธนา มุตโต พนธนมุตโต (สตโต)	๑๕
ค. ชิวสส ยตตโก ปริจเฉโท ยาวชิว	๑๕
ง. วิโต ราโค ยสมา, โส วิตราโค (ภิกขุ)	๑๕
จ. นตถิ ตสส ปุตตาคี อปุตตโก	๑๕
๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ทวาทสี, ปญญา, โกสลล ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน?	๑๕

พ.ศ.๒๕๔๘..... - ๑๖

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้	๑๖
ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษรจัดเป็น ๒ คือ	๑๖
ข. กรณที่ทำอักษร มี ๔ คือ	๑๖
๒. สนธิกริโยปกรณ์คืออะไร? ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?	๑๖
๓. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? วจนะนั้นมีเครื่องหมายให้แปลกันที่ไหน?	๑๖
๔. วิภัติอาขยาด จัดเป็นกี่หมวด? หมวดนั้นๆ บอกกาลอะไร? จงเขียนวิภัติภูมิ หมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาดู	๑๖
๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกริยาภักต์ แบ่งเป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร? รุบวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?	๑๗
ก. คจณนติ เอตถาคี คติ	๑๗
ข. ภูณชิตพพนติ โภชน	๑๗
๖. จงบอกชื่อสมาสในรุบวิเคราะห์ต่อไปนี้	๑๗
ก. สัตถจ สมภูณจ สัตถสมภูณ (ฐาน)	๑๗
ข. สห มจณเรน ย, วตตตีติ สมจณเร (จิตติ)	๑๗
ค. สัสสเร ทุกข สัสสเรทุกข	๑๗
ง. สมโณ จ พราหมโณ จ สมณพราหมณา	๑๗
จ. อาคตา สมณา ย, โส อาคตสมโณ (อาราโม)	๑๗
๗. ในโคตตตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนีโย, สติมา, ทวิชา ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน?	๑๗

พ.ศ.๒๕๔๘ (๒)..... - ๑๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้	๑๘
---	----

ก. พยัญชนะอวารรค มี.....ตัว คือ.....	๑๘
ข. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ.....	๑๘
๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๑๘
ก. สนธิ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๘
ข. พยัญชนะอาคม มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๘
๓. วิภัตินามนั้นมีกี่ตัว แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๘
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๑๘
ก. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อกัมมมาจาก?.....	๑๘
ข. ปัจจัยในเหตุกัตตุวาก มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๑๘
๕. ต ปัจจัยในกิริยาคัตถ์ เมื่อประกอบธาตุมี ร หรือ ส เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง จงตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ. รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?.....	๑๘
ก. ฌมมํ วตตุํ สีสมฺสฺสาติ ฌมฺมาวาที.....	๑๘
ข. สิกฺขณํ สิกฺขา.....	๑๘
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๑๘
ก. รณโณ ปุตุโต ราชปุตุโต.....	๑๘
ข. พุทุโร เอว รตนํ พุทุรตนํ.....	๑๘
ค. ปตฺโต จ จีวรณฺจ ปตฺตจีวรํ.....	๑๘
ง. กตํ ปุณฺณํ เยน, โส กตฺปุณฺณ (บุรีโส).....	๑๘
จ. นครสฺส พหิ พหินครํ.....	๑๘
๗. ในตทัสสลิตัทธิติ มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สุชี, อโยมย, นาวิโก ลงปัจจัยอะไร? ในตทัทธิติไหน?.....	๑๘

พ.ศ. ๒๕๔๘..... - ๒๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๒๐
ก. บาลีไวยากรณ์แบ่งเป็น.....ภาค คือ.....	๒๐
ข. สระมีมาตราเบา.....ตัว คือ.....ชื่อว่า รสสะ.....	๒๐
๒. อาทศในสรสนธิมีกี่อย่าง? อะไรบ้าง? ฌมณฺจเร เป็นสนธิอะไร?.....	๒๐
๓. อะไรจัดเป็นนามนาม? แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? และนามนามนั้นเป็นได้กี่ลिंगค์?.....	๒๐
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยาต? ในอาชยัตนั้นท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภัติหมวดภวิสสันติ เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาตุ.....	๒๐
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัตตุสาธนะ? และกัตตุสาธนะนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร? กิริยาคัตถ์คือ ตินฺณ, ปมชช แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?.....	๒๐
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าอภัยยิวาสมาส? และอภัยยิวาสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อนุโตปาสาห, นิทพธณํ จัดเป็นอย่างไร?.....	๒๑
๗. ในภวตทัทธิติ มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สามณฺณ, นาวิโก, ปุณฺณวา ลงปัจจัยอะไร? ในตทัทธิติไหน?.....	๒๑

พ.ศ. ๒๕๔๘ (๒)..... - ๒๒

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๒๒
ก. สระที่เป็น.....ชื่อ ครุ มีเสียงหนัก.....	๒๒
ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า ทันโตภูลหะ.....	๒๒

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร อะไรบ้าง? เอตทโวจ เป็นสนธิอะไร?..... ๒๒
๓. อะไรจัดเป็นคุณนาม? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๒๒
๔. ธาตุคืออะไร? ธาตุนั้นท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?..... ๒๒
๕. ในกริยาภิกถ์ แบ่งกาลที่เป็นประธานได้เท่าไร และแบ่งให้ละเอียดออกอีกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๒๒
๖. สมาสเช่นไร ชื่อพหูพพิหิสมาส? และพหูพพิหิสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้จะจัดเป็นพหูพพิหิสมาสอะไร?..... ๒๒
- ก. วิโต ราโค ยสมา, โส วิตราโค (ภิกขุ)..... ๒๒
- ข. อาคตา สมณา ยัม, โส อาคตสมโณ (อาราโม)..... ๒๒
๗. ในอภัยตหิตติ มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สหายตา ลงปัจจัยอะไร? ในตหิตติไหน?..... ๒๓

พ.ศ. ๒๕๕๐..... - ๒๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๒๔
- อักษรที่เหลือจากสระมี ก เป็นต้น มีนคคหิตเป็นที่สุดชื่อ..... แปลว่า..... มี..... ตัว แบ่ง
 เป็น..... พวก คือ..... ๒๔
๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? โนเหตุ เป็นสนธิอะไร?..... ๒๔
๓. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า อภัยศัพท์? ได้แก่ศัพท์จำพวกไหนบ้าง? เฉพาะอุปสรรคใช้อย่างไร?..... ๒๔
๔. อะไรจัดเป็นวาจก? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภตติหมวดอชชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาตุ..... ๒๔
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอิกรณสาธนะ? และอิกรณสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร? กริยาภิกถ์ คือ ภูฏฐู ปทหาย แปลว่าอย่างไร?
สำเร็จรูปมาจากอะไร?..... ๒๔
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าวันทวสมาส? และวันทวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? สมณพราหมณา, ปตตจิวริ์ จัดเป็นอย่างไร?..... ๒๕
๗. ในสมุหตหิตติ มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ขนตา, สติมา, จตุตโถ ลงปัจจัยอะไร? ในตหิตติไหน?..... ๒๕

พ.ศ. ๒๕๕๐ (๒)..... - ๒๖

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๒๖
- ก. สระที่เป็น..... ชื่อลหุ มีเสียงเบา..... ๒๖
- ข. อักษร ๘ ตัวนี้ คือ..... เกิดในคอ เรียกว่า กัณฐชะ..... ๒๖
๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อธิบุปโมพติ เป็นสนธิอะไร?..... ๒๖
๓. จงแจก ขตติย (กษัตริย์) ด้วย อ การันต์ในปูลึงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง ปุริส(บุรุษ) มาดู..... ๒๖
๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๒๖
- กริยาศัพท์ใด กล่าว..... กริยาศัพท์นั้น ชื่อว่าเหตุกัมมาจก มีอุทาหรณ์ว่า..... ๒๖
๕. ต ปัจจัย ในกริยาภิกถ์ เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ฐ และ ภู เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง? จงตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ? รูป
วิเคราะห์ต่อไปนี้เป็นรูปและสาธนะอะไร?..... ๒๗
- ก. อาวสนติ เอตถาติ อาวาโส..... ๒๗
- ข. สรณัม สติ..... ๒๗
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้..... ๒๗
- ก. อนโร จ วธิโร จ อนธวธิโร..... ๒๗
- ข. จตสโส ทิสา จตทุทิส..... ๒๗
- ค. พนธนา มุตโต พนธนมุตโต..... ๒๗

ง. ภาตตสส ปจฉา ปจฉาภตต์.....	๒๗
จ. สนต์ จิตต์ ยสส, โส สนต์จิตโต (ภิกขุ).....	๒๗
๗. ในปฐมตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สุตตโม, ราชคหิโก, มุทุตา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตอะไร?.....	๒๗

พ.ศ.๒๕๕๑..... - ๒๘

๑. จงเติมคำที่ถูกตัดลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๒๘
พยัญชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือ.....และ ส ๑๑ ตัวนี้ เป็น อโฆสยะ, พยัญชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือ.....และ.....๒๑ ตัวนี้ เป็นโฆสยะ.....	๒๘
๒. ในสรสนธิ วิการมีเท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธธานสาสน เป็นสนธิอะไร?.....	๒๘
๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงแจก จตุ ศัพท์ (สังขยา) เฉพาะอิตถีลิงค์ ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู.....	๒๘
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๒๘
ก. วิภัติหวมวคกาลาติปัตติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?.....	๒๘
ข. เหตุกัมมมาจาก ลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....	๒๘
๕. ในกิริยาภิกตักแบ่ง กาลที่เป็นประธานได้เท่าไร? อะไรบ้าง? รูปีวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?.....	๒๙
ก. ฌมฺ จรติ สีเลนาติ ฌมฺจาริ.....	๒๙
ข. กโรติ เตนาติ กรณิ.....	๒๙
๖. อะไรชื่อว่า กัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธธณฺ, ปณฺญาปาสาโท จัดเป็นอย่างไร?.....	๒๙
๗. อะไรเรียกว่า ตัทธิต? โดยสังเขปแบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? สุเมธโส, ทวิธา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?.....	๒๙

พ.ศ.๒๕๕๑ (๒)..... - ๓๐

๑. จงเติมคำที่ถูกตัดลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๓๐
อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น มี.....ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ.....	๓๐
๒. สนธิกิริโยปกรณ คืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๐
๓. สัพพนาม คืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๐
๔. อะไรจัดเป็นนวกก? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๐
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?.....	๓๐
๖. อะไรชื่อว่าสมาส? และสมาสนั้นว่าโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๐
๗. ในวิภาคตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๐

พ.ศ.๒๕๕๒..... - ๓๑

๑. จงเติมคำที่ถูกตัดลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๓๑
ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ..... เรียกว่า อวรรค เพราะ.....	๓๑
ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ..... เกิดที่ฟัน เรียกว่า.....	๓๑
๒. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จากททสี่ จัดเป็นอย่างไร?.....	๓๑
๓. ในบาลีภาษานั้น ท่านแบ่งลิงค์เป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? นามนามเป็นได้กี่ลิงค์?.....	๓๑
๔. ในอาชยตนั้น ท่านแบ่งบทเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? แต่ละบทเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร?.....	๓๑
๕. ศัพท์เช่นไรชื่อสาธนะ? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? นายโก, โภชน จัดเป็นสาธนะอะไร?.....	๓๑
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๓๒

ก. สพธา เอว ธนํ สพธาธนํ.....	๓๒
ข. สมโถ จ วิปัสสนา จ สมณวิปัสสนํ.....	๓๒
ค. น อริโย อนริโย.....	๓๒
ง. ปาสาทสส อนโต อนโตปาสาทํ.....	๓๒
จ. วิโต ราโค ยสมา, โส วิตราโค (ภิกขุ).....	๓๒
๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? พนธินัย, อโยมย, ฌนฺโฐ ลงปัจจัยอะไร? ในตํทิตอะไร?.....	๓๒

พ.ศ.๒๕๕๒ (๒)..... - ๓๓

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๓๓
สระมีมาตราเบา.....ตัว คือ.....ชื่อ.....	๓๓
๒. อะไรเรียกว่าสนธิ? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๓
๓. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า มโนคณะ? จงแจก ปิตุ ศัพท์ ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู.....	๓๓
๔. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อเหตุกัตตฺวาจก? จงเขียนวิภัติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสนสพทมาดู.....	๓๓
๕. ต ปัจจัยในกริยาภิคก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ม หรือ ห เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ.....	๓๔
๖. อะไรชื่อตํปฺริสนสมาส? ตํปฺริสนสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? คามโคโต (ปุริโส), รุกขสาขา จัดเป็นอย่างไร?.....	๓๔
๗. ในตํทิสถิติตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สามณโร, มาคโร, ปุณฺณวา ลงปัจจัยอะไร? ในตํทิตไหน?.....	๓๔

พ.ศ.๒๕๕๓..... - ๓๕

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๓๕
อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ สระ,	
.....๓๓ ตัวนี้ ชื่อพยัญชนะ.....	๓๕
๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปรณมเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๕
๓. ศัพท์เช่นไรชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงแจก จตุ ศัพท์ (เฉพาะอิติลึงค์) ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู.....	๓๕
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อาชยาต? ในอาชยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?.....	๓๕
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัมมสาธนะ? และกัมมสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?.....	๓๕
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่า พหุพพิทิสมาส? และพหุพพิทิสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๖
๗. ในชาตาทิตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชคหิโก, มชฺฌิโม, เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในตํทิตไหน?.....	๓๖

พ.ศ.๒๕๕๓ (๒)..... - ๓๗

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๓๗
อักษรที่เหลือจากนั้น.....ตัว มี..... ชื่อว่า..... แปลว่า.....	๓๗
๒. การต่ออักษรด้วยอักษรนั้น จัดเป็นก้อย่าง? อะไรบ้าง?.....	๓๗
๓. คำพูดในบาลีภาษานั้นเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? วจนะนั้น มีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ไหน? จงแจก ภควนตุ ศัพท์ ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู.....	๓๗
๔. วิภัติอาชยาตเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไรบ้าง? วิภัติไหนเมื่อลงแล้วต้องทิ้งอะ อ ที่สุดปัจจัยเป็น อา ในหมวดธาตุทั้งปวง?.....	๓๗
๕. กิริยาภิคกต่อไปนี้ คือ ฤคโต, นิภมม แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?.....	๓๗
๖. อะไรชื่อว่าสมาส? สมาสนั้น ว่าโดยกิจและโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๓๘
๗. ในตํทิสถิติตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ทสนนियो, ฌนฺโฐ, อายสมา ลงปัจจัยอะไร? ในตํทิตอะไร?.....	๓๘

พ.ศ.๒๕๕๔..... - ๓๙

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องในช่องว่างต่อไปนี้.....๓๙
 ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ.....๓๙
 ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ.....เรียกว่า.....๓๙

๒. ในสรสนธิ โลปะ มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จดตาโรม, โนเขตต์ จัดเป็นอย่างไร?.....๓๙

๓. เสฎฐี (เศรษฐี) ซึ่งเป็น อี การันต์ในปุงลึงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง.....๓๙

๔. กิริยาศัพทใด ชื่อกัมมวาทก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในกัมมวาทกนี้ลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....๓๙

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับกิริยาคัตถ์ จัดเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง? บอกกาลอะไร?.....๓๙

๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่า อพยยิภาวสมาส? และอพยยิภาวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปจฉาภตต์, อชมตต์ จัดเป็นอย่างไร?.....๔๐

๗. ในภวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนีย, อโยมย, ปุณญวาล ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?.....๔๐

พ.ศ.๒๕๕๔ (๒)..... - ๔๑

๑. พยัญชนะวรรคในบาลีภาษา มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๔๑

๒. สนธิกิริโยปกรณ์ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๔๑

๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๔๑

๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อาชยต? ในอาชยตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?.....๔๑

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สาธนะ? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๔๑

๖. อะไรชื่อว่า ตปปริสสมาส? และตปปริสสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๔๑

๗. ในโคตตตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๔๑

พ.ศ.๒๕๕๕..... - ๔๒

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....๔๒
 พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ....., และ ย....., ๒๑ ตัวนี้ เป็นโฆส.....๔๒

๒. ในพยัญชนะสนธิ สัญญโค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อธิบุปโหมติ จัดเป็นอย่างไร?.....๔๒

๓. วิสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ที่แบ่งแล้วนั้น ชนิดไหนมีศัพท์อะไรบ้าง?.....๔๒

๔. ในอาชยตนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธาน และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้ อย่างไรบ้าง?.....๔๒

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กรณสาธนะ? และกรณสาธนะนี้ ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?.....๔๒

๖. อะไรชื่อว่า วันทวสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปตตจิวรี, สมณพราหมณา จัดเป็นอย่างไร?.....๔๒

๗. ในชาตาทัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กาสาว, ปจฉิม, เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?.....๔๓

พ.ศ.๒๕๕๕ (๒)..... - ๔๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....๔๔
 ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ..... ชื่อ..... สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้น
 คือ..... ชื่อ.....๔๔

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธานสาสน์ จัดเป็นชนิดไหน?.....๔๔

๓. กุล (ตระกุล) ซึ่งเป็น อ การันต์ใน นปุงสกลึงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง.....๔๔

๔. กิริยาศัพท์เช่นไรจัดเป็นวาทก? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๔๔

๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกกรุปและสาธนะมาด้วย.....๔๔

ก. ปาริ คจฉติ สีเลนาติ ปารคฺ.....	๔๔
ข. อวารสนติ เอตถาติ อวาโรส.....	๔๔
๖. อะไรชื่อวากัมมธารยสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๔๕
๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชคหิโก แปลว่าอะไร? ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?.....	๔๕

พ.ศ.๒๕๕๖..... - ๔๖

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๔๖
ก. วจิริภาค แบ่งคำพูดออกเป็น..... ส่วน คือ.....	๔๖
ข. โอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า.....	๔๖
๒. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? ฉพหายตน จัดเป็นชนิดไหน?.....	๔๖
๓. ปัจจัยในอภัยยศัพท์ เฉพาะที่ลงท้ายนาม มีเท่าไร? อะไรบ้าง? เป็นเครื่องหมายวิภัตติอะไร?.....	๔๖
๔. อัชชัตถนี บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า อย่างไร? จงยกอุทธานพร้อมทั้งแปลมาให้ดูด้วย?.....	๔๖
๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป และสาธนะมาด้วย.....	๔๖
ก. ทุกฺเขน รกฺขียตีติ ทฺรภฺขี.....	๔๖
ข. กโรติ เตนาติ กรณฺ.....	๔๖
๖. กัมมธารยสมาส กับ ตบปริสสมาส ต่างกันอย่างไร.....	๔๗
๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สงฺฆิกิ, สุชี, โภสฺสฺล ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?.....	๔๗

พ.ศ.๒๕๕๖ (๒)..... - ๔๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๔๘
ก. นิคคหิต แปลว่า.....	๔๘
ข. กรณฺที่ ทำอักษร ๔ คือ.....	๔๘
๒. พยัญชนะอาคม มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ในที่เช่นไรจึงลงอาคมได้? อิตฺตนาถติ, สพฺภิเรว ลงอาคมตัวไหน?.....	๔๘
๓. คุณนามคืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? แต่ละอย่าง มีลักษณะอย่างไร?.....	๔๘
๔. อะไรจัดเป็นวากก? วากกไหนลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....	๔๘
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อธิกรณสาธนะ? โภชนนีย, รุโน แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?.....	๔๘
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....	๔๙
ก. ทิพฺพํ อิว จกฺขุ ทิพฺพจกฺขุ.....	๔๙
ข. สํสาเร ทฺภฺขํ สํสารทฺภฺขํ.....	๔๙
ค. นตฺถิ ตสฺส ปุตฺตาติ อปุตฺตโก.....	๔๙
ง. ภตฺตสฺส ปจฺฉา ปจฺฉาภตฺตํ.....	๔๙
จ. ฉินฺนา หตฺถา ยสฺส, โส ฉินฺนหตฺถ (ปุริโส).....	๔๙
๗. สามัญญัตถิต แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๔๙

พ.ศ.๒๕๕๗..... - ๕๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๕๐
ก. สระที่เป็น..... ชื่อ ครุ มีเสียงหนัก.....	๕๐
ข. อักษร ๘ ตัวนี้ คือ..... เกิดที่เพดาน เรียกว่า ตาลุชะ.....	๕๐

๒. ทักษะการเขียนเรียงความ ในสรรพนาม แบ่งเป็นเท่าไร อะไรบ้าง? ก็สุธ, สหุธิธ, จุภย จัดเป็นอย่างไร?	๕๐
๓. ศัพท์ที่มีวิธีแจกอย่างหนึ่งต่างหาก ซึ่งเรียกว่า กติยศัพท์ นั้น ได้แก่ศัพท์อะไรบ้าง ศัพท์ไหนเป็นทวิลิงค์?	๕๐
๔. กิริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัมมมาจาก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในเหตุกัมมมาจากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?	๕๐
๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับนามกิตก์ แบ่งเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง?	๕๐
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้	๕๑
ก. สมโน จ พราหมณา จ สมณพราหมณา	๕๑
ข. สดโต อิติ สณญา สดตสณญา	๕๑
ค. อสิ หตเถ ยสส, โส อสิหตโธ (โยโย)	๕๑
ง. นครสส สมิปิ อุปนคร	๕๑
จ. สัสราเร ทุกขิ สัสราเรทุกขิ	๕๑
๗. ในราคาพิทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? บุริโม, เตชสี, ติกิ ลงปัจจัยอะไร? ในพิทิตไหน?	๕๑

พ.ศ.๒๕๕๗ (๒)..... - ๕๒

๑. ในภาษาบาลีนั้น พยัญชนะวรรค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? เพราะเหตุไร จึงเรียกชื่ออย่างนั้น?	๕๒
๒. โลปะ ในนิคคหิตสนธิ นั้น จะลบนิคคหิตได้ในที่เช่นไร? จงยกอุทาหรณ์มาประกอบด้วย	๕๒
๓. กณญา (นางสาวน้อย) ซึ่งเป็น อา การันต์ในอิตถิลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?	๕๒
๔. วิภัติในอาขยัตนั้น จัดบุรุษเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภัติหมวดกาลาติปัตติ เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาตุ	๕๒
๕. กิริยาพิทิตต่อไปนี้ คือ ฤตตวา, ปุกกนโต, อารพภ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?	๕๒
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้	๕๓
ก. ภตตสส ปจฉา ปจฉาภตต	๕๓
ข. จตสโส ทิสา จตททิสา	๕๓
ค. พุทโธ เอว รตนํ พุทธรตนํ	๕๓
ง. นตถิ ตสส ปุตตาทิ อปุตตโก	๕๓
จ. วิโต ราโค ยสฺมา, โส วิตรราโค (ภิกขุ)	๕๓
๗. ในพหุลัพพิท มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? บุขนิโย, จกขฺมา, โภสสลํ ลงปัจจัยอะไร? ในพิทิตไหน?	๕๓

พ.ศ.๒๕๕๘..... - ๕๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้	๕๔
ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษร จัดเป็น.....คือ.....	๕๔
ข. เสียงกิติ ตัวหนังสือกิติ ชื่อว่า.....แปลว่า.....	๕๔
๒. สัญญโค ในพยัญชนะสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? เอตทโวจ, อธิปโมทติ ตัดและต่ออย่างไร?	๕๔
๓. อะไรจัดเป็นนามนาม? แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? และนามนามนั้น เป็นได้กี่ลิงค์?	๕๔
๔. ธาตุนั้นท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง? ธาตุเหล่าใดเรียกว่า สกัมมธาตุ และ อกัมมธาตุ?	๕๔
๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป และสาธนะมาด้วย	๕๔
ก. สิกขียตีติ สิกขา	๕๔
ข. ปาริ คจฉติ สีเลนาติ ปารคู	๕๔
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้	๕๕

ก. ญาณิ จกขุ อิว ญาณจกขุ.....	๕๕
ข. จตส์โส ทิสา จตฺททิสา.....	๕๕
ค. อสเสน (ยุตโต) รโถ อสสรโถ.....	๕๕
ง. ชิวสส ยตตโก ปริจเฉโท ยาวชีวี.....	๕๕
จ. สห มจฺเฉเรน โย วตตตีติ สมจฺเฉริ (จิตต).....	๕๕
๗. ในโคตตตฺทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ชุตติมา, มาโคธ, โปริสสํ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน?.....	๕๕

พ.ศ.๒๕๕๘ (๒)..... - ๕๖

๑. พยัญชนะที่สุดวรรค ๕ ตัว อะไรบ้าง? เกิดในฐานไหน? และมีชื่อเรียกว่าอย่างไร?.....	๕๖
๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อคยาการิ ตัดและต่ออย่างไร?.....	๕๖
๓. ครุ (ครุ) ซึ่งเป็น อุ การันต์เนปุงลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภตติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?.....	๕๖
๔. กิริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัมมมาจาก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในเหตุกัมมมาจากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....	๕๖
๕. ต ปัจจัย ในกิริยาภิกตฺก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ร หรือ ส เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ.....	๕๗
๖. อะไรชื่อว่าทิกุสมาส? และทิกุสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จตฺททิสา, ปณฺจินทริยํ จัดเป็นอย่างไร?.....	๕๗
๗. ในอํพยตฺทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์หามาดู.....	๕๗

พ.ศ.๒๕๕๙..... - ๕๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๕๘
ก. พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ..... ๑๑ ตัวนี้ เป็นอโฆส.....	๕๘
ข. สระอีก ๕ ตัวอื่นจากรัสสะ คือ..... ชื่อว่า	๕๘
๒. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อภินนฺทนต์ และธมฺมจฺจเร ตัดและต่ออย่างไร?.....	๕๘
๓. วิสสนสัพพนาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ที่แบ่งแล้วนั้น ชนิดไหน? มีศัพท์อะไรบ้าง? เป็นได้กี่ลิงค์?.....	๕๘
๔. ข ฉ ส และ อาย อีย ปัจจัย ในอาชยต เป็นไปในความอะไร? จงยกอุทาหรณ์ พร้อมทั้งคำแปลมาด้วย?.....	๕๘
๕. ในกิริยาภิกตฺก แบ่งกาลไว้เป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? สาวโก ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสาธนะอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์หามาดู.....	๕๘
๖. วิสสนบุพพท กับ วิสสนุตตรบท กัมมธารยสมาส มีลักษณะต่างกันอย่างไร? อนุโตปาสาทํ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์หามาดู.....	๕๙
๗. ในเสฏฐตฺทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? นาวโก, โกสลลํ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์หามาดู.....	๕๙

พ.ศ.๒๕๕๙ (๒)..... - ๖๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๖๐
ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ เรียกว่า อวรรค เพราะ.....	๖๐
ข. เอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ เรียกว่า.....	๖๐
๒. สนธิ มีเท่าไร? อะไรบ้าง? โนเหตุ และ อิธปโมทติ ตัดและต่ออย่างไร?.....	๖๐
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๖๐
ก. ในบาลีภาษานั้น ท่านแบ่งเป็นลิงค์ไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๖๐
ข. ศัพท์เช่นไร เรียกว่า อํพยศัพท์? และแบ่งเป็นอะไรบ้าง?.....	๖๐
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยต? ในอาชยตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภตติหมวดอํชตฺตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสพพมาดู.....	๖๐

๕. กิริยาภีทัก คือ วณีนัย และ กุฬโธ แปลว่าอย่างไร สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูปและ
 สาธนะมาด้วย.....๖๑
- ก. สยนต์ิ เอตถาติ สยน์.....๖๑
- ข. สรติ เอตถาติ สติ.....๖๑
๖. อะไรเรียกว่า ลุตตสมาส และ อลุตตสมาส? สนตจิตโต (ภิกขุ) เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์พร้อมทั้งเขียนคำแปลมาด้วย.....๖๑
๗. ในปฐมตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? มานุสโก, โภคี ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.....๖๑

พ.ศ.๒๕๖๐..... - ๖๒

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....๖๒
- ก. วจีวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ.....๖๒
- ข. สระนั้น จัดเป็นคู่ได้ ๓ คู่ คือ.....๖๒
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....๖๒
- ก. สาธุ-อิติ สนธิเป็น.....๖๒
- ข. อคฺคิ-อาคารํ สนธิเป็น.....๖๒
- ค. จตตาโรเม ตັตบหเป็น.....๖๒
- ง. เอตทโวจ ตັตบหเป็น.....๖๒
- จ. วิกาโร แบ่งเป็น ๒ คือ๖๒
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....๖๒
- ก. นามเช่นไร จัดเป็นสาธารณนาม?.....๖๒
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....๖๒
- ค. เอกุณวีสติ จนถึง อกุณฐนุติ เป็นวจนะ และลึงค์อะไร?.....๖๒
- ง. อายตี, หนท เป็นนิบาตบอกอะไร?.....๖๒
- จ. โต ปัจจัย เป็นเครื่องหมายวิภัตติอะไร?.....๖๒
๔. วิภัตติอาขยาตนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร? จัดเป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?.....๖๓
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กรณสาธนะ? จงเขียนคำแปล รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูปและสาธนะมาด้วย.....๖๓
- ก. วิชานาติ สีเลนาติ วิมญ.....๖๓
- ข. ทุกฺเขน รุกฺขียตีติ ทฺรูกฺขั.....๖๓
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่า พหุพิหิสมาส? และพหุพิหิสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? ติโลกํ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู.....๖๓
๗. ภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กายิก, โสวณณมยํ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.....๖๓

พ.ศ.๒๕๖๐ (๒)..... - ๖๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....๖๔
- อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ
 ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.....๖๔
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....๖๔
- ก. โนนทิ-เอตํ สนธิเป็น.....๖๔
- ข. ธมมํ-จเร สนธิเป็น.....๖๔

ค. มายาย ตัดบทเป็น.....	๖๔
ง. ตาสาห์ ตัดบทเป็น.....	๖๔
จ. นิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ.....	๖๔
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๖๔
ก. นามศัพท์ท่านแบ่งเป็นลิงค์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๖๔
ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๖๔
ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา?.....	๖๔
ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๖๔
จ. อุปริ, เสยยถา เป็นนิบาตบอกอะไร?.....	๖๔
๔. วัดตมามา บอกกาลอะไร? แปลว่าอะไร? จงเขียนวิภัติอาขยาตหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปริสสบทมาดู.....	๖๕
๕. กริยาภิกค์ คือ รุโน และ ปมชช แปลว่าอย่างไร สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูปและสาธนะด้วย.....	๖๕
ก. หิตํ กรโธตีติ หิตกกโร.....	๖๕
ข. ทุสสติ เคนาติ โทโส.....	๖๕
๖. อะไรชื่อว่า ตัปฺปฺริสสมาส? และตัปฺปฺริสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปตฺตจิวโร เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู.....	๖๕
๗. ในชาตาหิตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปจฉิม, คุณวา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.....	๖๕

พ.ศ.๒๕๖๑..... - ๖๗

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๖๗
อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สรรษ	
๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.....	๖๗
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....	๖๗
ก. วิทฺฐน-อศฺคฺ สนธิเป็น.....	๖๗
ข. ยสฺส-อินฺทฺริยานิ สนธิเป็น.....	๖๗
ค. ตยาห์ ตัดบทเป็น.....	๖๗
ง. ปจฺจตฺตณฺเฏว ตัดบทเป็น.....	๖๗
จ. สัณฺโณโค แบ่งเป็น ๒ คือ.....	๖๗
๓. จงตอบคำถามดังต่อไปนี้.....	๖๗
ก. คุณนาม แบ่งออกเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?.....	๖๗
ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๖๗
ค. ศัพท์เหล่านี้ คือ ต, เอกจจ, อมฺ เป็นศัพท์นามประเภทไหน?.....	๖๗
ง. สเจ, วีย เป็นนิบาตบอกอะไร?.....	๖๗
จ. ฉพพิสตี, เอกฺนปฺลณฺญาส แปลว่าอะไร?.....	๖๗
๔. อะไรจัดเป็นวาก? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภัติหมวดสัตตมี เฉพาะฝ่ายปริสสบทมาดู.....	๖๘
๕. กริยาภิกค์ คือ ตินฺณเณ และ ปคฺคยท แปลว่าอย่างไร สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูปและสาธนะด้วย.....	๖๘
ก. หิตํ กรโธตีติ หิตกกโร.....	๖๘

- ข. สรติ เอตายาติ สติ (ธम्मชาติ)..... ๖๘
๖. อะไรชื่อตัมปฐิมมาส? ตัมปฐิมมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชปุตุโต เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์มาดู..... ๖๘
๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กจจายโน, โภคี ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู..... ๖๘

พ.ศ.๒๕๖๑ (๒)..... - ๗๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๗๐
- อักษรที่เหลือจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อ..... แปลว่า..... มี.....ตัว แบ่งเป็น.....พวก
 คือ..... ๗๐
๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อถขวาสส ตัดและต่ออย่างไร?..... ๗๐
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๗๐
- ก. นามศัพท์ แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๗๐
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๗๐
- ค. ศัพท์เหล่านี้ คือ ตุมหุ ย, ก็ เป็นศัพท์นามประเภทไหน?..... ๗๐
- ง. อุทฺธิ, ตคฺฆ เป็นนิบาตบอกอะไร?..... ๗๐
- จ. ปกติสังขยา กับปุณณสังขยา ต่างกันอย่างไร?..... ๗๐
๔. ในอาชยตแบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? จะรู้จักกาลได้ต้องหมายรู้ด้วยอะไร? จงเขียนวิภัตติหมวดอชชัตตนิ เฉพาะฝ่าย
 ปรัสบทมาดู..... ๗๐
๕. ปัจจัยในกริยาภิกตฺ แบ่งเป็นกี่พวก? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกถึงอะไร? กตฺตา ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสาธนะอะไร? จงเขียนรูป
 วิเคราะห์มาดู..... ๗๑
๖. อะไรชื่อกัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้น มีเท่าไร? ทิพพจกฺขุ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู..... ๗๑
๗. ในตัทธิสถิตัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? คุณฺวา, พนฺธนียฺ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู..... ๗๑

พ.ศ.๒๕๖๒..... - ๗๓

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๗๓
- ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ ๗๓
- ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ เกิดที่พื้น เรียกว่า ๗๓
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้..... ๗๓
- ก. จิริ-ปาวาสี สนธิเป็น ๗๓
- ข. พหุ-อาพาโธ สนธิเป็น ๗๓
- ค. ตาสาหิ ตัดบทเป็น ๗๓
- ง. สารูติ ตัดบทเป็น ๗๓
- จ. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ ๗๓
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๗๓
- ก. นามเช่นไร จัดเป็นอสาธรรณนาม?..... ๗๓
- ข. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๗๓
- ค. ปุณณสังขยา ใช้สำหรับนับนามนามอย่างไร?..... ๗๓
- ง. ตุมหุ ศัพท์ จัดเป็นศัพท์นามชนิดไหน? ใช้สำหรับแทนชื่อใคร?..... ๗๓

- จ. ดาวเทว, อุทาหุ เป็นนิบาตบอกอะไร?.....๗๓
๔. กิริยาศัพท์ใดชื่อเหตุกัตตฺวาจก? มีอุทาหรณ์อย่างไร? และในเหตุกัตตฺวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....๗๔
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัตตฺวาจก? และกัตตฺวาจกนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัยรูปและสาธนะมาด้วย.....๗๔
- ก. ทุกฺเชน รกฺขียตีติ ทฺรภฺนึ.....๗๔
- ข. อวสนฺติ เอตฺถาติ อววาโส.....๗๔
๖. อะไรชื่อว่า ทวันทวสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อนฺโตปาสาหิ, อาคตสมฺโณ (อาราโม) เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.....๗๔
๗. ในชาตาทิตฺตติ มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุริโม, ชนตา, โกสลลฺ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺตติไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.....๗๔

พ.ศ.๒๕๖๒ (๒)..... - ๗๖

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....๗๖
- ก. กรรมที่ทำอักษระ มี คือ๗๖
- ข. พยัญชนะที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า ได้แก่ พยัญชนะ๗๖
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้.....๗๖
- ก. สหฺธา-อิธฺ สนธิเป็น๗๖
- ข. ปจฺจจตฺตํ-เอวฺ สนธิเป็น๗๖
- ค. เอตฺทโวจ ตตฺบทเป็น๗๖
- ง. อิจฺเจวฺ ตตฺบทเป็น๗๖
- จ. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มี ๒ อย่าง คือ๗๖
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....๗๖
- ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๗๖
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....๗๖
- ค. ปกติสังขยาตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะอิตถิลิงค์อย่างเดียว?.....๗๖
- ง. วิเสสนสหพนาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๗๖
- จ. อปฺเปว นาม, อมฺโภ เป็นนิบาตอะไร?.....๗๖
๔. วิภัติหหมวดกาลาติปตฺติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? จงเขียนวิภัติหหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสนบพมาดู.....๗๗
๕. กิตฺกัจจปัจจัยในกิริยาภิกตฺก คือปัจจัยอะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกกรุป สาธนะและปัจจัยมาด้วย.....๗๗
- ก. ทาตพฺพนฺติ เทยฺย.....๗๗
- ข. กโรติ เตนนาติ กรณฺ.....๗๗
๖. อะไรชื่อว่า กัมมธารยสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อนฺธวโร, ทิพฺพจกฺขุ จัดเป็นกัมมธารยสมาสชนิดไหน?.....๗๗
๗. ในสมุหตฺตติ มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? พนฺณินฺย, สฺสุ, โยมฺย ลงปัจจัยอะไร? ในตฺตติไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.....๗๗

พ.ศ.๒๕๖๓..... - ๗๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....๗๘
- ก. อักษระเบื้องต้น ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง ชื่อ๗๘
- ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า๗๘

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๗๙
ก. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร อะไรบ้าง?.....	๗๙
ข. โนหะ, เอตทวโจ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?.....	๗๙
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๗๙
ข. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?.....	๗๙
ค. ศัพท์มโนคณะ ซึ่งมีวิธีแจกแปลกอยู่ ๕ วรรคตินั้น คือเป็นอย่างไร?.....	๗๙
ง. เอกุณวิสติ จนถึง อฏฐานุติ เป็นวจนะ และลึงค์อะไร?.....	๗๙
จ. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนอะไร?.....	๗๙
ฉ. สมปติ, กจจิ แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?.....	๗๙
๔. กาลาติปัตติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่าอย่างไร? จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งแปลมาดู.....	๘๐
๕. กิริยาภักคือ ปมชช ติณณ แปลว่าอย่างไร สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ ปัจจัยมาด้วย.....	๘๐
ก. ทมิตพโพติ ทมโม.....	๘๐
ข. คจฉนติ เอตถาติ คติ.....	๘๐
ค. ปารุ คจฉติ สีเลนาติ ปารคุ.....	๘๐
๖. สมาสในบาลีภาษา ว่าโดยกิมิเท่าไร? อะไรบ้าง? อนุธวิโร, วิตราโค (ภิกขุ), พหินคร เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.....	๘๐
๗. ในตัทธิตถิต มีปัจจัยเท่าไร อะไรบ้าง? เตชสี, ภายิ, เอกาทสี ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.....	๘๐

พ.ศ.๒๕๖๓ (๒)..... - ๘๒

๑. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๘๒
ก. อักขรวี ว่าด้วยอะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๘๒
ข. พยัญชนะไหนบ้าง เรียกว่า อวรรค? เพราะเหตุไรจึงเรียกว่าชื่อนั้น?.....	๘๒
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....	๘๒
ก. จตตารอ-อิม สนธิเป็น.....	๘๒
ข. ตาสอ-อห สนธิเป็น.....	๘๒
ค. สมตตายสมา ตัดบทเป็น.....	๘๒
ง. ยถายิห์ ตัดบทเป็น.....	๘๒
จ. พยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ	๘๒
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๘๒
ก. คำพูดในบาลีภาษา จัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๘๒
ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๘๒
ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา? แบ่งเป็นอะไรบ้าง?.....	๘๒
ง. กตร, อมท จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?.....	๘๒
จ. กณ, อิว แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?.....	๘๒
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....	๘๓
ก. ในอาขยาด แบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?.....	๘๓
ข. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อ กัตตุวาก? และกัตตุวากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?.....	๘๓

๕. กิตปัจจัย ในกิริยาภิกตฺก คือปัจจัยอะไรบ้าง ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ ปัจจัยมาด้วย.....๘๓
- ก. ฌมฺมิ จรติ สีเลนาติ ฌมฺมจารี.....๘๓
- ข. วิเนติ เตนาติ วินโย.....๘๓
๖. อะไรชื่อว่าอภัยยิภาวสมาส? และอภัยยิภาวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้.....๘๓
- ก. ขตติโย (อหิ) อิติ มาโน ขตติยมาโน.....๘๓
- ข. ทรณสส อภาโว นิทพฺรณ.....๘๓
๗. ในตรัตยาภิตฺทิต และฐานตฺทิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง? สงฺฆิกํ, ทสสนิโย ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน?.....๘๓

พ.ศ.๒๕๖๔..... - ๘๕

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....๘๕
- ก. วจีวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ.....๘๕
- ข. กรรมที่ทำอักษร มี.....คือ.....๘๕
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....๘๕
- ก. อภินนฺทุ-อติ สนธิเป็น.....๘๕
- ข. อคฺคิ-อาคารํ สนธิเป็น.....๘๕
- ค. เอตทโวจ ตตฺบทเป็น.....๘๕
- ง. สาธุติ ตตฺบทเป็น.....๘๕
- จ. สัญญโค แบ่งเป็น ๒ คือ.....๘๕
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....๘๕
- ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง?.....๘๕
- ข. วิภตฺตนามนั้น มีกี่ตัว? แบ่งเป็นอย่างไร? อะไรบ้าง?.....๘๕
- ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะ อิตถิลิงค์อย่างเดียว?.....๘๕
- ง. วิเสสนศัพท์นามแบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๘๕
- จ. นิบาตนั้น สำหรับใช้อย่างไร?.....๘๕
๔. วาจก คืออะไร? แบ่งเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง? และกฤษฺบุตรจะกำหนดวาจกได้แม่นยำต่ออาศัยอะไรเป็นเครื่องกำหนด?.....๘๖
๕. กิริยาภิกตฺ คือ คุดโต, ปคฺคยฺห แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ ปัจจัยมาด้วย.....๘๖
- ก. เนตพฺพนติ เนยฺย.....๘๖
- ข. สรติ เอตายาติ สติ.....๘๖
- ค. กุชฺมติ สีเลนาติ โภธโน.....๘๖
๖. อะไรชื่อว่าทวันทวสมาส? และทวันทวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? สมจฺเจรี (จิตฺต), พนฺธนมฺตโต (สตโต) เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูป วิเคราะห์มาด้วย.....๘๗
๗. ในราชาภิตฺทิต และปุณฺณตฺทิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง? มากธ, เตชสี ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มา ด้วย.....๘๗

พ.ศ.๒๕๖๔ (๒)..... - ๘๘

๑. อักษรที่เหลือจากสระชื่อว่าอะไร? แปลว่าอย่างไร? มีเท่าไร? แบ่งเป็นกี่พวก? อะไรบ้าง?..... ๘๘
๒. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริยากรรมเท่าไร? อะไรบ้าง? วิทุนคค์, อภินนทุนติ ตัดและต่ออย่างไร?..... ๘๘
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๘๘
- ก. อะไรจัดเป็นนามนาม?..... ๘๘
- ข. อะไรเรียกว่าการันต์?..... ๘๘
- ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา?..... ๘๘
- ง. เอต, สพพ จัดเป็นศัพท์นามชนิดไหน?..... ๘๘
- จ. ปัจจัยนั้น ลงที่ไหน? เป็นเครื่องหมายอะไร?..... ๘๘
๔. ในอาขยาตนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธาน และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้อย่างไรบ้าง?..... ๘๘
๕. ในกิริยาภิติก์ แบ่งกาลไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? กम्मกาโร ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสาธนะอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห้มาดู..... ๘๘
๖. สมาสเช่นไรชื่ออภัยภาวสมาส? และอภัยภาวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปจฉาภตต์ อชฌตต์ จัดเป็นอย่างไร?..... ๘๙
๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สาकुณโก, เมธาวิ, ปณจโม แปลว่าอย่างไร? ลงปัจจัยอะไร? ในศัพท์ใดไหน?..... ๘๙

พ.ศ. ๒๕๖๕..... - ๙๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๙๐
- อักษรที่เหลือจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อ..... แปลว่า..... มี.....ตัว แบ่งเป็น.....พวก
- คือ..... ๙๐
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๙๐
- ก. สมตฺ-อายุสฺมา สนธิเป็น..... ๙๐
- ข. พนฺธฺสฺส-อิว สนธิเป็น..... ๙๐
- ค. ตยาหํ ตตฺบทเป็น..... ๙๐
- ง. อิจฺเจวํ ตตฺบทเป็น..... ๙๐
- จ. พยัญชนะอาคม ๘ ตัว คือ..... ๙๐
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๙๐
- ก. นามทั้ง ๓ นั้น ต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง?..... ๙๐
- ข. อิตถิลิงค์ มีกรันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๙๐
- ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา?..... ๙๐
- ง. สัพพนาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๙๐
- จ. อุทฺธ, ยนฺนุน แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?..... ๙๐
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๙๑
- ก. บุรุษในอาขยาต มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๙๑
- ข. กิริยาศัพท์ใด ชื่อ เหตุกัตตฺวาจก? และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร?..... ๙๑
๕. กิริยาภิติก์ คือ วตตพฺพ, รุณโน แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห้ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกกรุป สาธนะ และปัจจัย มาด้วย..... ๙๑
- ก. สุเชน ภริยตีติ สุภโร..... ๙๑
- ข. หิตํ ภโรตีติ หิตกฺกโร..... ๙๑
- ค. ทุสฺสตี เคนาติ โทโส..... ๙๑

๖. อะไรชื่อว่าสมาส? สมาสนั้น ว่าโดยกิจและโดยชื่อ มีเท่าไร อะไรบ้าง?..... ๙๑
๗. ในชาติาที่ตติ และสังขยาตติ มีปัจจัยอย่างละเท่าไร อะไรบ้าง? จกขุมมา ลงปัจจัยอะไร? ในตติไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดูด้วย..... ๙๑

พ.ศ.๒๕๖๕ (๒)..... - ๙๓

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๙๓
- อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ..... ๙๓
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๙๓
- ก. จตุตถาโร-อิม สนธิเป็น..... ๙๓
- ข. เอต-อโวจ สนธิเป็น..... ๙๓
- ค. อถขวสส ตัตบพเป็น..... ๙๓
- ง. อธิปโมทติ ตัตบพเป็น..... ๙๓
- จ. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ... คือ ๙๓
๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงแจก จตุ ศัพท์ (เฉพาะอิตถิลิงค์) ด้วยวิภตติทั้ง ๗ มาดู..... ๙๓
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยาต? ในอาชยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภตติหมวดภวิสสันติ เฉพาะฝ่ายปรัสสพมาดู..... ๙๔
๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัมมสาธนะ? และกัมมสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร กิริยาภิกค์ คือ ชินฺณ อารุหฺ แปลว่าอย่างไร สำเร็จรูปมาจากอะไร?..... ๙๔
๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้..... ๙๔
- ก. พุทฺโธ เอว รตนํ พุทฺธรตนํ..... ๙๔
- ข. ตโย โลกา ตีโลกํ..... ๙๔
- ค. พนธนา มุตโต พนธนมุตโต..... ๙๔
- ง. ภตตสส ปจฉา ปจฉาภตตํ..... ๙๔
- จ. สนตํ จิตตํ ยสส โส สนตจิตโต (ภิกขุ)..... ๙๔
๗. ในเสฏฐตติ และอภัยตติ มีปัจจัยอย่างละเท่าไร อะไรบ้าง? ปุณฺณวา ลงปัจจัยอะไร? ในตติไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู?..... ๙๕

พ.ศ.๒๕๖๖..... - ๙๖

๑. อะไรชื่อว่าพยัญชนะ? พยัญชนวรรคมีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๙๖
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๙๖
- ก. จตุทฺธิ-อปาเยทฺธิ สนธิเป็น..... ๙๖
- ข. ตํ-นิพพุตํ สนธิเป็น..... ๙๖
- ค. จกขวาปาถํ ตัตบพเป็น..... ๙๖
- ง. อธิปโมทติ ตัตบพเป็น..... ๙๖
- จ. ในนิคคทิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ..... ๙๖
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๙๖
- ก. คุณนามแบ่งเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?..... ๙๖
- ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๙๖
- ค. ปกตีสังขยา ตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะ อิตถิลิงค์ อย่างไร?..... ๙๖

ง. กตม, ตุมห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?	๙๖
จ. ดีโร, หนท แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?	๙๖
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้	๙๗
ก. วิภัติหมวดอักษัตตนี้ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?	๙๗
ข. กิริยาศัพทใด ชื่อเหตุกัมมจาก? และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร?	๙๗
๕. กิริยาภิกถ์ คือ ภินโน, ปมชช แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ ปัจจัย มาด้วย	๙๗
ก. ปาร์ คจฉติ สีเลนาติ ปารคู	๙๗
ข. ครหิตพพุนติ คารยห์	๙๗
ค. วินติ เตนาติ วินโย	๙๗
๖. อะไรชื่อว่าวันทวสมาส? และวันทวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปตตจีวร, สมณพราหมณา จัดเป็นอย่างไร?	๙๘
๗. ในปกตัตถิต และวิภาคัตถิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร อะไรบ้าง? สากฎโก ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย	๙๘

พ.ศ.๒๕๖๖ (๒)..... - ๙๙

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้ ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ..... ชื่อ สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้น คือ	๙๙
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้	๙๙
ก. เม-อัย สนธิเป็น	๙๙
ข. ปจจตต-เอว สนธิเป็น	๙๙
ค. ตาสาหิ ตตบทเป็น	๙๙
ง. สพภิเรว ตตบทเป็น	๙๙
จ. ในสรสนธิ โลปะ ที่ต้นมี ๒ คือ	๙๙
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้	๙๙
ก. อะไรจัดเป็นนามนาม?	๙๙
ข. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนอะไร?	๙๙
ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?	๙๙
ง. เอต, อมท จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?	๙๙
จ. เสว, อิว แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?	๙๙
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้	๑๐๐
ก. ในอาชยาด แบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?	๑๐๐
ข. กิริยาศัพทใด ชื่อ เหตุกัตตฺวาจก? และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร?	๑๐๐
๕. ต ปัจจัย ในกิริยาภิกถ์ เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ท และ ห เป็นที่สุตอยู่หน้า แผลง ต เป็นอะไรได้บ้าง จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่าง ประกอบอย่างละ ๑ ตัว จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย	๑๐๐
ก. สุขเณ ภริยตีติ สุภโร	๑๐๐
ข. ธาเรตีติ ธาตา	๑๐๐
๖. อะไรชื่อว่าตปุริสสมาส? และตปุริสสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชปุตโต, สงขารทุกขิ จัดเป็นอย่างไร?	๑๐๐

๗. ในพหุสัททิต และเสฏฐุตทิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร อะไรบ้าง? โภคี ลงปัจจัยอะไร? ในตัททิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย. ๑๐๐

พ.ศ.๒๕๖๗..... - ๑๐๒

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้ พยัญชนะที่มีเสียงก้อง เรียกว่า ที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ และ ๑๑ ตัวนี้ เป็นอโฆษะ..... ๑๐๒

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๑๐๒

ก. กิณฺณ + อิมมา สนธิเป็น ๑๐๒

ข. ปฏิสณฺฐารวุตติ + อสส สนธิเป็น ๑๐๒

ค. เอตทโวจ ตตฺตบพเป็น ๑๐๒

ง. ตถริว ตตฺตบพเป็น ๑๐๒

จ. ในสรสนธิ ทิฆมฺ เป็น ๒ คือ ๑๐๒

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๑๐๒

ก. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวณะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๑๐๒

ข. นามทั้ง ๓ นั้น ต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง?..... ๑๐๒

ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ เอกุณวีสติ ถึง อฏฐุตฺตีสติ แจกตามแบบอะไร?..... ๑๐๒

ง. เอก สัพพนาม แจกได้กี่วณะ เหมือนอะไร?..... ๑๐๒

จ. ทิวา, ยาวเทว แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?..... ๑๐๒

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้..... ๑๐๒

ก. ธาตุเหล่าใด เรียกว่าสกัมมธาคู และอกัมมธาคู?..... ๑๐๒

ข. กิริยาศัพทใด ชื่อ เหตุกัตตฺตฺวาจก? และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร?..... ๑๐๒

๕. กิริยาคัตก คือ ทรุโฏ อภิรมม แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ ปัจจัยมาด้วย..... ๑๐๒

ก. สุขเขน ภริยตีติ สุภโร..... ๑๐๒

ข. กุชฺฌติ สีเลนาติ โภธโน..... ๑๐๒

ค. ปฐมํ ภวติ เอตสฺมาติ ปภโว..... ๑๐๒

๖. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปถญาปาสาท, ขตติยมานโน จัดเป็นอย่างไร?..... ๑๐๒

๗. ในชาตาทิตตัททิตและสมุหตัททิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร อะไรบ้าง? สงฺฆิกิ ลงปัจจัยอะไร? ในตัททิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย ๑๐๒

พ.ศ.๒๕๖๗ (๒)..... - ๑๐๓

๑. อะไรชื่อว่าพยัญชนะ? พยัญชนะวรรคมีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๑๐๓

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๑๐๓

ก. กีสฺ + อธิ สนธิเป็น ๑๐๓

ข. วิหฺ + อคฺคฺ สนธิเป็น ๑๐๓

ค. เอวฺสา ตตฺตบพเป็น ๑๐๓

ง. ตฺยหา ตตฺตบพเป็น ๑๐๓

จ. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปการณ ๔ คือ ๑๐๓

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....๑๐๓
- ก. อะไรจัดเป็นนามนาม?.....๑๐๓
- ข. ปุณฺณลีลิต์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....๑๐๓
- ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะอิตถิลิงค์อย่างเดียว?.....๑๐๓
- ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๑๐๓
- จ. ศัพท์เช่นไร เรียกว่า อพยยศัพท์?.....๑๐๓
๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....๑๐๔
- ก. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยาต?.....๑๐๔
- ข. ในอาชยาตนั้น ท่านแบ่งบทเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๑๐๔
๕. กิริยาภิกถ์ คือ วณียํ, ชินฺนินฺ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ ปัจจัยมาด้วย.....๑๐๔
- ก. นิสฺสาย นํ วสตีติ นิสฺสโย.....๑๐๔
- ข. มณฺญติ เอตายติ มติ.....๑๐๔
- ค. วทตีติ วตต.....๑๐๔
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าอพยยิกาวสมาส? อพยยิกาวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? พุทฺธรตนํ, ปจฺฉาภตฺตํ เป็นสมาสอะไร จงเขียนรูปวิเคราะห์ มาดู.....๑๐๔
๗. ในเสฏฺฐรตฺตํ และปุณฺณตฺตํ มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง? เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร ในตฺตํไหน จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดูด้วย.....๑๐๕

พ.ศ.๒๕๖๘..... - ๑๐๖

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....๑๐๖
- ก. บาลีไวยากรณ์ แบ่งเป็น ภาค คือ๑๐๖
- ข. สระมีมาตราเบา ตัว คือ ชื่อว่า รัสสะ.....๑๐๖
๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้.....๑๐๖
- ก. จตฺตารอ + อิม สนธิเป็น๑๐๖
- ข. พนฺธุสฺส + อิว สนธิเป็น๑๐๖
- ค. สเมตยสฺมา ตตฺตบเป็น๑๐๖
- ง. สาธฺติ ตตฺตบเป็น๑๐๖
- จ. พยฺญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ๑๐๖
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....๑๐๖
- ก. อะไรจัดเป็นนามนาม? แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๑๐๖
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....๑๐๖
- ค. ปกติสังขยา กับปุณฺณสังขยา ต่างกันอย่างไร?.....๑๐๖
- ง. อมฺห และ เอกจฺจ เป็นศัพท์นามประเภทไหน?.....๑๐๖
- จ. อุปฺริ, เสยฺยถา แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?.....๑๐๖
๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยาต? ในอาชยาตนั้นท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภคติมวตถ์ชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปริสสพทมาดู.....๑๐๗
๕. กิริยาภิกถ์ คือ โภชนียํ, อารทฺโธ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย.....๑๐๗

- ก. ปาปี กโรติ สีเลนาติ ปาปกาโร.....๑๐๗
- ข. ครหิตพพนติ คารยห์..... ๑๐๗
- ค. กโรติ เตนาติ กรณิ.....๑๐๗
๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าทวันทวสมาส? และทวันทวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? สนตจิตโต (ภิกขุ) เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์หามาดู.....๑๐๗
๗. ในปุรมนต์ทิต และอภัยตทิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง? โภคี ลงปัจจัยอะไร? ในตทิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์หามาดูด้วย๑๐๗

พ.ศ.๒๕๖๘ (๒).....- ๑๐๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้..... ๑๐๘
- ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักขระ มี.....คือ..... ๑๐๘
- ข. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ.....เรียกว่า อวรรค เพราะ.....๑๐๘
๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....๑๐๘
- ก. ในสรสนธิ อาเทศ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๑๐๘
- ข. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....๑๐๘
๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้.....๑๐๘
- ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?..... ๑๐๘
- ข. นบุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?.....๑๐๘
- ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?.....๑๐๘
- ง. สัพพนามคืออะไร?.....๑๐๘
- จ. ปาโต, อปเปว นาม แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?..... ๑๐๘
๔. บุรุษในอาชยาต มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภตติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู.....๑๐๘
๕. กริยาภคค์ คือ ตมฺหฺฐ อารพภ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร? จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย.....๑๐๘
- ก. สุขเขน ภริยตีติ สุขโร.....๑๐๘
- ข. ชานาตีติ ญาตา.....๑๐๘
- ค. อวสนติ เอตถาติ อวาโส.....๑๐๘
๖. สมาสเช่นไร เรียกว่า ลุตตสมาส และอลุตตสมาส? พนธนมุตโต (สโต), สมณปฎิณญา เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์หามาดู.....๑๐๘
๗. ในชาตาทิตทิต และวิภาคตทิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง? สากณิโก ลงปัจจัยอะไร? ในตทิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์หามาดูด้วย.....๑๐๘

พ.ศ.๒๕๔๐

๑. อะไรชื่อว่าพยัญชนะ? พยัญชนะวรรคและอวรรค มีอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

๑. อักษรที่เหลือจากสระนั้น ๓๓ ตัว มี ก เป็นต้น มี นิคคหิต เป็นที่สุด ชื่อ พยัญชนะ.

พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว และ พยัญชนะอวรรคมี ๘ ตัว

พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว คือ

ก ข ค ฅ ง เรียกว่า ก วรรค

จ ฉ ช ฌ ญ เรียกว่า จ วรรค

ฎ ฐ ฑ ฒ ณ เรียกว่า ฎ วรรค

ต ถ ท ธ น เรียกว่า ต วรรค

ป ผ พ ภ ม เรียกว่า ป วรรค

พยัญชนะอวรรคมี ๘ ตัว คือ ย ร ล ว ส ห ฬ .

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? ตาสาห์ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลปะ อาเทส อาคม ปกติ.

ตาสาห์ เป็นโลปนนิคคหิตสนธิ ตัดเป็น ตาส์-อหฺ ต่อเป็น ตาสาห์.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. คุณนามแบ่งออกเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?

ข. คุณนามและสัพพนาม เป็นได้กี่ลิงค์?

ค. คำว่า ยโส ในคำว่า ยโส ลหุธา น มชเชยย เป็นวิภัตตอะไร? ทำตัวอย่างไร?

ง. ปุงลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?

จ. ตั้งแต่ ทวิ จนถึง อฏฐารส เป็นพหุจนะและลิงค์อะไร?

๓. ก. คุณนามแบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ วิเสส อติวิเสส.

ข. คุณนามและสัพพนาม เป็นได้ทั้ง ๓ ลิงค์

ค. คำว่า ยโส ในคำว่า ยโส ลหุธา น มชเชยย เป็นหุตติยาวิภัตติ. เอา อ เป็น โอ.

ง. ปุงลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อ อิ อี อุ อู.

จ. ตั้งแต่ ทวิ จนถึง อฏฐารส เป็นพหุจนะอย่างเดียว เป็น ๓ ลิงค์.

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้มาดู

- ก. ปัจจุบันกาล จัดเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
 ข. วิภัติกรรมขอชัศตตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?
 ค. กิริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัมมวาจก?

๔. ก. ปัจจุบันกาล จัดเป็น ๓ คือ ปัจจุบันแท้ ปัจจุบันใกล้อดีต ปัจจุบันไกลอนาคต.
 ข. วิภัติกรรมขอชัศตตนิ บอกอดีตกาล ตั้งแต่วินาที แปลว่า แล้ว, ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า ได้....แล้ว.
 ค. กิริยาศัพท์ใด กล่าวถึงสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลทำ คือ แสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่า เหตุกัมมวาจก.

๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และ ปัจจัยมาด้วย

- ก. วิชาชาติ สีเลนาติ วิญญ.
 ข. ลิกขิตีติ ลิกขา.
 ค. สำนวนยิตี เอตายาติ สำนวนนา.

๕. ก. วิชาชาติ สีเลนาติ วิญญ. เป็น กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในตัสสีละ ลง รุ ปัจจัย.
 (ผู้ใด) ย่อมรู้วิเศษ โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้รู้วิเศษ โดยปกติ
 ข. ลิกขิตีติ ลิกขา. เป็น กัมมรูป กัมมสาธนะ ลง อ ปัจจัย.
 (ธรรมชาติใด) อันเขาย่อมศึกษา เหตุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่า อันเขาศึกษา
 ค. สำนวนยิตี เอตายาติ สำนวนนา. เป็นกัมมรูป กรณสาธนะ ลง ยุ ปัจจัย.
 (เนื้อความ) อันท่านย่อมพรรณนาพร้อม ด้วยวาจาอัน เหตุนั้น (วาจานั้น) ชื่อว่า เป็นเครื่องอันท่านพรรณนาพร้อม
 (แห่งเนื้อความ)

๖. ทวันทวสมาส กับ วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส แปรกันอย่างไร?

๖. ทวันทวสมาส กับ วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส แปรกันอย่างไร คือ
 วิเสสโนภยบท เป็นบทวิเสสนะทั้ง ๒ บท. ทวันทวสมาส เป็นบทประธานทั้งสิ้น.

๗. กาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. กาวตัทธิต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต ญย ตตน ตา ณ กณ.

พ.ศ.๒๕๔๑

๑. ในเบื้องต้น ผู้ศึกษาบาลี จำต้องมีความเข้าใจในเรื่องของไวยากรณ์ให้ดีเสียก่อน

อยากทราบว่า อักษรวิธี ว่าด้วยอะไร? จัดเป็น ๒ อย่าง มีอะไรบ้างในแต่ละอย่าง? กล่าวถึงเรื่องอะไร?

๑. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษร จัดเป็น ๒ อย่าง คือ

สมัญญภาสิธาน แสดงชื่ออักษรที่เป็น สระ และพยัญชนะพร้อมทั้งฐานกรณ์
สนธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน.

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อิจเจว เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่อ อย่างไร?

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ โลปะ ลบ อาเทศ แปลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่ ปกติ ปกติ
สัญญโคค ซ้อนตัว.

อิจเจว เป็นอาเทศพยัญชนสนธิ ตัดเป็น อิติ-เอว ถ้าสระอยู่หลัง แปลง ตี ที่ทำเป็น ตย แล้ว ให้เป็น จจ ต่อเป็น อิจเจว.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามศัพท์ในภาษาบาลีนั้น ท่านแบ่งเป็นกี่ลิงค์? อะไรบ้าง?

ข. ลิงค์ที่จัดตามสมมตินั้นท่านหมายความว่าอย่างไร? ยกอุทาหรณ์มาด้วย

ค. จงยกตัวอย่างนามนามที่เป็นลิงค์เดียวมาดูอย่างละ ๕ ศัพท์

๓. ก. นามศัพท์ในภาษาบาลีนั้นท่านแบ่งเป็น ๓ ลิงค์ คือ ปุงลิงค์ เพศชาย, อิตถิลิงค์ เพศหญิง, นปุงสกลิงค์ มิใช่เพศ
ชายมิใช่เพศหญิง.

ข. ลิงค์ที่จัดตามสมมตินั้น หมายความว่า เหมือนหนึ่งกำเนิดสตรี สมมติให้เป็นปุงลิงค์ และของที่ไม่มีวิญญานสมมติ
ให้เป็นปุงลิงค์ และอิตถิลิงค์ อุทาหรณ์ ทาโร เมีย สมมติให้เป็น ปุงลิงค์
ปเทโส ประเทศ สมมติให้เป็น ปุงลิงค์ ภูมि แผ่นดิน สมมติให้เป็น อิตถิลิงค์

ค. ได้ยกตัวอย่างนามนามที่เป็นลิงค์เดียว อย่างละ ๕ ศัพท์ ดังนี้คือ

ปุงลิงค์ ๑. อมโร เทวดา ๒. อาทิจโจ พระอาทิตย์ ๓. อินโท พระอินทร์ ๔. อีโส คนเป็นใหญ่ ๕. อุทธิ ทะเล

อิตถิลิงค์ ๑. อจจรา นางอัปสร ๒. อาภา รัศมี ๓. อิทธิ ฤทธิ์ ๔. อีสาน งามนไถ ๕. อุฬุ ดวงดาว

นปุงสกลิงค์ ๑. องค์ องค์ ๒. อารมมณ อารมณ ๓. อิณ หนี้ ๔. อิริณ ทุ่ง (นา) ๕. อุทก น้ำ.

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. วิภัติอาชยาด เป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร?

ข. วิภัติอาชยาด จัดเป็นกัณฑ์หมวด? และในหมวดนั้นๆ บอกกาลอะไร?

๔. ก. วิภัติอาชยาด เป็นเครื่องหมายให้รู้ กาล บท วจนะ บุรุษ.

- ข. วิภัติอาขยาต จัดเป็น ๘ หมวด และในหมวดนั้นๆ บอกรากดังนี้ คือ
หมวดวัตตมานา	บอก ปัจจุบันกาล
หมวดปัญญา	บอก ความบังคับ ความหวัง ความอ่อนน้อม
หมวดสัตตมณี	บอก ความยอมตาม ความกำหนด ความรำพึง
หมวดปโรกขา	บอก อดีตกาลล่วงแล้วไม่มีกำหนด
หมวดหิยัตตนิ	บอก อดีตกาลล่วงแล้ววานนี้
หมวดอัชชัตตนิ	บอก อดีตกาลล่วงแล้ววันนี้
หมวดภวิสสันติ	บอก อนาคตกาลของปัจจุบัน
หมวดกาลาติปัตติ	บอก อนาคตกาลของอดีต

๕. ปัจจัยสำหรับประกอบนามกิตก์นั้น จัดเป็นกี่พวก? และแต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง?

๕. ปัจจัยสำหรับประกอบนามกิตก์นั้น จัดเป็น ๓ พวก คือ

กิตปัจจัย มีปัจจัย ๕ ตัว คือ กวิ ณี ญว ฑู ฐ

กิจปัจจัย มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ข ญย

กิตกิจปัจจัย มีปัจจัย ๗ ตัว คือ อ อิ ณ ตเว ติ ตฺ ญ.

๖. สัมภาวนบุพพท กับ อวธารณบุพพท กัมมธารยสมาส ท่านแสดงลักษณะของบทหน้าและบทหลังต่างกันอย่างไร? จงยกตัวอย่างมาประกอบด้วย

๖. ต่างกันดังนี้ คือ สัมภาวนบุพพท มีบทหน้าอันท่านประกอบด้วย อิติ ศัพท์ บทหลังเป็นประธาน ดังนี้
 ขตติโย (อห) อิติ มาโน ขตติยมาโน มานะว่า (เราเป็น) กษัตริย์

สตโต อิติ สณญา สตตสณญา ความสำคัญว่าสัตว์

อวธารณบุพพท มีบทหน้าอันท่านประกอบด้วย เอว ศัพท์ (เพื่อจะห้ามเนื้อความอันอื่นเสีย)

ปณญา เอว ปโชโต ปณญาปโชโต (ประทีป) อันโพล่งทั่วคือปัญญา

พุทโธ เอว รตนํ พุทธรัตนํ รัตนะคือพระพุทธเจ้า

๗. ในโคตตตัทธิต มีปัจจัยกี่ตัว? อะไรบ้าง? ปัจจัยเหล่านั้น เมื่อลงแล้วต้องทำอะไรบ้าง?

๗. ในโคตตตัทธิต มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ญ ฌายน ฌาน ฌนย ณี ฌิก ฌว ฌนร

ปัจจัยเหล่านั้น เมื่อลงแล้วต้องทำอย่างไร คือ ถ้าสระที่อยู่หน้าศัพท์เป็นรัสสะล้วน ไม่มีพยัญชนะสังโยคอยู่เบื้องหลัง ต้องพลทธี คือ ทิฆะ อ เป็น อา, วิการ อิ เป็น เอ, อุ, เป็น โอ (ถ้าสระที่อยู่หน้าศัพท์ เป็นรัสสะ มีพยัญชนะสังโยคอยู่เบื้องหลัง หรือเป็นที่ฆะไม่ต้องพลทธี) และพยัญชนะคือ ฌ นั้น ต้องลบเสีย คงไว้แต่สระที่ ฌ อาศัยและสระพยัญชนะอื่นๆ

พ.ศ.๒๕๔๒

๑. พยัญชนะในบาลีภาษา มีเท่าไร? พยัญชนะไหนจัดเป็น โอฆะ, โฆฆะ, สติล และ ธนิต?

๑. พยัญชนะในบาลีภาษา มี ๓๓ ตัว

พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, จ ฉ, ฎ ฐ, ต ถ, ป ผ และ ส ๑๑ ตัวนี้ จัดเป็น โอฆะ

พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ค ฆ ง ช ฌ ญ, ฑ ฒ ณ, ท ธ น, พ ภ ม, และ ย ร ล ว ห ฬ ๒๑ ตัวนี้ จัดเป็น โฆฆะ

พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๓ ในวรรคทั้ง ๕ จัดเป็น สติล

พยัญชนะที่ ๒ ที่ ๔ ในวรรคทั้ง ๕ จัดเป็น ธนิต

ในคัมภีร์กัจจายนเมทแสดงไว้ว่า พยัญชนะ ที่สุดวรรค ๕ ตัว ก็เป็น สติล.

๒. อาเทศสนธิกริโยปกรณ์ในสรสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? โนหัต เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?

๒. อาเทศสนธิกริโยปกรณ์ในสรสนธิ แบ่งเป็น ๒ คือ แปลงสระเบื้องหน้า แปลงสระเบื้องหลัง.

โนหัต เป็นสรสนธิ ตัดเป็น โนหิ-เอตฺ ลบสระหน้า คือ อิ ที่สุดแห่งศัพท์ โนหิ เสีย ต่อเป็น โนหัต.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. สัพพนามคืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ข. ย, อญญ, ตุมห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?

๓. ก. สัพพนาม คือ ชื่อสำหรับใช้แทนนามนาม ที่ออกชื่อมาแล้วเพื่อจะไม่ให้ซ้ำซาก ซึ่งไม่เพราะเหตุ มี ๒ คือ ปุริสสัพพนาม วิเสสนสัพพนาม

ข. ย อญญ จัดเป็นวิเสสนสัพพนาม ชนิด อนิยม (ย ศัพท์นั้นพิจารณาเห็นว่า ไม่เป็นอนิยมแท้ทีเดียว เพราะเข้ากับ ตุมห, อมห ศัพท์ก็ได้ แต่เมื่อประสงค์แปล ย ศัพท์ ว่า “ใด” แล้วก็ดูเหมือนเป็น อนิยมแท้) ตุมห จัดเป็น ปุริสสัพพนาม.

๔. ชาติคืออะไร? ท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?

๔. ชาติ คือ กริยาศัพท์ที่เป็นมูลราก ท่านรวบรวมจัดไว้เป็น ๘ หมวด คือ

๑) หมวด ภู ชาติ ๒) หมวด รุช ชาติ ๓) หมวด ทิว ชาติ ๔) หมวด สุ ชาติ

๕) หมวด กี ชาติ ๖) หมวด คห ชาติ ๗) หมวด ตน ชาติ ๘) หมวด จุร ชาติ.

๕. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัตตุสาธนะ และ กรณสาธนะ? สาธนะเหล่านี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?
 ข. กิตปัจจัย ในกิริยากิตก์ มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร?

๕. ก. ศัพท์ใด เป็นชื่อของผู้ทำ คือผู้ประกอบกิจยานั้น เป็นต้นว่า กุมภกาโร ผู้ทำ ซึ่งหม้อ ศัพท์นั้น ชื่อว่า กัตตุสาธนะ ท่านบัญญัติ ให้แปลว่า “ผู้” ถ้างลงในอรรถแห่งตัสสึละ แปลว่า “ผู้.....โดยปกติ” ผู้ทำๆ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า พนธน์ วัตถุเป็นเครื่องผูก ชื่อว่า กรณสาธนะ ที่เป็น กัตตุรูป แปลว่า “เป็นเครื่อง.....” หรือ “เป็นเหตุ.....” ที่เป็น กัมมรูป แปลว่า “เป็นเครื่องอันเขา....” หรือ “เป็นเหตุอันเขา....”.
- ข. กิตปัจจัย ในกิริยากิตก์ มี ๓ ตัว คือ อนต ตวนตุ ตาวิ
อนต บอกปัจจุบันกาล. ตวนตุ ตาวิ บอกอดีตกาล.

๖. อะไรชื่อว่าอัพยยิภาวสมาส? และอัพยยิภาวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

จตุททิส, กตปุณฺณ (ปุริโส) เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๖. สมาสที่มีอุปสัคและนิบาตอยู่ข้างหน้า ชื่อว่า อัพยยิภาวสมาส มี ๒ คือ อุปสัคคปุพพะ นิปาตปุพพะ

จตุททิส เป็น สมาหารทikusมาส

วิ. จตสโส ทิส จตุททิส

กตปุณฺณ (ปุริโส) เป็น ตติยาพหุพหิสมาส

วิ. กต ปุณฺณ เณ, โส กตปุณฺณ (ปุริโส).

๗. สมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. สมุหัตถิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณ ณ ตา.

พ.ศ.๒๕๔๓

๑. บาลีไวยากรณ์ แบ่งเป็น ๔ ภาค มีอะไรบ้าง? และในภาคนั้นๆ ว่าด้วยเรื่องอะไร?

๑. บาลีไวยากรณ์แบ่งเป็น ๔ ภาค คือ อักษรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์.

(๑) อักษรวิธี ว่าด้วยอักษร จัดเป็น ๒ คือ

สมัญญาภิธาน แสดงชื่ออักษรที่เป็นสระและ พยัญชนะพร้อมทั้งฐานกรณ์
สนธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่น ให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน

(๒) วจีวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น ๖ ส่วน คือ นาม อัพยศัพท์ สมาส ตัทธิต อาชยาต กิตก์

(๓) วากยสัมพันธ์ ว่าด้วยการกและประพันธ์ผูกคำพูดที่แบ่งไว้ในวจีวิภาคให้เข้าเป็นประโยคเดียวกัน

(๔) ฉันทลักษณ์ แสดงวิธีแต่งฉันท์ คือคาถาที่เป็นวรรณพฤทธิ และมาตราพฤทธิ.

๒. อะไรเรียกว่าสนธิ? ในสนธิ การต่อมี ๒ อย่าง อะไรบ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่าง มาประกอบด้วย?

๒. วิธีต่อศัพท์และอักษรให้เนื่องด้วยอักษร เพื่อจะย่ออักษรให้น้อยลง เป็นอุปการะในการแต่งฉันท์
และให้คำพูดสละสลวย เรียกว่าสนธิ.

การต่อมี ๒ อย่าง คือ (๑) ต่อศัพท์ที่มีวิภัติให้เนื่องด้วยศัพท์ที่มีวิภัติ เหมือน จตตารอ อิเม ต่อเข้าเป็น จตตารอเม เป็นต้น
และ (๒) ต่อบทสมาสย่ออักษรให้น้อยลง เหมือน กต อุปกาโร ต่อเข้าเป็น กโตปกาโร เป็นต้น.

๓. จงแจก อาจารย์ (อาจารย์) ด้วย อ การันต์ในปุงลิงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง ปุริส (บุรุษ) มาดู

๓. อาจารย์ (อาจารย์) อ การันต์ ปุงลิงค์

<i>เอกวจนะ</i>	<i>พหุวจนะ</i>
ป. อาจารย์โย	อาจารย์ยา
ทุ. อาจารย์ยิ	อาจารย์เย
ต. อาจารย์เยน	อาจารย์เยหิ อาจารย์เยภิ
จ. อาจารย์ยสุส อาจารย์ยาย อาจารย์ยตถิ	อาจารย์ยานิ
ปณ. อาจารย์ยสุมา อาจารย์ยมหา อาจารย์ยา	อาจารย์เยหิ อาจารย์เยภิ
ฉ. อาจารย์ยสุส	อาจารย์ยานิ
ส. อาจารย์ยสมิ อาจารย์ยมหิ อาจารย์เย	อาจารย์เยสุ
อา. อาจารย์ย	อาจารย์ยา

๔. อะไรชื่อว่าอาชยาต? ในอาชยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง? จงเขียนวิภัติหวมวดกาลาติปัตติ ฝ่ายปรัสบท มาดู

๔. ศัพท์กล่าวกริยา คือ ความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาชยาต.

ในอาชยาดนั้นท่านประกอบด้วย ธาตุ ปัจจัย วาจก วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ.

กาลาติปัตติ ประสพท

เอก. พหู.

ป. สสา สสี่สุ

ม. สเส สเสถ

อุ. สสี่ สสามหา

๕. ข้อความว่า “วิภัติแห่งกริยาภิกตักนั้น ไม่มีแผนกหนึ่งเหมือนวิภัติอาชยาด ใช้วิภัตินาม

ถ้านามศัพท์เป็นวิภัติและวจนะอันใด กริยาภิกตักก็เป็นวิภัติ และวจนะอันนั้นตาม”

เท่าที่ท่านอธิบายไว้อย่างนี้ ขอให้ยกตัวอย่าง (ตามแบบ) มาให้ดู ๒ ตัวอย่าง?

๕. ยกตัวอย่าง (ตามแบบ) คือ

ภิกขุ คามํ ปิณฑาย **ปวิฏฐ**.

ภิกขุ เข้าไปแล้ว สูบ้าน เพื่อก่อนข้าว.

เย เกจิ พุทธํ สรณํ **คตา**.

(ชน ท.) เหล่าใดเหล่าหนึ่ง ถึงแล้ว ซึ่งพระพุทธรเจ้า ว่าเป็นที่ระลึก ชิ.

เอกํ **ปุริส** ฉตตํ คเหตวา **คจจนต** ปสสามิ. (ข้า) เห็นซึ่งบุรุษคนหนึ่ง ถือซึ่งร่วมไปอยู่.

๖. อะไรชื่อว่าวันทวสมาส? วันทวสมาสนั้นมี ๒ อย่าง อะไรบ้าง? จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบด้วย

๖. นามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่าวันทวสมาส

มี ๒ อย่าง คือ สมาหารวันทวสมาส อสมาหารวันทวสมาส

สมาหารวันทวสมาส อุ. สมโถ จ วิปสสนา จ **สมถวิปสสน** สมถด้วย วิปสสนาด้วย ชื่อสมถและวิปสสนา

อสมาหารวันทวสมาส อุ. จนุทิมมา จ สุริโย จ **จनुทิมสุริยา** พระจันทร์ด้วย พระอาทิตย์ด้วย ชื่อพระจันทร์และพระอาทิตย์ ท

๗. ในอพยยัตถิต มีปัจจัย ๒ ตัว คืออะไร? ในปัจจัยทั้ง ๒ ตัวนั้น มีวิธีใช้อย่างไร? จงยกตัวอย่างมาประกอบด้วย

๗. ในอพยยัตถิตมีปัจจัย ๒ ตัวคือ ถา ถ มีวิธีใช้อย่างนี้

ถา ปัจจัย ลงในประการ หลังสัพพนาม เช่น ยถา โดยประการใด. ถ โดยประการนั้น. สพพถา โดยประการทั้งปวง.

ถ ปัจจัย ลงในประการ หลัง กิ และ อิม เช่น ประการไร, อย่างไร, igitถ ประการนี้, อย่างนี้.

พ.ศ.๒๕๔๔

๑. คำว่าอักษรๆ นั้นว่าตามทีนักปราชญ์ท่านประสงค์ แบ่งเป็นทีอย่างไร? อะไรบ้าง?

๑. อักษร แบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ เป็นเสียงอย่างหนึ่ง เป็นตัวหนังสืออย่างหนึ่ง.

๒. พยัญชนะทีมีเสียงก้อง เรียกว่าอะไร? ทีมีเสียงไม่ก้อง เรียกว่าอะไร?

๒. พยัญชนะทีมีเสียงก้อง เรียกว่า โฆสยะ ทีมีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า อโฆสยะ.

๓. นามนามแบ่งเป็นทีอย่างไร? อะไรบ้าง?

๓. นามนามแบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ สาธารณนาม อสาธารณนาม.

๔. ในกิริยาอาชยาดนั้น แบ่งกาลทีเป็นประธานได้ทีอย่างไร? อะไรบ้าง?

๔. กิริยาอาชยาด แบ่งกาลทีเป็นประธานได้ ๓ อย่าง คือ ๑) กาลทีเกิดขึ้นเฉพาะหน้า เรียกว่า ปัจจุบันกาล
๒) กาลล่วงแล้ว เรียกว่า อดีตกาล ๓) กาลทียังมาไม่ถึง เรียกว่า อนาคตกาล.

๕. กิตกันั้น เป็นชื่อของศัพท์ประเภทไหน? มีทีอย่างไร? อะไรบ้าง?

๕. กิตกันั้น เป็นชื่อของศัพท์ทีท่านประกอบด้วยปัจจัยหมู่หนึ่ง ซึงเป็นเครื่องกำหนดหมายเนื้อความของนามศัพท์และกิริยาศัพท์ ทีต่างๆ กัน มี ๒ อย่าง คือ นามกิตกั กิริยากิตกั.

๖. กัมธารยสมาส ได้แก่ศัพท์ประเภทไหน?

๖. กัมธารยสมาส ได้แก่ นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม, บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ทีย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมธารยสมาส.

๗. ในภาวัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. ในภาวัตถิต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต ญย ตตน ตา ญ กณ.

พ.ศ.๒๕๕๕

๑. พยัญชนะวรรคและอวรรค มีอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

๑. พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว และ พยัญชนะอวรรคมี ๘ ตัว

พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว คือ ก ข ค ง เรียกว่า ก วรรค, จ ฉ ช ฌ ญ เรียกว่า จ วรรค, ฎ ฐ ฑ ฒ ณ เรียกว่า ฎ วรรค, ต ถ ท ธ น เรียกว่า ต วรรค, ป ผ พ ภ ม เรียกว่า ป วรรค

พยัญชนะอวรรคมี ๘ ตัว คือ ย ร ล ว ส ห ฬ .

๒. สนธิกริโยปกรณ์คืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. สนธิกริโยปกรณ์ คือ วิธีเป็นอุปการะแก่การทำสนธิ มี ๘ อย่าง คือ โลปะ ลบ อาเทศ แผลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่ ปกติ ปกติ วิการ ทำให้ผิดจากของเดิม ทีฆะ ทำให้ยาว รัสสะ ทำให้สั้น สัญญาค ช้อนตัว

๓. สัพพนามคืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? เอต อณฺญ อมฺห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?

๓. สัพพนาม คือ ศัพท์สำหรับใช้แทนชื่อคนและสิ่งของที่ออกชื่อมาแล้วข้างต้น เพื่อจะไม่ให้เป็นการซ้ำซาก แบ่งเป็น ๒ คือ ปุริสสัพพนาม วิเสสนสัพพนาม.

เอต อณฺญ เป็นวิเสสนสัพพนาม อมฺห เป็นปุริสสัพพนาม

๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

กิริยาศัพท์ใดกล่าว กิริยาศัพท์นั้นชื่อว่าเหตุกัตตฺวาจก,
มีอุทาหรณ์ว่า ในเหตุกัตตฺวาจกนั้น ลงปัจจัย ตัวคือ

๔. กิริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ใช้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่า เป็นกิริยาของผู้ใช้ให้คนอื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่าเหตุกัตตฺวาจก,
มีอุทาหรณ์ว่า สามิโก สุเทเน โอทเน ปาเจติ นายยัง (หรือใช้) พ่อครัวให้หุงอยู่ซึ่งข้าวสุก.

ในเหตุกัตตฺวาจกนั้น ลงปัจจัย ๔ ตัว คือ ฌ ญย ณาเป ณาปย.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกิริยาภิติก์ จัดเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง? บอกกาลอะไร?

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. คจฺจนฺติ เอตถาติ คติ.

ข. ภูณฺชิตพฺพนฺติ โภชนํ.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกิริยาภิติก์ แบ่งเป็น ๓ หมวด คือ

กิตปัจจัย มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อนต ตวณฺตุ ตาวิ

กิจปัจจัย มีปัจจัย ๒ ตัว คือ อนีย ตพพ

กิตกิจปัจจัย มีปัจจัย ๕ ตัว คือ มาน ต ตุน ตวา ตวาน

อนต มาน บอกปัจจุบัณกาล

ตวนตุ ตาวี ตูน ตวา ตวาน บอกอดีตกาล

อนีย ตพพ บอความจำเป็น

ก. คจฉนติ เอตถาติ คติ. เป็น กัตตุรูป อธิกรณสาธนะ.

ข. ภูยชิตพพนติ โภชนํ. เป็น กัมมรูป กัมมสาธนะ.

๖. อะไรชื่อวันทวสมาส? และวันทวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จันทิมสุรียา, สมถวิปสสนํ จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามศัพท์ ตั้งแต่ ๒ ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ วันทวสมาส.

วันทวสมาสนั้นมี ๒ คือ สมาหาร อสมาหาร

จันทิมสุรียา เป็น อสมาหาร สมถวิปสสนํ เป็น สมาหาร.

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปณติตตโร, เสยโย, เชฏฐโฐ ลงปัจจัยตัวไหน?

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตฺร ตฺม อฺยิสฺส ก อฺย อฺญฺจ.

ปณติตตโร ลง ตฺร ปัจจัย

เสยโย ลง อฺย ปัจจัย

เชฏฐโฐ ลง อฺญฺจ ปัจจัย.

พ.ศ.๒๕๕๖

๑. อักษรที่ใช้ในภาษาบาลีมีเท่าไร? อะไรบ้าง? พวกไหนได้ชื่อว่า สระ ทีฆะ และ รัสสะ?

๑. อักษรที่ใช้ในภาษาบาลีมี ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ.

ก ข ค ฆ ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฎ ฐ ฑ ฒ ณ, ต ถ ท ธ น, ป ผ พ ภ ม, ย ร ล ว ส ห ฬ อ.

อักษร ๘ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ. ชื่อว่า สระ. สระ ๕ ตัว คือ อ อา อิ อู เอ โอ. ชื่อ ทีฆะ.

สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อู ชื่อ รัสสะ.

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. อะไรเรียกว่าสนธิ?

ข. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. ก. วิธีต่อศัพท์และอักษรให้เนื่องกันด้วยอักษร เพื่อจะย่ออักษรให้น้อยลง เป็นอุปการะในการแต่งฉันท และให้คำพูดสละสลวย เรียกว่า สนธิ

ข. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์ ๕ คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ สัญญาค

๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ตั้งแต่ไหนเป็นเอกวจนะอิติลึงค์อย่างเดียว

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่า สังขยา แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ปุณสังขยา.

ตั้งแต่ เอกุณวิสติ ถึง อฏฐานุติ เป็นเอกวจนะ อิติลึงค์ อย่างเดียว.

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. วิภัติหมวดอักษัตตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?

ข. ปัจจัยในกัตตฺวาจกมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๔. ก. วิภัติหมวดอักษัตตนิ บอกอดีตกาลตั้งแต่วันนี้ แปลว่า แล้ว ถ้ามี อ อยู่หน้าแปลว่า ได้แล้ว.

ข. ปัจจัยในกัตตฺวาจกมี ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ญ ณา นา ณาหา โอ ฌ ฌย.

๕. ศัพท์เช่นไรชื่อกรณสาธนะ? และสาธนะนี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. ฌมม จรติ สีเลนาติ ฌมมจาริ.

ข. สยนติ เอตถาติ สยน.

๕. ผู้ทำๆ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น ชื่อว่า กรณสาธนะ แปลว่า เป็นเครื่อง หรือ เป็นเหตุ

ก. ฌมม จรติ สีเลนาติ ฌมมจาริ. เป็น กัตตฺรูป กัตตฺสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสึละ.

ข. สยนติ เอตถาติ สยน. เป็น กัตตฺรูป อธิกรณสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ปณฺจ อินฺทฺริยานิ ปณฺจอินฺทฺริยํ.
- ข. ทฺรธสฺส อภาโว นินฺทฺทรถํ.
- ค. สทฺธา เอว ฐนํ สทฺธาฐนํ.
- ง. สณฺชาโต สฺเวโค ยสฺส, โส สณฺชาตสฺเวโค (ชโน).
- จ. ปตฺโต จ จีวรณฺจ ปตฺตจิวฺรํ.

- ๖. ก. ปณฺจอินฺทฺริยํ เป็นสมาหารทikusมาส
- ข. นินฺทฺทรถํ เป็นอภัยยิภาวสมาส
- ค. สทฺธาฐนํ เป็นอวารณบุพพท กัมมธารยสมาส
- ง. สณฺชาตสฺเวโค เป็นจตุตถิพหุพพิหีสมาส
- จ. ปตฺตจิวฺรํ เป็นสมาหารวันทวสมาส

๗. ในชาตาทิตฺตฺธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สากุณฺนิโก, ปุริโม, สุมฺธโร ลงปัจจัยอะไร? ในตฺตฺธิตไหน?

๗. ในชาตาทิตฺตฺธิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย.

สากุณฺนิโก ลง ณิก ปัจจัย ใน ตฺรตฺยาติตฺตฺธิต

ปุริโม ลง อิม ปัจจัย ใน ชาตาทิตฺตฺธิต

สุมฺธโร ลง ส ปัจจัย ใน ตทฺสสฺตถิตฺตฺธิต.

พ.ศ.๒๕๕๗

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษระ มี คือ
- ข. พยัญชนะที่มีเสียงก้อง เรียกว่าได้แก่พยัญชนะ
๑. ก. ฐานที่ตั้งของอักษระ มี ๖ คือ กัณฐะ คอ, ตาลุ, เพดาน, มุทธา, บุ่มเห็งอก, ทันตะ, ฟัน, โอฏฐะ, ริมฝีปาก, นาสิกา, จมูก.
- ข. พยัญชนะที่มีเสียงก้องเรียกว่า โฆสสะ ได้แก่ พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ค ฆ ง, ช ฌ, ฑ ฒ ณ, ท ธ น, พ ภ ม, และ ย ร ล ว ห ฟ, ๒๑ ตัวนี้เป็น โฆสสะ.

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ในสรสนธิ อาเทศ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?
๒. ก. ในสรสนธิ อาเทศ มี ๒ คือ แปลงสระหน้า แปลงสระหลัง
- ข. ในนิคคหิตสนธิได้สนธิกิริโยปกรณ์ ๔ คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า อัพยศัพท์?
- ข. นิบาตต่อไปนี้บอกอะไร? เสว พหิทธา อิว น สเจ
๓. ก. ศัพท์อีกจำพวกหนึ่งจะแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ ไม่ได้ แปลงรูปไปต่างๆเหมือนนามทั้ง ๓ ไม่ได้ คงรูปอยู่อย่างเดียว ศัพท์เหล่านี้เรียกว่า อัพยศัพท์
- ข. เสว นิบาตบอกกาล, พหิทธา นิบาตบอกที่, อิว นิบาตบอกอุปมาอุปไมย, น นิบาตบอกปฏิเสธ, สเจ นิบาตบอกปริกัป.

๔. บุรุษในอาขยาดมีเท่าไร? อะไรบ้าง? จะทราบบุรุษได้ต้องอาศัยอะไร?

จงเขียนวิภัติ หมวดอชชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบท มาดู

๔. บุรุษในอาขยาด มี ๓ คือ ปฐมบุรุษ มัธยมบุรุษ อุตตมบุรุษ.

จะทราบบุรุษได้ ต้องอาศัยวิภัติ.

อชชัตตนิ ปรัสสบท

เอก. พหุ.

ป. อี อู

ม. โอ ตถ

อุ. อี มหา

๕. ศัพท์เช่นไรชื่อว่าอิกรณสาธนะ? และสาธนะนี้ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?
รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

- ก. ทุกเขน รุกขียตติ ทุรกฺขิ.
- ข. วินติ เตนาติ วินโย.

๕. ผู้ทำๆ ในที่ใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของที่นั้นเป็นต้นว่า ฐาน ที่ตั้ง, ที่ยืน, อาสน ที่นั่ง, สยน์ ที่นอน ชื่อว่าอิกรณสาธนะ ที่เป็นกัตตรูป แปลว่า “เป็นที่” ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า “เป็นที่อันเขา.”

- ก. ทุกเขน รุกขียตติ ทุรกฺขิ เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ
- ข. วินติ เตนาติ วินโย เป็นกัตตรูป กรณสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ญาณ จกฺขุ อิว ญาณจกฺขุ.
- ข. พนฺธนา มุตฺโต พนฺธนมุตฺโต (สตฺโต).
- ค. ชิวสฺส ยตฺตโก ปริจฺเฉโท ยาวชิว.
- ง. วิโต ราโค ยสฺมา, โส วิตราโค (ภิกฺขุ).
- จ. นตฺถิ ตสฺส ปุตฺตาติ อปุตฺตโก.

- ๖. ก. ญาณจกฺขุ ชื่อ วิเสสโนปมบท กัมมธารยสมาส
- ข. พนฺธนมุตฺโต ชื่อ ปัญจมีตฺตปฺริสสมาส
- ค. ยาวชิว ชื่อ นิปาตปุพฺพกะ อัပ္พยิภาวสมาส
- ง. วิตราโค ชื่อ ปัญจมีพหุพฺพิหฺสมาส
- จ. อปุตฺตโก ชื่อ นนุพฺพบท พหุพฺพิหฺสมาส

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ทฺวาทสี, ปณฺณฺวา, โกสลฺลํ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺถิตไหน?

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณฺ ฌ ตา

ทฺวาทสี ลง อ ปัจจัย ในปุรณตฺถิต

ปณฺณฺวา ลง วนฺตฺ ปัจจัย ในตสฺสตฺถิต

โกสลฺลํ ลง ฌย ปัจจัย ในภาวตฺถิต

พ.ศ.๒๕๕๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. อักษรวิธีย์ ว่าด้วยอักษรจัดเป็น ๒ คือ

ข. กรณที่ทำอักษร มี ๔ คือ

๑. ก. อักษรวิธีย์ ว่าด้วยอักษรจัดเป็น ๒ คือ ๑) สมัญญาภิธาน แสดงชื่ออักษรที่เป็น สระและพยัญชนะ พร้อมทั้งฐานกรณ์
๒) สนธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน

ข. กรณที่ทำอักษร มี ๔ คือ

ชีวหามัชฌมะ ท่วมกลางลิ้น เป็นกรณของอักษรที่เป็น ตาลุชะ

ชีวโหปคคะ ถัดปลายลิ้นเข้ามา เป็นกรณของอักษรที่เป็น มุทธชะ

ชีวหัคคะ ปลายลิ้น เป็นกรณของอักษรที่เป็น ทันตชะ

สัทฐานะ ฐานของตน เป็นกรณของอักษร ที่เหลือนอกจากนี้คือ กัณฐชะ โอมฐชะ นาสิกัณฐชะ

๒. สนธิกริโยปกรณ์คืออะไร? ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. สนธิกริโยปกรณ์ คือ วิธีเป็นอุปการะแก่การทำสนธิ

ในสรสนธิได้สนธิกริโยปกรณ์ ๗ คือ โลปะ อาเทส อาคม ปกติ วิการ ทีฆะ รัสสะ.

๓. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? วจนะนั้นมีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ไหน?

๓. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้ ๒ คือ เอกวจนะ พหุวจนะ

วจนะนั้นมีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ท้ายศัพท์ เช่น ปุริโส ชายคนเดียว เป็นเอกวจนะ ปุริสา ชายหลายคน เป็นพหุวจนะ.

๔. วิภัติอาขยัต จัดเป็นกี่หมวด? หมวดนั้นๆ บอกกาลอะไร? จงเขียนวิภัติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสบทมาดู

๔. วิภัติอาขยัต จัดเป็น ๘ หมวด คือ

หมวดวัตตมานา ปัญจมี สัตตมี บอกปัจจุบันกาล

หมวดปโรกขา หียัตตนิ อชชัตตนิ บอกอดีตกาล

หมวดภวิสสันติ กาลาติปัตติ บอกอนาคตกาล

ปัญจมี ปรัสบท

เอก. พหุ.

ป. ตุ. อนตุ.

ม. ทิ. ถ.

อุ. มิ. ม.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกริยาภิกตฺ แบ่งเป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. คจฉนติ เอตถาติ คติ.

ข. ภูชิตพพุนติ โภชนํ.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกริยาภิกตฺ แบ่งเป็น ๓ หมวด คือ

กิตปัจจัย มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อนาคต ตวนตุ ตาวิ

กิจปัจจัย มีปัจจัย ๒ ตัว คือ อนีย ตพพ

กิตกิจปัจจัย มีปัจจัย ๕ ตัว คือ มาน ต ตุน ตวา ตวาน

อนาคต มาน บอกปัจจุบันกาล

อนีย ตพพ บอกความจำเป็น

ตวนตุ ตาวิ ตุน ตวา ตวาน บอกอดีตกาล.

ก. คจฉนติ เอตถาติ คติ. เป็น กัตตุรูป อธิกรณสาธนะ

ข. ภูชิตพพุนติ โภชนํ. เป็น กัมมรูป กัมมสาธนะ

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้เป็น

ก. สิตลยจ สมภูจฺจ สิตสมภูจฺ (ฐาน).

ข. สห มจฺจเรณ ยํ, วัตตตีติ สมจฺจเร (จิตต์).

ค. สํสारे ทุกฺขํ สํสारेทุกฺขํ.

ง. สมโณ จ พุราหมโณ จ สมณพุราหมณา.

จ. อาคตา สมณายํ, โส อาคตสมโณ (อาราโม).

๖. ก. สิตสมภูจฺ ชื่อ วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส

ข. สมจฺจเร ชื่อ สหบุพพบท พหุพพิหีสมาส

ค. สํสारेทุกฺขํ ชื่อ สัตตมัตตปุริสสมาส

ง. สมณพุราหมณา ชื่อ อสมหาร ทวันทวสมาส

จ. อาคตสมโณ ชื่อ พุติยาพหุพพิหีสมาส

๗. ในโคตตตฺทิตฺ มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนิโย, สติมา, ทฺวิธา ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺไหน?

๗. ในโคตตตฺทิตฺ มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ฌ ฌายน ฌาน ฌเณย ฌิ ฌิก ฌว ฌนร.

ปุชนิโย ลง อีย ปัจจัย ใน ฐานตฺทิตฺ

สติมา ลง มนตุ ปัจจัย ใน ตทิสสํตถิตฺทิตฺ

ทฺวิธา ลง ธา ปัจจัย ใน วิภาคตฺทิตฺ

พ.ศ.๒๕๕๘ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. พยัญชนะอวรรค มี.....ตัว คือ.....
- ข. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ.....
๑. ก. พยัญชนะอวรรค มี ๘ ตัว คือ ย ร ล ว ส ห พ อ
- ข. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ กัณฐะ คอ, ตาลุ เพดาน, มุทธา ปุ่มเหงือก, ทัณฑะ ฟัน, โภกฐะ ริมฝีปาก, นาสิกา จมูก.

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. สนธิ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. พยัญชนะอาคม มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
๒. ก. สนธิ มี ๓ คือ สรรสนธิ พยัญชนสนธิ นิคคหิตสนธิ.
- ข. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว. คือ ย ว ม ท น ต ร ฟ.

๓. วิภัตตินามนั้นมีกี่ตัว? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๓. วิภัตตินามนั้นมี ๑๔ ตัว. แบ่งออกเป็น เอกวจนะ ๗ พหุวจนะ ๗.

	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ปฐมา ที่ ๑	สี	โย
ทุติยา ที่ ๒	อัม	โย
ตติยา ที่ ๓	นา	หิ
จตุตถี ที่ ๔	ส	นัม
ปีถจมี ที่ ๕	สฺมา	หิ
ฉัฎฐี ที่ ๖	ส	นัม
สัตตมี ที่ ๗	สฺมี	สุ

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อกัมมวาจก?
- ข. ปัจจัยในเหตุกัตตวาจก มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
๔. ก. กิริยาศัพท์ใดกล่าวสิ่งที่บุคคลพึงทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของกรรมนั่นเอง กิริยาศัพท์นั้น ชื่อกัมมวาจก.
- ข. ปัจจัยในเหตุกัมมวาจก มี ๔ ตัว คือ เณ ฌย ณาเป ณาปย.

๕. ต ปัจจัยในกิริยาภิกตฺก เมื่อประกอบธาตุมี ร หรือ ส เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง?
จงตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ. รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. รมมํ วัตตุํ สีมสสาติ รมมวาที.

ข. ลิกขณํ ลิกขา.

๕. ธาตุมี ร เป็นที่สุด แปลง ต เป็น ฌณ เช่น ชินฺณเณ.

ธาตุมิ ส เป็นที่สุด แปลง ต เป็น ฐ เช่น ตฺฐโฐ.

ก. รมมํ วัตตุํ สีมสสาติ รมมวาที. เป็นสมาสรูป ตั้สสีลสาธนะ.

ข. ลิกขณํ ลิกขา. เป็นภาวรูป ภาวสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

ก. ราชปุโถ ปุตโต ราชปุตโต.

ข. พุทฺโธ เอว รตนํ พุทฺธรตนํ.

ค. ปตฺโต จ จิวรยจ ปตฺตจิวรี.

ง. กตํ ปุณฺณํ เยน, โส กตปุณฺโณ (ปุริโส)

จ. นครสฺส พหิ พหินครี.

๖. ก. ราชปุตโต ชื่อ ฌฐฐิตํปุริสมาส.

ข. พุทฺธรตนํ ชื่อ อวธารณบุพพท กัมมธารยสมาส.

ค. ปตฺตจิวรี ชื่อ สมหาทรทวันทวสมาส.

ง. กตปุณฺโณ ชื่อ ตติยาพหุพิหิสมาส.

จ. พหินครี ชื่อ นิบาตบุพพท อัพยยีภาวสมาส.

๗. ในตทสสัตถิตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

สุขี, อโยมยํ, นาวิโก ลงปัจจัยอะไร? ในตทิตไหน?

๗. มี ปัจจัย ๙ ตัว คือ วิ ส สี อิก อี ร วนต มนตุ ฌ.

สุขี ลง อี ปัจจัย ในตทสสัตถิตทิต.

อโยมยํ ลง มย ปัจจัย ในปกติตทิต.

นาวิโก ลง ฌิก ปัจจัย ในตริตยาทิตทิต

พ.ศ.๒๕๕๙

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. บาลีไวยากรณ์แบ่งเป็น.....ภาค คือ.....
- ข. สระมีมาตราเบา.....ตัว คือ.....ชื่อว่า รสสะ.
๑. ก. บาลีไวยากรณ์แบ่งเป็น ๔ ภาค คือ อักษรวิธี วลีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์.
- ข. สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อว่า รสสะ.

๒. อาเทศในสรสนธิมีกี่อย่าง? อะไรบ้าง? รมมณฺจเร เป็นสนธิอะไร?

๒. อาเทศในสรสนธิ มี ๒ อย่าง คือ แปลงสระหน้า แปลงสระหลัง.
- รมมณฺจเร เป็นอาเทศนิกคหิตสนธิ.

๓. อะไรจัดเป็นนามนาม? แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

และนามนามนั้นเป็นได้กี่ลิงค์?

๓. นามที่เป็นชื่อของคน สัตว์ ที่ สิ่งของ จัดเป็นนามนาม, แบ่งออกเป็น ๒ คือ สาธารณนาม อสาธารณนาม.
- นามนามเป็นได้ ๓ ลิงค์.

๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยาต? ในอาชยาตนั้นท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

จงเขียนวิภตติหมวตภวิสสันติ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาตุ.

๔. ศัพท์กล่าวกริยาคือความทำ เป็นต้นว่า ยิน เติน นัง นอนน กิน ตีม ทำ พุด คิด ชื่อว่า อาชยาต.
- ประกอบด้วย ธาตุ ปัจจัย วาจก วิภตติ กาล บท วจนะ บุรุษ.

ภวิสสันติ ปรัสสบท

เอก. พหู.

ป. สสติ สสนติ

ม. สสติ สสถ

อุ. สสามิ สสาม

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัตตุสาธนะ? และกัตตุสาธนะนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

กริยาภิการคือ ตินฺนโณ, ปมชฺช แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ศัพท์ใดเป็นชื่อของผู้ทำ คือ ผู้ประกอบกริยานั้น เป็นต้นว่า กุมภกาโร ผู้ทำซึ่งหม้อ ศัพท์นั้นชื่อว่า กัตตุสาธนะ.
- ให้แปลว่า ผู้ ถ้างลงในอรรถแห่งตัสสีละ แปลว่า ผู้...โดยปกติ.

ตินฺนโณ ข้ามแล้ว มาจาก ตร ธาตุ ในความข้าม ต ปัจจัย

ธาตุมิ ร เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ณณ แล้วลบที่สุดธาตุ ลง อิ อากม ต้นธาตุ.

ปมชช ประมาทแล้ว มาจาก ป บทหน้า มท ธาตุในความประมาท ตวา ปัจจัย อุปสัคอยู่หน้า แปลง ตวา เป็น ย ธาตุที่มี ท เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น ชช.

**๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าอัพยยิภาวสมาส? และอัพยยิภาวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
อนโตปาสาทิ, นิหทรณิ จัดเป็นอย่างไร?**

๖. สมาสที่มีอุปสัคหรือนิบาตอยู่หน้า ชื่อว่า อัพยยิภาวสมาส.
มี ๒ อย่าง คือ อุปสัคคปุพพกะ นิบาตปุพพกะ.

อนโตปาสาทิ จัดเป็น นิบาตปุพพกะ
นิหทรณิ จัดเป็น อุปสัคคปุพพกะ.

๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สามณญฺ, นาวิโก, ปุณญฺวา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต ฌย ตตน ตา ณ กณ.
สามณญฺ ลง ฌย ปัจจัย ใน ภาวตัทธิต.
นาวิโก ลง ณิก ปัจจัย ใน ตรัตยาตัทธิต.
ปุณญฺวา ลง วนตุ ปัจจัย ใน ตัทสสัดถิตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๙ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. สระที่เป็น.....ชื่อ ครุ มีเสียงหนัก
 ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า ทันโตฏฐุชะ

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. สระที่เป็นรัสสะ มีพยัญชนะสังโยคและนิคคหิตอยู่เบื้องหลัง ชื่อ ครุ มีเสียงหนัก
 ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ พินและริมฝีปาก เรียกว่า ทันโตฏฐุชะ

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? เอตทโวจ เป็นสนธิอะไร?

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลปะ อาเทส อาคม ปกติ.

เอตทโวจ เป็นอาเทสนิคคหิตสนธิ.

๓. อะไรจัดเป็นคุณนาม? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๓. นามที่แสดงลักษณะของนามสำหรับหมายให้รู้ว่ำนามนามนั้นดีหรือชั่ว เป็นต้น จัดเป็น คุณนาม.
 แบ่งเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ วิเสส อติวิเสส.

๔. ชาติคืออะไร? ชาตินั้นท่านรวบรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?

๔. ชาติคือกริยาศัพท์ที่เป็นมูลราก.
 จัดเป็น ๘ หมวด คือ ๑) หมวด ภู ชาติ ๒) หมวด รุช ชาติ ๓) หมวด ทิว ชาติ ๔) หมวด สุ ชาติ
 ๕) หมวด กี ชาติ ๖) หมวด คห ชาติ ๗) หมวด ตน ชาติ ๘) หมวด จุร ชาติ.

๕. ในกริยาภิตก์ แบ่งกาลที่เป็นประธานได้เท่าไร? และแบ่งให้ละเอียดออกอีกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๕. ในกริยาภิตก์ แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๒. แบ่งให้ละเอียดอีก ดังนี้
 ปัจจุบันกาล แบ่งเป็น ๒ คือ ปัจจุบันแท้ ปัจจุบันไถล้อนาคต
 อดีตกาล แบ่งเป็น ๒ คือ ล่วงแล้ว ล่วงเสร็จแล้ว.

๖. สมาสเช่นไร ชื่อพหุพหิตสมาส? และพหุพหิตสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้จัดเป็นพหุพหิตสมาสอะไร?

- ก. วีโต ราโค ยสฺมา, โส วิตราโค (ภิกขุ)
 ข. อาคตา สมณายํ, โส อาคตสมโณ (อาราโม)

๖. สมาสที่มีบทอื่นเป็นประธาน ชื่อ พหุพหิตสมาส. มี ๖ อย่าง คือ

หุติยาพหุพหิติ ตติยาพหุพหิติ จตุตถิพหุพหิติ ปัญจมีพหุพหิติ ฉัฏฐิพหุพหิติ สัตตมีพหุพหิติ.

- ก. วีโต ราโค ยสฺมา โส **วีตราโค** (ภิกขุ) จัดเป็นปัญจมีพหุพหิสมาส.
ข. อาคตา สมณา ยํ, โส **อาคตสมโน** (อาราโม) จัดเป็นทุตียาพหุพหิสมาส.

๗. ในอักษยัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สหายตา ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน?

๗. ในอักษยัตถิต มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ถา ถิ.

สหายตา ลง ตา ปัจจัย ในภาวตถิต.

พ.ศ.๒๕๕๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่เหลือจากสระมี ก เป็นต้น มีนิคหิตเป็นที่สุดชื่อ.....แปลว่า.....
มี..... ตัว แบ่งเป็น.....พวก คือ.....

๑. อักษรที่เหลือจากสระมี ก เป็นต้น มีนิคหิตเป็นที่สุดชื่อ พยัญชนะ แปลว่า ทำเนื่อความให้ปรากฏ มี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๒ พวก คือ วรรณค อวรรณค.

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? โนเหตุ เป็นสนธิอะไร?

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๗ อย่าง คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ วิการ ทีฆะ รัสสะ.

โนเหตุ เป็น โลปสรสนธิ.

๓. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า อัพยศัพท์? ได้แก่ศัพท์จำพวกไหนบ้าง? เฉพาะอุปสรรคใช้อย่างไร?

๓. ศัพท์ที่จะแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ แปลงรูปไปต่างๆ เหมือนนามทั้ง ๓ ไม่ได้ คงรูปอยู่อย่างเดียว ศัพท์เหล่านี้ เรียกว่า อัพยศัพท์ ได้แก่ ศัพท์จำพวกอุปสรรค นิบาต ปัจจัย.

เฉพาะอุปสรรค ใช้นำหน้านามและกริยาให้วิเศษขึ้น เมื่อนำหน้านามมีอาการคล้ายคุณศัพท์ เมื่อนำหน้ากริยามีอาการคล้ายกริยาวิเศษนะ.

๔. อะไรจัดเป็นวาจก? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

จงเขียนวิภัติหมวดอัชชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู

๔. กริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ธาตุ ดังนี้ จัดเป็นวาจก.

วาจก นั้น มี ๕ อย่าง คือ กัตตุวาจก กัมมวาจก ภาววาจก เหตุกัตตุวาจก เหตุกัมมวาจก

อัชชัตตนิ ปรัสสบท

เอก. พหู.

ป. อี อุ

ม. โอ ตถ

อุ. อี มหา.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอภิศนสาธนะ? และอภิศนสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

กริยาภิศก คือ หนฺรัฐ, ปหาย แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ผู้ทำฯ ในที่ใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของที่นั้น เป็นต้นว่า ฐานํ ที่ตั้ง ที่ยืน ชื่อว่าอภิศนสาธนะ อภิศนสาธนะ ท่านบัญญัติให้แปลว่า เป็นที่... ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า เป็นที่อันเขา...

กฎโฐ ไร่เรียงแล้ว มาจาก หส ธาตุ ในความหัวเราะ ต ปัจจัย
ธาตุมี ส เป็นที่สุดอยู่หน้า แผลง ต เป็น ฐ แล้วลบที่สุดธาตุ

ปหาย ละแล้ว มาจาก ป บทหน้า หา ธาตุ ในความละ ตวา ปัจจัย อุปสัคอยู่หน้า แผลง ตวา เป็น ย.

**๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าวันทวสมาส? และวันทวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
สมณพราหมณา, ปตตจิวรี จัดเป็นอย่างไร?**

๖. สมาสที่มีนามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่าวันทวสมาส
มี ๒ อย่าง คือ สมาหาร อสมหาร

สมณพราหมณา จัดเป็น อสมหาร. ปตตจิวรี จัดเป็น สมาหาร.

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

ชนตา, สติมา, จตุตโถ ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน?

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณ ณ ตา.

ชนตา ลง ตา ปัจจัย ในสมุหัตถิต

สติมา ลง มนตุ ปัจจัย ในตทสสัตถิตถิต

จตุตโถ ลง ถ ปัจจัย ในปุรณตถิต

พ.ศ.๒๕๕๐ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. สระที่เป็น.....ชื่อลหุ มีเสียงเบา

ข. อักขระ ๘ ตัวนี้ คือ.....เกิดในคอ เรียกว่า กัณฐชะ

๑. ก. สระที่เป็นรัสสะล้วน ไม่มีพยัญชนะสังโยคและนิคคหิตอยู่เบื้องหลัง ชื่อลหุ มีเสียงเบา.
 ข. อักขระ ๘ ตัวนี้ คือ อ อา ก ข ค ห ง ห เกิดในคอ เรียกว่า กัณฐชะ.

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อิธูปโมทติ เป็นสนธิอะไร?

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ อย่าง คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ สัญญาค

อิธูปโมทติ เป็น สัญญาคพยัญชนสนธิ.

๓. จงแจก ขตติย (กษัตริย์) ด้วย อ การันต์ในปุลิงค์ ซึ่งมีวิธีแจกอย่าง บุริส (บุรุษ) มาดู

๓.	ขตติย (กษัตริย์) อ การันต์ ปุลิงค์	
	เอก.	พหู.
ป.	ขตติโย	ขตติยา
ท.	ขตติยึ	ขตติเย
ด.	ขตติเยน	ขตติเยหิ ขตติเยภิ
จ.	ขตติยสุส ขตติยาย ขตติยตุลั	ขตติยานั
ปญ.	ขตติยสมา ขตติยมหา ขตติยา	ขตติเยหิ ขตติเยภิ
ฉ.	ขตติยสุส	ขตติยานั
ส.	ขตติยสมี ขตติยมหิ ขตติเย	ขตติเยสุ
อา.	ขตติย	ขตติยา

๔. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

กิริยาศัพท์ใด กล่าว..... กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่าเหตุกัมมจาก, มีอุทาหรณ์ว่า.....

๔. กิริยาศัพท์ใด กล่าวสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่าเหตุกัมมจาก.
 มีอุทาหรณ์ว่า สามิเกน สุเทน โอทโน ปาจาปิยเต.

๕. ต ปัจจัย ในกิริยาภิกตฺก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ฐ และ ฎ เป็นที่สุด แผลง ต เป็นอะไรได้บ้าง?
จงตอบพร้อมยกตัวอย่างประกอบ? รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. อวสนติ เอตถาติ อวาโส.

ข. สรรณํ สติ.

๕. ต ปัจจัยลงหลังธาตุซึ่งมี ฐ และ ฎ เป็นที่สุด แผลง ต เป็น ทธ เช่น

พทุโธ รู้แล้ว มาจาก พฐ ธาตุ ในความรู้ ต ปัจจัย ธาตุมี ฐ เป็นที่สุดอยู่หน้า
แผลง ต เป็น ทธ แล้วลบที่สุดธาตุ สำเร็จรูปเป็น พทุโธ

ลทฺโธ (อันเขา) ได้แล้ว มาจาก ลฎ ธาตุ ในความได้ ต ปัจจัย ธาตุมี ฎ เป็นที่สุด อยู่หน้า แผลง ต เป็น ทธ
แล้วลบที่สุดธาตุ สำเร็จรูปเป็น ลทฺโธ.

ก. อวสนติ เอตถาติ อวาโส เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ.

ข. สรรณํ สติ เป็นภาวรูป ภาวสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

ก. อนฺโธ จ วธิโร จ อนฺธวธิโร.

ข. จตฺสโส ทิสา จตฺททิสํ.

ค. พนฺธนา มุตฺโต พนฺธนมุตฺโต.

ง. ฆตฺตสส ปจฺฉา ปจฺฉาฆตฺตํ.

จ. สนฺตํ จิตฺตํ ยสฺส, โส สนฺตจิตฺโต (ภิกขุ).

๖. ก. อนฺธวธิโร ชื่อ วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส.

ข. จตฺททิสํ ชื่อ สมหาททิสสมาส.

ค. พนฺธนมุตฺโต ชื่อ ปัญจมีตํปฐีสมาส.

ง. ปจฺฉาฆตฺตํ ชื่อ นิปาตปุพฺพก อพยยีภาวสมาส.

จ. สนฺตจิตฺโต ชื่อ ฉฺฉฐีพหฺพหีสมาส.

๗. ในปุรณตฺทิตฺต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สดตโม, ราชคหิโก, มุฑฺดา ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺตอะไร?

๗. ในปุรณตฺทิตฺต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตย, ฐ, ม, อ.

สดตโม ลง ม ปัจจัย ในปุรณตฺทิตฺต.

ราชคหิโก ลง ฦก ปัจจัย ในตรัตยาตฺทิตฺต.

มุฑฺดา ลง ตา ปัจจัย ในภาวตฺทิตฺต.

พ.ศ.๒๕๕๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

พยัญชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือ.....และ ส ๑๑ ตัวนี้ เป็น อโฆสะ,

พยัญชนะที่.....ในวรรคทั้ง ๕ คือและ.....๒๑ ตัวนี้ เป็นโฆสะ.

๑. พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, จ ฉ, ฎ ฐ, ต ถ, ป ผ และ ส ๑๑ ตัวนี้ เป็น อโฆสะ

พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ค ฆ ง, ช ฌ ญ, ท ฒ ณ, ท ธ น, พ ภ ม และ ย ร ล ว ห ฬ ๒๑ ตัวนี้เป็น โฆสะ.

๒. ในสรสนธิ วิการมีเท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธธานสาสน์ เป็นสนธิอะไร?

๒. ในสรสนธิ วิการมี ๒ คือ วิการในเบื้องต้น วิการในเบื้องปลาย.

พุทธานสาสน์ เป็น โลปนิกคหิตสนธิ.

๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

จงแจก จตุ ศัพท์ (สังขยา) เฉพาะอิติลึงค์ ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู.

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่า สังขยา. แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ปุรณสังขยา.

จตุ (๔) อิติลึงค์

พหูวนะ

ป. จตสโส

ท. จตสโส

ต. จตุหิ

จ. จตสสนนั

ปณ. จตุหิ

ฉ. จตสสนนั

ส. จตุสุ

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. วิภัติหหมวดกาลาติปัติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?

ข. เหตุกัมมมาจาก ลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. ก. วิภัติหหมวดกาลาติปัติ บอกรากกาลแห่งอดีต. แปลว่า จัก...แล้ว ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า จักได้...แล้ว.

ข. เหตุกัมมมาจาก ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ญ ณา นา ณาหา โอ ฌ ฌย ในกัตตุวาจกนั้นด้วย

ลงเหตุปัจจัยคือ ณาเป ด้วย ลง ย ปัจจัย กับทั้ง อิ อาคม หน้า ย ด้วย.

๕. ในกิริยาภิกถ์แบ่ง กาลที่เป็นประธานได้เท่าไร? อะไรบ้าง?

รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ เป็นรูปและสาธนะอะไร?

ก. รมม์ จรติ สีเลนาติ รมมจารี.

ข. กโรติ เตนาติ กรณ.

๕. ในกิริยาภิกถ์ แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๒ คือ ปัจจุบันกาล อดีตกาล.

ก. รมม์ จรติ สีเลนาติ รมมจารี เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ.

ข. กโรติ เตนาติ กรณ เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ.

๖. อะไรชื่อว่า กัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

พหูพจน์, ปณฺญาปาสาโท จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมมธารยสมาส

กัมมธารยสมาส นั้น มี ๖ อย่าง คือ วิเสสนบุพพบท วิเสสนุตตรบท วิเสสโนภยบท วิเสสโนปมบท สัมภวานบุพพบท อวธารณบุพพบท.

พหูพจน์ จัดเป็น อวธารณบุพพบท.

ปณฺญาปาสาโท จัดเป็น อุปมานุตตรบท วิเสสโนปมบท กัมมธารยสมาส (มีอุปมาอยู่หลัง).

๗. อะไรเรียกว่า ตัทธิต? โดยสังเขปแบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

สุเมธโส, ทวีธา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ปัจจัยหมู่หนึ่งเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่เนื้อความย่อ สำหรับใช้แทนศัพท์ ย่อคำพูดลงให้สั้น เรียกว่า ตัทธิต.

โดยสังเขปแบ่งเป็น ๓ อย่าง คือ สามัญญตัทธิต ภาวตัทธิต อัพยตัทธิต

สุเมธโส ลง ส ปัจจัยใน ตัทธิตตัทธิต.

ทวีธา ลง ธา ปัจจัย ใน วิภาคตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๑ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น มี.....ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ.....

๑. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น มี ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ

ก ข ค ฌ ง, จ ฉ ฆ ญ, ฎ ฐ ฑ ฒ ธ น, ต ถ ท ฐ น, ป ผ พ ภ ม, ย ร ว ส ห ฬ ° ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๒. สนธิกริโยปกรณ์ คืออะไร? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. สนธิกริโยปกรณ์ คือ วิธีเป็นอุปการะแก่การทำสนธิ มี ๘ อย่าง คือ โลปะ ลบ อาเทศ แปลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่ ปกติ ปกติ วิการ ทำให้ผิดจากของเดิม ทิฆะ ทำให้ยาว รัสสะ ทำให้สั้น สัญญาค ช้อนตัว.

๓. สัพพนาม คืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๓. สัพพนาม คือ ชื่อสำหรับใช้แทนนามนามที่ออกชื่อมาแล้ว เพื่อจะไม่ให้ซ้ำซาก ซึ่งไม่เพราะเหตุ.

แบ่งเป็น ๒ อย่าง คือ ปุริสสัพพนาม วิเสสนสัพพนาม.

๔. อะไรจัดเป็นวาจก? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ ดังนี้ จัดเป็นวาจก.

แบ่งเป็น ๕ อย่าง คือ กัตตวาจก กัมมวาจก ภาววาจก เหตุกัตตวาจก เหตุกัมมวาจก.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

๕. นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมมธารยสมาส

วิเสสนบุพพบท และวิเสสนุตตรบท แลออกสำเนียงวิเสสนะว่า ผู้, ตัว, อัน เป็นต้น ตามลักษณะของนามนาม

วิเสสนโนภยบท แปลว่า ทั้ง...ทั้ง..., วิเสสนโนปมบท แปลว่า เพียงดัง, สัมภวานบุพพบท แปลว่า ว่า,

อวธารณบุพพบท แปลว่า คือ.

๖. อะไรชื่อว่าสมาส? และสมาสนั้นว่าโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๖. นามศัพท์ตั้งแต่ ๒ บทขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ สมาส

สมาสว่าโดยชื่อ มี ๖ อย่าง คือ กัมมธารยยะ ทิคุ ตัปปุริสสะ ทวันทวะ อัပ္พยียิกาวะ พหุพพิหิ

๗. ในวิภาคตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. ในวิภาคตัทธิต มีปัจจัย ๒ ตัว. คือ ธา โส

พ.ศ.๒๕๕๒

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ..... เรียกว่า อวรรณ เพราะ.....

ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ..... เกิดที่ฟัน เรียกว่า.....

๑. ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ ย ร ว ส ห ฬ ° เรียกว่า อวรรณ เพราะไม่เป็นพวกเป็นหมู่กันตามฐานกรณ์ที่เกิด.

ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ ต ถ ท ธ น, ล ส เกิดที่ฟัน เรียกว่า ทนต์ชะ

๒. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จาตุททลี จัดเป็นอย่างไร?

๒. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มี ๒ อย่าง คือ ซ้อนหน้าพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน และ ซ้อนหน้าพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน จาตุททลี จัดเป็น ซ้อนหน้าพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน.

๓. ในบาลีภาษานั้น ท่านแบ่งลิงค์เป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? นามนามเป็นได้กี่ลิงค์?

๓. ลิงค์แบ่งเป็น ๓ คือ ปุงลิงค์ เพศชาย อิตถิลิงค์ เพศหญิง นปุงสกลิงค์ มิใช่เพศชายมิใช่เพศหญิง.

นามนามนามนาม ๑) เป็นลิงค์เดียว คือ จะเป็นปุงลิงค์ อิตถิลิงค์ หรือนปุงสกลิงค์ ก็อย่างเดียวกันบ้าง

๒) เป็น ๒ ลิงค์ คือ (๑) ศัพท์อันเดียว มีรูปอย่างเดียวกันเป็นได้ ๒ ลิงค์ หรือ (๒) มูลศัพท์ เป็นอันเดียว เปลี่ยนแต่สระที่สุด ให้แปลกกันพอเป็นเครื่องหมายให้ต่างลิงค์กันบ้าง

๔. ในอาชยาดนั้น ท่านแบ่งบทเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? แต่ละบทเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร?

๔. บทในอาชยาด แบ่งเป็น ๒ บท คือ ปรัสสบท บทเพื่อผู้อื่น อัตตโนบท บทเพื่อตน.

ปรัสสบท เป็นเครื่องหมายให้รู้กิริยาที่เป็นกัตตวาจก อัตตโนบท เป็นเครื่องหมายให้รู้กิริยาที่เป็นกัมมวาจกและภาววาจก.

๕. ศัพท์เช่นไรชื่อสาธนะ? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? นายโก, โภชน จัดเป็นสาธนะอะไร?

๕. ศัพท์ที่ท่านให้สำเร็จมาแต่รูปวิเคราะห์ ชื่อ สาธนะ

มี ๗ คือ กัตตุสาธนะ กัมมสาธนะ ภาวสาธนะ สัมปทานสาธนะ อปาทานสาธนะ อจิกรณสาธนะ.

นายโก จัดเป็น กัตตุสาธนะ. โภชน จัดเป็น กัมมสาธนะ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. สทุธา เอว ธนํ สทุธาธนํ
- ข. สมโถ จ วิปัสสนา จ สมถวิปัสสนํ
- ค. น อริโย อนริโย
- ง. ปาสาทสฺส อนฺโต อนฺโตปาสาทํ
- จ. วีโต ราโค ยสฺมา, โส วีตราโค (ภิกขุ)

- ๖. ก. สทุธาธนํ เป็น อวธารณบุพพบท กัมมธารยสมาส.
- ข. สมถวิปัสสนํ เป็น สมาหารทวันทวสมาส.
- ค. อนริโย เป็น นบุพพท กัมมธารยสมาส หรือ อุกยัตปฺริสมาส
- ง. อนฺโตปาสาทํ เป็น นิปาตบุพพกะ อัพยยีภาวสมาส.
- จ. วีตราโค เป็น ปญฺจมีพหุพพิหฺสมาส.

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? พนฺณินํ, อโยมยํ, ฉฏฺฐโฐ ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตอะไร?

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตฺร ตฺม อฺยิสฺส ก อฺย อฺฏฺฐ.

พนฺณินํ ลง อฺย ปัจจัย ในฐานตถิต.

อโยมยํ ลง มย ปัจจัย ในปกตตถิต.

ฉฏฺฐโฐ ลง ฐ ปัจจัย ในปุรณตถิต.

พ.ศ.๒๕๕๒ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

สระมีมาตราเบา.....ตัว คือ.....ชื่อ.....

๑. สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อ รัสสระ.

๒. อะไรเรียกว่าสนธิ? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. วิธีต่อศัพท์และอักขระให้เนื่องกันด้วยอักขระ เพื่อจะย่ออักขระให้น้อยลง เป็นอุปการะในการแต่งฉันท และให้คำพูดสละสลวย เรียกว่า สนธิ.

มี ๓ อย่าง คือ สรรสนธิ ต่อสระ พยัญชนสนธิ ต่อพยัญชนะ นิคคหิตสนธิ ต่อนิคคหิต.

๓. ศัพท์เช่นไรเรียกว่า มโนคณะ? จงแจก ปิตุ ศัพท์ ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู

๓. ศัพท์ ๑๒ ศัพท์ มี มน ศัพท์เป็นต้น เรียกว่า มโนคณะ.

	ปิตุ (บิดา)	
	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป.	บิดา	บิดโร
ท.	บิดริ	บิดโร
ค.	บิดรา บิดุนา	บิดเรหิ บิดเรภิ บิดุหิ บิดุภิ
จ.	ปิตุ ปิตุโน	ปิตรานํ ปิตุนํ
ป.	ปิตรา	ปิตเรหิ บิดเรภิ บิดุหิ บิดุภิ
ฉ.	ปิตุ ปิตุโน	ปิตรานํ ปิตุนํ
ส.	ปิตริ	ปิตเรสุ ปิตุสุ
อา.	บิดา	บิดโร.

๔. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อเหตุกัตตุวาจก? จงเขียนวิภัติหหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาดู.

๔. กิริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ให้ให้ผู้อื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ให้ให้ผู้อื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อเหตุกัตตุวาจก.

	ปัญจมี ปรัสสพท	
	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ป.	ตุ	อนตุ
ม.	หิ	ถ
อุ.	มิ	ม

๕. ต ปัจจัยในกริยาภิกตฺก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ม หรือ หุ เป็นที่สุด แปลง ต เป็นอะไรได้บ้าง?

จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ

๕. ต ปัจจัยในกริยาภิกตฺก ลงหลังธาตุมี ม เป็นที่สุด แปลง ต เป็น นต แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น ปกกนโต หลีกไปแล้ว มาจาก ป บทหน้า กม ธาตุ ในความก้าวไป,

ลงหลังธาตุที่มี หุ เป็นที่สุด แปลง ต เป็น พห แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น รุหโง งดอกแล้ว มาจาก รุห ธาตุ ในความขึ้น งดอก.

๖. อะไรชื่อตปุริสสมาส? ตปุริสสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

คามคโต (ปุริโส), รุกขสาขา จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามศัพท์มี อ วิภคติเป็นที่สุด ย่อเข้าด้วยบทเบื้องปลาย ชื่อตปุริสสมาส.

ตปุริสสมาสนั้น มี ๖ คือ ทุตียาตปุริสสะ ตตียาตปุริสสะ จตุตถิตปุริสสะ ปัญจมีตปุริสสะ ฉกฺขิตปุริสสะ สัตตมีตปุริสสะ.

คามคโต (ปุริโส) จัดเป็น ทุตียาตปุริสสะ

รุกขสาขา จัดเป็น ฉกฺขิตปุริสสะ

๗. ในตสสัดถิตทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สามเณโร, มาคโธ, ปุณฺณวา ลงปัจจัยอะไร? ในตทิตไหน?

๗. ในตสสัดถิตทิต มี ๙ ตัว คือ วิ ส ลี อิก ร วนตุ ฌ.

สามเณโร ลง เณร ปัจจัย ในโคตตตทิต

มาคโธ ลง ฌ ปัจจัย ในราคาทิตทิต

ปุณฺณวา ลง วนตุ ปัจจัย ในตสสัดถิตทิต.

พ.ศ.๒๕๕๓

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ สระ,
.....๓๓ ตัวนี้ ชื่อพยัญชนะ.

๑. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ
ก ข ค ฆ ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ, ต ถ ท ธ น, ป ผ ฝ ภ ม, ย ร ล ว ส ห ฬ ° ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๗ คือ โลปะ ลบ อาเทศ แผลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่ ปกติ ปกติ
วิการ ทำให้ผิดจากของเดิม ทีฆะ ทำให้ยาว รัสสะ ทำให้สั้น

๓. ศัพท์เช่นไรชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงแจก จตุ ศัพท์ (เฉพาะอิตถิลิงค์) ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่า สังขยา. แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ปุณณสังขยา.

จตุ (๔) (อิตถิลิงค์)

พหูวนะ

ป. จตสฺโส

ทุ. จตสฺโส

ค. จตุหิ

จ. จตสสนนํ

ปัญ. จตุหิ

ฉ. จตสสนนํ

ส. จตุสุ.

๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อาขยาต? ในอาขยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

๔. ศัพท์กล่าวกริยา คือ ความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาขยาต.

ในอาขยาตนั้น ท่านประกอบด้วยธาตุ ปัจจัย วาจก วิภัติ กาล บท วนะ บุรุษ เพื่อเป็นเครื่องหมายเนื้อความให้ชัดเจน.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัมมสาธนะ? และกัมมสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

๕. ผู้ทำฯ ซึ่งสิ่งใด (๑) ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า ปิโย เป็นที่รัก รโส วิสัยเป็นที่ยินดี กิติ

(๒) ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งของที่เขาทำ เป็นต้นว่า กิจจํ กรรมอันเขาพึงทำ ทานํ สิ่งของอันเขาพึงให้ กิติ ชื่อ กัมมสาธนะ.

กัมมสาธนะนั้น ที่เป็นกัตตุรูป แปลว่า เป็นที่... ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า เป็นที่อันเขา....

๖. **สมาสเช่นไร ชื่อว่า พหูพหิสมาส? และพหูพหิสมานั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?**

๖. สมาสอย่างหนึ่ง มีบทอื่นเป็นประธาน ชื่อว่า พหูพหิสมาส. มี ๖ อย่าง คือ ทุตติยาพหูพหิ ทุตติยาพหูพหิ จตุตถิพหูพหิ ปัญจมีพหูพหิ ฉัฏฐิพหูพหิ สัตตมีพหูพหิ.

๗. **ในชาตาติตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชคหิโก, มชฌิม, เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?**

๗. ในชาตาติตัทธิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย.

ราชคหิโก ลง ฌิก ปัจจัย ในตรัตยาติตัทธิต

มชฌิม ลง อิม ปัจจัย ในชาตาติตัทธิต

เมธาวิ ลง วิ ปัจจัย ในตัทธิตตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๓ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่เหลือจากนั้น.....ตัว มี..... ชื่อว่า..... แปลว่า.....

๑. อักษรที่เหลือจากนั้น ๓๓ ตัว มี ก เป็นต้น มีนิคคหิตเป็นที่สุด ชื่อว่า พยัญชนะ แปลว่า ทำเนื่อความให้ปรากฏ.

๒. การต่ออักษรด้วยอักษรนั้น จัดเป็นก้อย่าง? อะไรบ้าง?

๒. การต่ออักษรด้วยอักษร จัดเป็น ๓ คือ สรรสนธิ ต่อสระ พยัญชนสนธิ ต่อพยัญชนะ นิคคหิตสนธิ ต่อนิคคหิต.

๓. คำพูดในบาลีภาษานั้นเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? วจนะนั้น มีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ไหน?

จงแจก ภควนตุ ศัพท์ ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู

๓. คำพูดในบาลีภาษานั้นเป็นวจนะไว้ ๒ อย่าง คือ เอกวจนะ คำพูดสำหรับออกชื่อสิ่งเดียว

พหุวจนะ คำพูดสำหรับออกชื่อสิ่งของมากกว่าสิ่งเดียวคือ ตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไป.

วจนะนั้น มีเครื่องหมายให้แปลกกันที่ท้ายศัพท์ เช่น ปุริโส ชายคนเดียวเป็นเอกวจนะ ปุริสา ชายหลายคนเป็นพหุวจนะ.

ภควนตุ (พระผู้มีพระภาค) ปุสังค์

เอก.

พหุ.

ป. ภควา	ภควนตา ภควนโต
ทุ. ภควนตี	ภควนเต ภควนโต
ต. ภควตา	ภควนเตหิ ภควนเตภิ
จ. ภควโต	ภควตี ภควนตานี
ปญ. ภควตา	ภควนเตหิ ภควนเตภิ
ฉ. ภควโต	ภควตี ภควนตานี
ส. ภควติ ภควนเต	ภควนเตสุ
อา. ภคว ภควา	ภควนตา ภควนโต.

๔. วิภัติอาขยาตเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไรบ้าง วิภัติไหนเมื่อลงแล้วต้องที่ชะ อ ที่สุดปัจจัยเป็น อา ในหมวดธาตุทั้งปวง

๔. วิภัติอาขยาตเป็นเครื่องหมายให้รู้ กาล บท วจนะ บุรุษ.

มิ, ม วัตตมานา กิติ หิ, มิ, ม ปัญจมี กิติ อยู่ข้างหลัง เมื่อลงแล้วต้องที่ชะ อ ที่สุดปัจจัยเป็น อา ในหมวดธาตุทั้งปวง.

๕. กิริยาติดกต่อไปนี้ คือ ฤๅโต, นิภขมม แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ฤๅโต อันเขากินแล้ว มาจาก ฤช ธาตุในความกิน ต ปัจจัย ธาตุมี ช เป็นที่สุด เอาที่สุดธาตุเป็น ต

นิกขมม ออกแล้ว มาจาก นิ บทหน้า กม ธาตุ ในความก้าว ตวา ปัจจัย อุปสัค อยู่หน้า แผลง ตวา เป็น ย ธาตุมี ม เป็นที่สุดอยู่หน้า แผลง ย กับที่สุดธาตุเป็น มม.

๖. อะไรชื่อว่าสมาส? สมาสนั้น ว่าโดยกิจและโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๖. นามศัพท์ตั้งแต่ ๒ ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่าสมาส.

สมาส ว่าโดยกิจ มี ๒ อย่าง คือ สมาสที่ลบลวิภัตติ เรียกว่า ลุตตสมาส. สมาสที่ไม่ได้ลบลวิภัตติ เรียกว่า อลุตตสมาส.
ว่าโดยชื่อ มี ๖ อย่าง คือ กัมมธารยะ ทิคฺ ตปุริสสะ ทวันทวะ อัพยยีภาวะ พหุพพิหิ.

๗. ในตัสสัดถิตฺตทิตฺต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ทสสนีโย, ฉฏฐุ, आयस्मा ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺตอะไร?

๗. ในตัสสัดถิตฺตทิตฺต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ วี ส สี อิก อี ร วนตุ มนตุ ณ.

ทสสนีโย ลง อีย ปัจจัย ในฐานตฺทิตฺต

ฉฏฐุ ลง ฐ ปัจจัย ในปุรณตฺทิตฺต

आयस्मा ลง มนตุ ปัจจัย ในตัสสัดถิตฺตทิตฺต.

พ.ศ.๒๕๕๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องในช่องว่างต่อไปนี้

ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ.....

ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ.....เรียกว่า.....

๑. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ กัณฐะ คอ, ตาลุ เพตตาน, มุทธา ปุ่มเหงือก, ทันตะ ฟัน, โกฎะ ริมฝีปาก, นาสิกา จมูก.

ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ ฟันและริมฝีปาก เรียกว่า ทันโตกฎะ.

๒. ในสรสนธิ โลปะ มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จตตาริเม, โนหะต์ จัดเป็นอย่างไร?

๒. ในสรสนธิ โลปะ มี ๒ คือ ลบสระหน้า ลบสระหลัง.

จตตาริเม จัดเป็นลบสระหลัง. โนหะต์ จัดเป็นลบสระหน้า.

๓. เสฏฐี (เศรษฐี) ซึ่งเป็น อี การันต์ในปูลงลึงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภตติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?

๓. เสฏฐี (เศรษฐี)

	เอก.	พหู.
ป.	เสฏฐี	เสฏฐีโน เสฏฐี
ท.	เสฏฐี	เสฏฐีโน เสฏฐี
ค.	เสฏฐีนา	เสฏฐีทิ เสฏฐีมิ
จ.	เสฏฐีสเส เสฏฐีโน	เสฏฐีโน
ปญ.	เสฏฐีสมา เสฏฐีมหา	เสฏฐีทิ เสฏฐีมิ
ฉ.	เสฏฐีสเส เสฏฐีโน	เสฏฐีโน
ส.	เสฏฐีสมี เสฏฐีมหิ	เสฏฐีส
อา.	เสฏฐี	เสฏฐีโน เสฏฐี.

๔. กิริยาศัพท์ใด ชื่อกัมมวาจก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในกัมมวาจกนี้ลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ใดกล่าวกรรม (สิ่งที่บุคคลพึงทำ) (คือแสดงว่าเป็นกิริยาของกรรมนั่นเอง) กิริยาศัพท์นั้น ชื่อกัมมวาจก.

อุทาหรณ์ว่า สูเทน โอทโน ปจียเต. ข้าวสุก อันพอครัว หุงอยู่.

และในกัมมวาจกนี้ ลง ย ปัจจัยกับทั้ง อี อาคม หน้า ย.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับกิริยาศัพท์ จัดเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง? บอกกาลอะไร?

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับกิริยาศัพท์ จัดเป็น ๓ พวก. แต่ละพวกมีปัจจัยดังนี้

กิตปัจจัย: อนต ตวนตุ ตาวี

กิจปัจจัย: อนี ย ตพพ

กิตกิจปัจจัย: มาน ต ตุน ตวา ตวาน.

อนต มาน บอ กปัจจุบั นกาล

ตวนตุ ตาวิ ต ตุน ตวา ตวาน บอ กอดีตกาล

อนี ย ตพพ บอ กความจำเป็น.

๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่า อัพยยิภาวสมาส? และอัพยยิภาวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปจฉาภตต์, อชมตต์ จัดเป็นอย่างไร?

๖. สมาสที่มีอุปสัคหรือนิบาตอยู่หน้า ชื่อว่า อัพยยิภาวสมาส.

อัพยยิภาวสมาส นั้น มี ๒ คือ อุปสัคคปุพพกะ นิปาตปุพพกะ.

ปจฉาภตต์ จัดเป็นนิปาตปุพพกะ. อชมตต์ จัดเป็นอุปสัคคปุพพกะ.

๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนิโย, อโยมย, ปุณญวา ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในภาวตัทธิต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต ญย ตตฺน ตา ญ กณ

ปุชนิโย ลง อี ย ปัจจัย ในฐานตัทธิต

อโยมย ลง มย ปัจจัย ในปกติตัทธิต

ปุณญวา ลง วนตุ ปัจจัย ในตัทสสัดถิตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๔ (๒)

๑. พยัญชนะวรรคในบาลีภาษา มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๑. พยัญชนะวรรคในบาลีภาษา มี ๒๕ คือ ก ข ค ฆ ง; จ ฉ ช ฌ ญ; ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ; ต ถ ท ธ น; ป ผ พ ภ ม.

๒. สนธิกริโยปกรณ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๒. สนธิกริโยปกรณ มี ๘ อย่าง คือ โลปะ ลบ อาเทศ แปลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่ ปกติ ปกติ
วิการ ทำให้ผิดจากของเดิม ทีฆะ ทำให้ยาว รัสสะ ทำให้สั้น สัญญาค ช้อนตัว.

๓. ศัพท์เซนไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อ สังขยา. แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา และ ปุรณสังขยา.

๔. ศัพท์เซนไร ชื่อว่า อาขยาต? ในอาขยาตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

๔. ศัพท์กล่าวกริยาคือความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาขยาต.

ในอาขยาตนั้นท่านประกอบด้วยธาตุ ปัจจัย วาก วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ เพื่อเป็นเครื่องหมายเนื้อความให้ชัดเจน.

๕. ศัพท์เซนไร ชื่อว่า สาธนะ? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๕. ศัพท์ที่ท่านให้สำเร็จมาแต่รูปวิเคราะห์ ชื่อว่า สาธนะ.

แบ่งเป็น ๗ คือ กัตตสาธนะ กัมมสาธนะ ภาวสาธนะ กรณสาธนะ สัมปทานสาธนะ อปาทานสาธนะ อธิกรณสาธนะ.

๖. อะไรชื่อว่า ตปุริสสมาส? และตปุริสมานั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๖. นามศัพท์มี อ วิภัติเป็นต้นในที่สุด ย่อเข้าด้วยบทเบื้องปลาย ชื่อว่า ตปุริสสมาส.

และตปุริสมานั้น มี ๖ อย่าง คือ ทุตียาตปุริสสะ ตุตียาตปุริสสะ จตุตถิตปุริสสะ ปัญจมีตปุริสสะ ฉกฐิตปุริสสะ
สัตตมีตปุริสสะ.

๗. ในโคตตตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. ในโคตตตัทธิต มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ณ ฌายน ฌาน ฌะย ฌิ ฌิก ฌว ฌนร.

พ.ศ.๒๕๕๕

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ....., และ ย....., ๒๑ ตัวนี้ เป็นโฆสะ.

๑. พยัญชนะที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ค ข ง, ช ฉ, ๗ ฒ ฌ, ท ธ น, พ ภ ม และ ย ร ล ว ห ฟ, ๒๑ ตัวนี้ เป็นโฆสะ.

๒. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มิเท่าไร? อะไรบ้าง? อิธูปโมหติ จัดเป็นอย่างไร?

๒. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มิ ๒ คือ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน และ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน.

อิธูปโมหติ จัดเป็นการซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน.

๓. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ที่แบ่งแล้วนั้น ชนิดไหนมีศัพท์อะไรบ้าง?

๓. วิเสสนศัพท์นามแบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม นิยม.

อนิยม ได้แก่ ย อลญ อลญตร อลญตม พร อปร กตร กตม เอก เอกจจ สพพ ก็

นิยม ได้แก่ ต เอต อิม อมุ.

๔. ในอาขยาตนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธาน และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้ อย่างไรบ้าง?

๔. ในอาขยาตนั้นท่านแบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๓ คือ ๑) กาลที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เรียกว่าปัจจุบันกาล

๒) กาลล่วงแล้ว เรียกว่าอดีตกาล ๓) กาลยังไม่มาถึง เรียกว่าอนาคตกาล

และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้ดังนี้คือ

ปัจจุบันกาล จัดเป็น ๓ คือ ปัจจุบันแท้ ปัจจุบันใกล้อดีต ปัจจุบันใกล้อนาคต

อดีตกาล จัดเป็น ๓ คือ ล่วงแล้วไม่มีกำหนด ล่วงแล้ววานนี้ ล่วงแล้ววันนี้

อนาคตกาล จัดเป็น ๒ คือ อนาคตของปัจจุบัน อนาคตของอดีต.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กรณสาธนะ? และกรณสาธนะนี้ ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

๕. ผู้ทำๆ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า พนธน์ วัตถุเป็นเครื่องผูก ปหฺรณํ วัตถุเป็นเครื่องประหาร วิหณฺนํ วัตถุเป็นเครื่องไซ ชื่อว่า กรณสาธนะ.

และกรณสาธนะ ที่เป็นกัตตรูป แปลว่า เป็นเครื่อง... หรือ เป็นเหตุ...

ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า เป็นเครื่องอันเขา... หรือ เป็นเหตุอันเขา....

๖. อะไรชื่อว่า ทวันทวสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ปตตจิวิร, สมณพราหมณา จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามนาม ตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่า ทวันทวสมาส. มี ๒ คือ สมาหาร อสมาหาร.

ปตตจิวิร จัดเป็น สมาหาร สมณพราหมณา จัดเป็น อสมาหาร.

๗. ในชาติตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กาสาวุ, ปจฺฉิม, เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในชาติตัทธิตมีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อिय กिय.

กาสาวุ ลง ณ ปัจจัย ในราคาตัทธิต

ปจฺฉิม ลง อิม ปัจจัย ในชาติตัทธิต

เมธาวิ ลง วิ ปัจจัย ในตัทธิตตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๕ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ.....ชื่อ.....

สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้นคือ.....ชื่อ.....

๑. ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อ รัสสะ มีเสียงสั้น

สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้น คือ อา อี อุ เอ โอ ชื่อ ทีฆะ มีเสียงยาว

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? พุทธธานสาสน์ จัดเป็นชนิดไหน?

๒. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ.

พุทธานสาสน์ จัดเป็นชนิด โลปะ.

๓. กุล (ตระกูล) ซึ่งเป็น อ การันต์ใน นปุงสกลิงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?

๓. กุล (ตระกูล)

	เอก.	พหู.
ป.	กุล	กุลานิ
ท.	กุล	กุลานิ
ต.	กุลเลน	กุลเลหิ กุเลภิ
จ.	กุลสส กุลา ย กุลตถ	กุลาน
ปญ.	กุลสุม กุลมหา กุลา	กุลเลหิ กุเลภิ
ฉ.	กุลสส	กุลาน
ส.	กุลสมิ กุลมหิ กุเล	กุลเสสุ
อา.	กุล	กุลานิ.

๔. กิริยาศัพท์เช่นไรจัดเป็นวาจก? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ ดังนี้ จัดเป็นวาจก.

มี ๕ อย่าง คือ กัตตุวาจก กัมมวาจก ภาววาจก เหตุกัตตุวาจก เหตุกัมมวาจก.

๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูปและสาธนะมาด้วย

ก. ปาร์ คจฉติ สีเลนาติ ปารคู

ข. อวสนติ เอตถาติ อวาโส

๕. ก. ปาริ คจฉติ สีเลนาติ **ปารคฺ** เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ.
 ผู้ใดยอมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ เหตุนั้น ผู้นั้น ชื่อว่า ผู้ใดยอมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ
- ข. อวาสนติ เอตถาติ **อวาโส** เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ.
 ภิกษุ ท. ย่อมอาศัยอยู่ในประเทศนั้น เหตุนั้น ประเทศนั้น ชื่อว่าเป็นที่อาศัยอยู่ (แห่งภิกษุ ท.)

๖. อะไรชื่อว่ากัมมธารยสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๖. นามศัพท์ ๒ บท มีวิภัติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมมธารยสมาส กัมมธารยสมาส นั้น มี ๖ อย่าง คือ วิเสสนบุพบท วิเสสนุตตรบท วิเสสโนภยบท วิเสสโนปมบท สัมภวานบุพบท อวธารณบุพบท.

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชคหิโก แปลว่าอะไร? ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน?

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตร ตม อียิสสก อีย อิญฺฐ.

ราชคหิโก ลง ฦก ปัจจัย ในตรัตถิตตถิต.

ชนผู้เกิดในเมืองราชคฤห์ หรือ ผู้อยู่ในเมืองราชคฤห์

พ.ศ.๒๕๕๖

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ.....

ข. โอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ.....เรียกว่า.....

๑. ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น ๖ ส่วน คือ นาม อพยยศัพท์ สมาส ตัทธิศิต อาชยาด กิตก์.

ข. โอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ คอและริมฝีปาก เรียกว่า กัมโฏฐฐะ.

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? ฉนายตน์ จัดเป็นชนิดไหน?

๒. ในพยัญชนสนธิได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ โลปะ อาเทส อาคม ปกติ สัญญาค.

ฉนายตน์ จัดเป็น อาคม.

๓. ปัจจัยในอพยยศัพท์ เฉพาะที่ลงท้ายนาม มีเท่าไร? อะไรบ้าง? เป็นเครื่องหมายวิภัตติอะไร?

๓. ปัจจัยในอพยยศัพท์เฉพาะที่ลงท้ายนามมี ๑๗ คือ ไต: ตร: ตถ: ห: ธิ: หี: หิ: หิมจัน: ฆ: ทา: ทานิ: รหิ: ฐนา: ทาจัน: ชช: ชช:

ไต: ปัจจัย เป็นเครื่องหมายตติยวิภัตติและปัญจมีวิภัตติ

ตร: ตถ: ห: ธิ: หี: หิ: หิมจัน: ฆ: ปัจจัย เป็นเครื่องหมายสัตตมีวิภัตติ

ทา: ทานิ: รหิ: ฐนา: ทาจัน: ชช: ชช: ปัจจัย เป็นเครื่องหมายสัตตมีวิภัตติ ลงในกาล.

๔. อัชชัตตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า อย่างไร?

จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งแปลมาให้ดูด้วย?

๔. อัชชัตตนิ บอกอดีตกาลตั้งแต่นั้นนี้ แปลว่า แล้ว... ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า ได้...แล้ว.

อุ. เถโร คามิ ปิณทาย ปาวีสึ. พระเถระเข้าไปแล้ว สูบ้าน เพื่อบิณฑชะ.

อุ. เอวรूपิ กมม อกาสิ. (ข้า) ได้ทำแล้ว ซึ่งกรรม มีอย่างนี้เป็นรูป.

๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป และสาธนะมาด้วย

ก. ทุกเขน รกขียตีติ ทุรกข์.

ข. กโรติ เตนาติ กรณิ.

๕. ก. ทุกเขน รกขียตีติ **ทุรกข์** เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ.

(จิตโต) อันเขารักษาได้โดยยาก เหตุุนั้น (จิตุนั้น) ชื่อว่าอันเขารักษาได้โดยยาก

ข. กโรติ เตนาติ **กรณิ** เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ.

(เขา) ย่อมทำ ด้วยสิ่งนั้น เหตุุนั้น (สิ่งนั้น) ชื่อว่าเป็นเครื่องทำ (แห่งเขา)

๖. กัมมธารยสมาส กับ ตัปปุริสสมาส ต่างกันอย่างไร.

๖. ต่างกันอย่างไร

กัมมธารยสมาส มีวิภัตติและวจนะเสมอกัน บทหนึ่งเป็นประธาน บทหนึ่งเป็นวิเศษนะ หรือเป็นวิเศษนะทั้ง ๒ บท ส่วนตัปปุริสสมาส มีวิภัตติและวจนะไม่เสมอกัน.

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? สงฆิกั, สุธิ, โกสลลั ลงปัจจัยอะไร? ในถัถิตไหน?

๗. ในสมุหัตถิตมีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณ ฦ ตา.

สงฆิกั ลง ฦก ปัจจัย ใน ตรัตยาถัถิต

สุधि ลง อี ปัจจัย ใน ตพัสสัถิตถิต

โกสลลั ลง ฦย ปัจจัย ใน ภาวถัถิต.

พ.ศ.๒๕๕๖ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. นิคคหิต แปลว่า.....

ข. กรณที่ทำอักษรหมี ๔ คือ.....

๑. ก. นิคคหิต แปลว่า กตสฺสหรือกตกรณ (กรณคืออวัยวะที่ทำเสียง).

ข. กรณที่ทำอักษรหมี ๔ คือ ๑) ชิวหามัชฌะ ทามกลางลีน ๒) ชิวโหปคคะ ถัดปลายลีนเข้ามา

๓) ชิวหคคะ ปลายลีน ๔) สกัฏฐานะ ฐานของตน

๒. พยัญชนะอาคม มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ในที่เช่นไรจึงลงอาคมได้? อิโตนายติ, สพภิเรว ลงอาคมตัวไหน?

๒. พยัญชนะอาคมมี ๘ ตัว คือ ย ว ม ท น ต ร ฬ. ในที่มีสระอยู่เบื้องหลังจึงลงอาคมได้.

อิโตนายติ ลง น อาคม, สพภิเรว ลง ร อาคม.

๓. คุณนามคืออะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? แต่ละอย่าง มีลักษณะอย่างไร?

๓. คุณนาม คือ นามที่แสดงลักษณะของนามนามสำหรับหมายให้รู้ว่า นามนาม นั้น ดีหรือชั่ว เป็นต้น.

แบ่งเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ วิเสส อติวิเสส. แต่ละอย่างมีลักษณะอย่างนี้

คุณนามที่แสดงความดีหรือชั่วเป็นปกติ ชื่อ ปกติ

คุณนามที่แสดงความดีหรือชั่ว มากกว่าน้อยกว่าปกติ ชื่อ วิเสส

คุณนามที่แสดงความดีหรือชั่วมากที่สุดหรือน้อยที่สุด ชื่อ อติวิเสส.

๔. อะไรจัดเป็นวาก? วากไหนลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วย วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ ดังนี้ จัดเป็นวาก.

กัตตุวาก ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ณ ณา นา ณา โอ ฌ ฌย

กัมมวาก ลง ย ปัจจัย กับทั้ง อิ อาคมหน้า ย

ภาววาก ลง ย ปัจจัย

เหตุกัตตุวาก ลงปัจจัย ๔ ตัว คือ ฌ ฌย ณาเป ณาปย

เหตุกัมมวาก ลงปัจจัย ๑๐ ตัวนั้นด้วย ลงเหตุปัจจัย คือ ณาเป ด้วย ลง ย ปัจจัย กับทั้ง อิ อาคม หน้า ย ด้วย.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า อธิกรณสาธนะ? โภชนีย, รุโน แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ผู้ทำฯ ในที่ใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของที่นั้น เป็นต้นว่า ฐาน ที่ตั้ง, ที่ยืน อาสน ที่นั่ง สยน์ ที่นอน ชื่อว่า อธิกรณสาธนะ.

โภชนีย อันหาพึงกิน มาจาก ภุช ชาติ ในความกิน อนีย ปัจจัย พฤทธิ อู เป็น โอ

รุโน ร้องไห้แล้ว มาจาก รุท ชาติ ในความร้องไห้ ต ปัจจัย ชาติมี ท เป็นที่สุดอยู่หน้าแปลง ต เป็น นน

แล้วลบที่สุดชาติ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ทิพพ์ อิว จกขุ ทิพพจกขุ.
 - ข. สัสราเร ทุกข์ สัสสารทุกข์
 - ค. นตถิ ตสส ปุตตาทิ อปุตตโก.
 - ง. ภตตสส ปจฉา ปจฉาภตต.
 - จ. ฉินนา หตถา ยสส, โส ฉินนหตถโ (ปุริโส).
๖. ก. ทิพพจกขุ เป็น อุปมาบุพพบท วิเสสโนปมบท กัมมธารยสมาส.
ข. สัสสารทุกข์ เป็น สัตตมิตป์ปิริสสมาส.
ค. ปุตตโก เป็น นบุพพบท พหุพพิหิสมาส.
ง. ปจฉาภตต เป็น นิปาตบุพพกะ อพยยิภาวสมาส.
จ. ฉินนหตถโ เป็น ฉฐฐิพหุพพิหิสมาส.

๗. สามัญญัตถิต แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

๗. สามัญญัตถิต แบ่งเป็น ๑๓ อย่าง คือ โคตตัตถิต ตรีตยาตถิต ราคาตถิต ชาตาตถิต สมุหัตถิต ฐานัตถิต พหุลัตถิต เสฏฐัตถิต ตัสสัสถิตตถิต ปกตัตถิต สังขยาตถิต ปุรณัตถิต วิภาคตถิต.

พ.ศ.๒๕๕๗

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. สระที่เป็น.....ชื่อ ครุ มีเสียงหนัก

ข. อักษร ๘ ตัวนี้ คือ.....เกิดที่เพดาน เรียกว่า ตาลุชะ

๑. ก. สระที่เป็นที่ขะลั่น และสระที่เป็นรัสสะมีพยัญชนะสังโยคและนิคคหิตอยู่เบื้องหลัง ชื่อ ครุ มีเสียงหนัก.

ข. อักษร ๘ ตัวนี้ คือ อี อี จ ฉ ช ฌ ย เกิดที่เพดานเรียกว่า ตาลุชะ.

๒. ทิฆสนธิกริโยปกรณ ในสรสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? กิสูธ, สทธีธ, จูภย จัดเป็นอย่างไร?

๒. ทิฆสนธิกริโยปกรณในสรสนธิ แบ่งเป็น ๒ คือ ทิฆะสระหน้า ทิฆะสระหลัง.

กิสูธ จัดเป็นทิฆะสระหน้า สทธีธ จัดเป็นทิฆะสระหลัง จูภย จัดเป็นทิฆะสระหลัง.

๓. ศัพท์ที่มีวิธีแจกอย่างหนึ่งต่างหาก ซึ่งเรียกว่า กติปยศัพท์ นั้น ได้แก่ศัพท์อะไรบ้าง? ศัพท์ไหนเป็นทวิลิงค์?

๓. กติปยศัพท์ ได้แก่ อตต พรหม ราช ภควนต อรหนต ภวนต สตถ ปิต มาต มน กम्म โค.

ราช อรหนต ภวนต มน เป็นทวิลิงค์.

๔. กิริยาศัพท์ใด ชื่อเหตุกัมมวาก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในเหตุกัมมวากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพท์ใด กล่าวสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลทำคือแสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อเหตุกัมมวาก.

มีอุทาหรณ์ว่า สามิเกน สุเทน โอทโน ปาจาปิยเต. ข้าวสุก อन्नาย ใช้พ่อครัว ให้งอยู่.

และในเหตุกัมมวากนี้ ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ณุ ณา นา ณาหา โอ ฌ ฌย นั้นด้วย ลงเหตุปัจจัย คือ ณาเป ด้วย

ลง ย ปัจจัยกับทั้ง อี อาคมหน้า ย ด้วย.

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับนามกิตก์ แบ่งเป็นกี่พวก? แต่ละพวกมีปัจจัยอะไรบ้าง?

๕. ปัจจัยที่สำหรับประกอบกับนามกิตก์แบ่งเป็น ๓ พวก. แต่ละพวกมีปัจจัย ดังนี้

กิตปัจจัย: กวิ ณี ญวฺ ตู รุ

กิจปัจจัย: ข ฌย

กิตกิจปัจจัย: อ อี ฌ ตเว ตี ตฺ ยุ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. สมโน จ พราหมณา จ สมณพราหมณา
- ข. สโต อิติ สณฺญา สตตสณฺญา
- ค. อลิ หตฺเถ ยสฺส, โส อลิหตฺโถ (โยโย)
- ง. นครสส สมปี อุปนคร
- จ. สฺสारे ทฺกฺขํ สฺสारेทฺกฺขํ

- ๖. ก. สมณพราหมณา ชื่อ อสมหาระ ทวันทวสมาส.
- ข. สตตสณฺญา ชื่อ สัมภวานบุพพท กัมมธารยสมาส.
- ค. อลิหตฺโถ ชื่อ ภินนาธิกรณพหุพหิสมาส.
- ง. อุปนคร ชื่อ อุปสัคคบุพพะ อพยยิภาวสมาส.
- จ. สฺสारेทฺกฺขํ ชื่อ สตัดมีตปฺปฺริสสมาส.

๗. ในราคาติดัดทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? บุรีโม, เตชสี, ติกํ ลงปัจจัยอะไร? ในติดัดทิตไหน?

๗. ในราคาติดัดทิต มีปัจจัย ๑ ตัว คือ ฌ.

บุรีโม ลง อิม ปัจจัย ในชาดาติดัดทิต

เตชสี ลง สี ปัจจัย ในตฬสสัตถิตัดทิต

ติกํ ลง ก ปัจจัย ในสังขยาตัดทิต.

พ.ศ.๒๕๕๗ (๒)

๑. ในภาษาบาลีนั้น พยัญชนะวรรค มีเท่าไร? อะไรบ้าง? เพราะเหตุไร จึงเรียกชื่อนั้น?

๑. ในภาษาบาลีนั้นพยัญชนะวรรค มี ๒๕ ตัว คือ ก ข ค ฆ ง; จ ฉ ช ฌ; ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ; ต ถ ท ธ น; ป ผ ฝ ภ ม.
เพราะเป็นพวกเป็นหมู่กันตามฐานกรณ์ที่เกิด จึงเรียกชื่อนั้น.

๒. โลปะ ในนิคคหิตสนธิ นั้น จะลบนิคคหิตได้ในที่เช่นไร? จงยกอุทาหรณ์มาประกอบด้วย

๒. โลปะ ในนิคคหิตสนธิ นั้น จะลบนิคคหิตได้ในที่เช่นนี้ คือ เมื่อมีสระหรือพยัญชนะอยู่เบื้องหลัง ลบนิคคหิตซึ่งอยู่หน้าบ้าง มีอุทาหรณ์ว่า ตาส์-อหิ เป็น ตาสาหิ, อริยสจจาน์-ทสสนิ เป็น อริยสจจานทสสนิ.

๓. กณญา (นางสาวน้อย) ซึ่งเป็น อา การันต์ในอิติลึงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?

๓. กณญา (นางสาวน้อย)

	เอก.	พหู.
ป.	กณญา	กณญาโย กณญา
ท.	กณญั	กณญาโย กณญา
ต.	กณญาย	กณญาหิ กณญาภิ
จ.	กณญาย	กณญานิ
ปญ.	กณญาย	กณญาหิ กณญาภิ
ฉ.	กณญาย	กณญานิ
ส.	กณญาย	กณญายิ กณญาสุ
อา.	กณเญ	กณญาโย กณญา.

๔. วิภัติในอาชยัตนั้น จัดบุรุษเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภัติหมวดกาลาติปัตติ เฉพาะฝ่ายปรัสนบพมาดู

๔. วิภัติในอาชยัตนั้น จัดบุรุษเป็น ๓ คือ ปฐมบุรุษ มัชฌิมบุรุษ อุตตมบุรุษ.

กาลาติปัตติ ปรัสนบพ

	เอก.	พหู.
ป.	สสา	สสึสุ
ม.	สเส	สเสถ
อ.	สสิ	สสามหา

๕. กิริยาภิกถ์ต่อไปนี้ คือ ฤตตวา, ปกนุโต, อารพภ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ฤตตวา กินแล้ว มาจาก ฤช ธาตุ ในความกิน ตวนตุ ปัจจัย เอาที่สุตธาตुเป็น ต.

ปกกนโต หลีกไปแล้ว มาจาก ป บทหน้า กม ธาตุ ในความก้าวไป ต ปัจจัย ธาตุมี ม เป็นที่สุดอยู่หน้า
แปลง ต เป็น นต แล้วลบที่สุด ธาตุ.

อารพภ ปรารภแล้ว มาจาก อา บทหน้า รภ ธาตุ ในความเริ่ม ตวา ปัจจัย
อุปสัคอยู่หน้า แปลง ตวา เป็น ย ธาตุมี ภ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น พภ.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ภตตสส ปจฉา ปจฉาภตต์
- ข. จตสโส ทิสา จตุททิสา
- ค. พุทฺโธ เอว รตนํ พุทฺธรตนํ
- ง. นตฺถิ ตสส ปุตฺตาทิ อปุตฺตโก
- จ. วิโต ราโค ยสฺมา, โส วิตราโค (ภิกฺขุ)

๖. ก. ปจฉาภตต์ ชื่อ นิปาตบุพพกะ อัပ္พยิภาวสมาส.
- ข. จตุททิสํ ชื่อ สมาหารทิกุสมาส.
- ค. พุทฺธรตนํ ชื่อ อวธารณบุพพบทกัมมธารยสมาส.
- ง. อปุตฺตโก ชื่อ น.บุพพบท พหุพพิหีสมาส.
- จ. วิตราโค ชื่อ ปัญจมีพหุพพิหีสมาส.

๗. ในพหุลัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ปุชนิโย, จกขุมา, โกสลล์ ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในพหุลัทธิตมีปัจจัย ๑ ตัว คือ อาลู.

ปุชนิโย ลง อีย ปัจจัย ในฐานตัทธิต

จกขุมา ลง มนตุ ปัจจัย ในตัทธิตตัทธิต

โกสลล์ ลง ฌย ปัจจัย ในภาวตัทธิต.

พ.ศ.๒๕๕๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอักษร จัดเป็น.....คือ.....

ข. เสียงกัฏฐิ ตัวหนังสือกัฏฐิ ชื่อว่า.....แปลว่า.....

๑. ก. อักษร วิธีว่าด้วยอักษร จัดเป็น ๒ คือ ๑) สมัญญาภิธาน แสดงชื่ออักษร ที่เป็นสระและพยัญชนะพร้อมทั้งฐานกรณ์
๒) สนธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน.

ข. เสียงกัฏฐิ ตัวหนังสือกัฏฐิ ชื่อว่า อักษรระ แปลว่า ไม่รู้จักสิ้น และ ไม่เป็นของแข็ง.

๒. สัญญโค ในพยัญชนสนธิ แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? เอตทโวจ, อิธปโปมทติ ตัดและต่ออย่างไร?

๒. สัญญโค ในพยัญชนสนธิแบ่งเป็น ๒ คือ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน และ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน.

เอตทโวจ ตัดเป็น เอต-อโวจ ถ้ามีนิคคหิตอยู่หน้า สระอยู่เบื้องปลาย แปลงนิคคหิตเป็น ท ต่อเป็น เอตทโวจ,

อิธปโปมทติ ตัดเป็น อิธ-ปโปมทติ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน ต่อเป็น อิธปโปมทติ.

๓. อะไรจัดเป็นนามนาม? แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? และนามนามนั้น เป็นได้กี่ลิงค์?

๓. นามที่เป็นชื่อของคน สัตว์ ที่ สิ่งของ จัดเป็นนามนาม. แบ่งออกเป็น ๒ คือ สาธารณนาม อสาธารณนาม.

และนามนามนั้น ๑) เป็นลิงค์เดียว คือ จะเป็นปุงลิงค์ อิตถิลิงค์ หรืออนปุงสกลิงค์ ก็อย่างเดียบบ้าง

๒) เป็น ๒ ลิงค์ คือ (๑) ศัพท์อันเดียว มีรูปอย่างเดียบบ้างเป็นได้ ๒ ลิงค์ หรือ (๒) มูลศัพท์ เป็นอันเดียว เปลี่ยนแต่สระที่สุด ให้แปลกกันพอเป็นเครื่องหมายให้ต่างลิงค์กันบ้าง เช่น อคาโร อकारี เรือน, อรทา หรือ อर्थ อรหนตี พระอรหันต์ เป็นต้น

๔. ชาตุนันทานรวรรวมจัดไว้เป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง? ชาตฺเหล่าใดเรียกว่า สกัมมชาตฺ และ อกัมมชาตฺ?

๔. ชาตุนันทานรวรรวมจัดไว้เป็น ๘ หมวด คือ หมวด ฎ, ฐ, ฑ, ฏ, ฏ, ฑ, ฏ, ฑ และหมวด จฺร ชาตฺ.

ชาตฺเหล่าใดเรียกหากรรม ชาตฺเหล่านั้น เรียกว่า สกัมมชาตฺ ชาตฺมีกรรม,

ชาตฺเหล่าใดไม่ต้องเรียกหากรรมคือสิ่งอันบุคคลพึงทำ ชาตฺเหล่านั้น เรียกว่า อกัมมชาตฺ ชาตฺไม่มีกรรม.

๕. จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป และสาธนะมาด้วย

ก. สิกขียตีติ สิกขา

ข. ปาริ คจจติ สีเลนาติ ปารคฺ

๕. ก. สิกขียตีติ สิกขา เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ.

(ธรรมชาติไ) อันเขาศึกษา เหตุนี้ (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่า อันเขาศึกษา

- ข. ปาริ คจฉติ สีเลนาติ **ปารคฺ** เป็นกัตตุรูป กัตตุสารณะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ.
(ผู้ใด) ย่อมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้ถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. **ญาณํ จกฺขุ อิว ญาณจกฺขุ**
 ข. **จตฺสฺโส ทิสฺสา จตฺตฺทิสฺสา**
 ค. **อสฺสเสน (ยฺตุโต) รโถ อสฺสรโถ**
 ง. **ชีวสฺส ยตฺตโก ปริจฺเจโท ยาวชีวํ**
 จ. **สท มจฺเจเรน โย วตฺตตฺติติ สมจฺเจรํ (จิตฺตํ)**
๖. ก. ญาณจกฺขุ ชื่อ วิเสสโนปมบท อุปมานุตตรบท กัมมธารยสมาส
 ข. จตฺตฺทิสฺสา ชื่อ อสมานหารทิกุสมาส.
 ค. อสฺสรโถ ชื่อ ตติยาตปฺปริสสมาส.
 ง. ยาวชีวํ ชื่อ นิปาตปฺพพกะ อัပ္พยิภาวสมาส.
 จ. สมจฺเจรํ ชื่อ สหบุพพบทพหุพพิหิสมาส.

๗. ในโคตตตฺทิตฺติ มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? ชุตินฺมา, มาคโธ, โปริสสํ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺติไหน?

๗. ในโคตตตฺทิตฺติ มีปัจจัย ๘ ตัว คือ ฌ ฌายน ฌาน ฌนฺย ฌนิ ฌนิก ฌว ฌนฺร.

ชุตินฺมา ลง มนตุ ปัจจัย ในตทสสฺตติตฺทิตฺติ

มาคโธ ลง ฌ ปัจจัย ในราคาทิตฺทิตฺติ

โปริสสํ ลง ฌนฺย ปัจจัย ในภาวตฺทิตฺติ.

พ.ศ.๒๕๕๘ (๒)

๑. พยัญชนะที่สุตวรรค ๕ ตัว อะไรบ้าง? เกิดในฐานไหน? และมีชื่อเรียกว่าอย่างไร?

๑. พยัญชนะที่สุตวรรค ๕ ตัว คือ อ ง ญ ฌ น ม เกิดใน ๒ ฐาน คือ ฐานของตนๆ และจุมก มีชื่อเรียกว่า สกัฏฐานนาสิกัฏฐานชะ

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อคยาจารย์ ตัดและต่ออย่างไร?

๒. ในสรสนธิได้สนธิกริโยปกรณ์ ๗ อย่าง คือ โลปะ ลบ อาเทศ แปลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่ ปกติ ปกติ
วิการ ทำให้ผิดจากของเดิม ทีฆะ ทำให้ยาว รัสสะ ทำให้สั้น.

อคยาจารย์ ตัดเป็น อคคิ-อาคาร์ ถ้า อ อยู่หน้า มีสระอยู่เบื้องหลัง แปลง อี ตัวหน้าเป็น ย
ถ้าพยัญชนะซ้อนกัน ๒ ตัว ลบพยัญชนะที่มีรูปเสมอกันเสียตัวหนึ่ง ต่อเป็น อคยาจารย์.

๓. ครุ (ครุ) ซึ่งเป็น อุ การันต์ในปุงลึงค์ มีวิธีแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ อย่างไรบ้าง?

๓.	ครุ (ครุ)	
	เอก.	พหู.
ป.	ครุ	ครโว ครุ
ท.	ครุ	ครโว ครุ
ต.	ครุณา	ครุหิ ครุภิ
จ.	ครุสส ครุโน	ครุณ
ปญ.	ครุสมา ครุมา	ครุหิ ครุภิ
ฉ.	ครุสส ครุโน	ครุณ
ส.	ครุสมิ ครุมติ	ครุสุ
อา.	ครุ	ครเว ครโว.

๔. กิริยาศัพทไใด ชื่อเหตุกัมมวาจก? มีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร? และในเหตุกัมมวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพทไใด กล่าวสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลทำคือแสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น กิริยาศัพทไนั้นชื่อ เหตุกัมมวาจก.
มีอุทาหรณ์ว่า สามิเกน สุเทน โอทโน ปาจาปิยเต. ข้าวสุก อ้นนาย ใช้พ่อครัว ให้งอยู่.

และในเหตุกัมมวาจกนี้ ลงปัจจัย ๑๐ ตัวในกัตตุวาจก คือ (อ เอ ย ญ ณา นา ฌหา โอ ฌณ ญ) นั้นด้วย
ลงเหตุปัจจัยคือ ณาเป ด้วย ลง ย ปัจจัยกับทั้ง อี อาคม หน้า ย ด้วย.

๕. ต ปัจจัย ในกิริยาภิกตฺก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ร หรือ ส เป็นที่สุดอยู่หน้า แผลง ต เป็นอะไรได้บ้าง?
จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างมาประกอบ

๕. ต ปัจจัยในกิริยาภิกตฺก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ร หรือ ส เป็นที่สุดอยู่หน้า แผลง ต เป็นดังนี้
ธาตุมี ร เป็นที่สุด แผลง ต เป็น ฌณ แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น ชินฺณเณ
ธาตุมี ส เป็นที่สุด แผลง ต เป็น ฐ แล้วลบที่สุดธาตุ เช่น ตฺฐเณ

๖. อะไรชื่อว่าทศมาส? และทศมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จตุททิสภา, ปณจินทริย จัดเป็นอย่างไร?

๖. กัมมธรรยสมาส มีสังขยาอยู่ข้างหน้า ชื่อว่าทศมาส.
ทศมาสนั้น มี ๒ อย่าง คือ สมอาหาร อสมอาหาร
จตุททิสภา จัดเป็น อสมอาหาร ปณจินทริย จัดเป็น สมอาหาร.

๗. ในอภัยยตฺทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?
เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๗. ในอภัยยตฺทิต มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ภา ถิ

เมธาวิ ลง วิ ปัจจัย ในตฺทิตสํถิตฺทิต

วิ. เมธา อสส อตฺถิตติ เมธาวิ.

พ.ศ.๒๕๕๙

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ..... ๑๑ ตัวนี้ เป็นอโฆสะ

ข. สระอีก ๕ ตัวอื่นจากรัสสะ คือ..... ชื่อว่า

๑. ก. พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข, จ ฉ, ฎ, ต ถ, ป ผ, และ ส ๑๑ ตัวนี้ เป็น อโฆสะ.

ข. สระอีก ๕ ตัว อื่นจากรัสสะ คือ อา อี อุ เอ โอ ชื่อว่า ทีฆะ.

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อภินนทนต์ และธมมจเร ตัดและต่ออย่างไร?

๒. ในพยัญชนสนธิได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ โลปะ อาเทส อากม ปกติ สัญญาค.

อภินนทนต์ ตัดเป็น อภินนทฺ-อิตี นิคคหิตอยู่หน้า ลบสระเบื้องปลายได้บ้าง แปลงนิคคหิต เป็น น ต่อเป็น อภินนทนต์

ธมมจเร ตัดเป็น ธมฺ-จเร เมื่อมีพยัญชนะอยู่หลัง นิคคหิตอยู่หน้า แปลงนิคคหิตเป็นพยัญชนะที่สุคตวรรค ต่อเป็น ธมมจเร.

๓. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? ที่แบ่งแล้วนั้น ชนิดไหน? มีศัพท์อะไรบ้าง? เป็นได้กี่ลิงค์?

๓. วิเสสนศัพท์นามแบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม นิยม.

ศัพท์เหล่านี้คือ ย อณฺญ อณฺญตฺร อณฺญตฺม ปฺร อปร กตฺร กตฺม เอก เอกจฺจ สพฺพ ก็ เป็นอนิยม

ศัพท์เหล่านี้คือ ต เอต อิม อมฺ เป็นนิยม.

วิเสสนศัพท์นาม เป็นได้ทั้ง ๓ ลิงค์.

๔. ข ฉ ส และ อาย อีย ปัจจัย ในอาขยาด เป็นไปในความอะไร? จงยกอุทาหรณ์ พร้อมทั้งคำแปลมาด้วย?

๔. ข ฉ ส ในอาขยาด เป็นไปในความปรารภนา อุ. พุกฺกขติ, ชิงฺจฉติ ปรารภนาจะกิน ชิคฺสิติ ปรารภนาจะนำไป

อาย อีย เป็นไปในความประพฺทติ อุ. จิรายติ ประพฺทติข้าวอยู่ ปุตฺตียติ ย่อมประพฺทติให้เป็นเพียงดังบุตร.

๕. ในกริยาภิตก แบ่งกาลไว้เป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

สาวโก ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสาธนะอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะหฺมาดู

๕. ในกริยาภิตก แบ่งกาลไว้เป็น ๒ คือ ปัจจุบันกาล อดีตกาล.

สาวโก ลง ญฺ ปัจจัย เป็นกัตตฺรูป กัตตฺสาธนะ

วิ. สฺณาตฺติ สาวโก.

๖. วิเสสนบุพพท กับ วิเสสนุตตรบท กัมมธารยสมาส มีลักษณะต่างกันอย่างไร?

อนโตปาสาทํ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู

๖. มีลักษณะต่างกันอย่างไรคือ วิเสสนบุพพท กัมมธารยสมาส มีบทวิเสสนอยู่ต้น บทประธานอยู่ข้างหลัง.
ส่วนวิเสสนุตตรบท กัมมธารยสมาส มีบทวิเสสนอยู่หลัง บทประธานอยู่หน้า.

อนโตปาสาทํ เป็นนิปาดบุพพกะ อพยยิภาวสมาส

วิ. ปาสาทสส อนโต อนโตปาสาทํ.

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

นาวิโก, โกสลลํ ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๗. ในเสฏฐัตถิตมีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตฺร ตฺม อฺยิสฺส ก อฺย อฺญฺฐ.

นาวิโก ลง ณิก ปัจจัย ในตฺรตฺยาทิตถิต

วิ. นาวาย ตฺรตฺตี นาวิโก.

โกสลลํ ลง ญย ปัจจัย ในภาวตถิต

วิ. กุสลสฺส ภาโว โกสลลํ.

พ.ศ.๒๕๕๙ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ เรียกว่า อวรรค เพราะ.....
- ข. เอ เกิดใน ๒ ฐาน คือ เรียกว่า.....
๑. ก. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ ย ร ล ว ส ห ฬ อ เรียกว่า อวรรค เพราะไม่เป็นพวกเป็นหมุ่กันตามฐานกรณ์ที่เกิด.
- ข. เอ เกิดใน ๒ ฐานคือ คอและเพดาน เรียกว่า กัมมฐตาลุชะ.

๒. สนธิ มีเท่าไร? อะไรบ้าง? โนหัต และ อิธปโมหติ ตัดและต่ออย่างไร?

๒. สนธิมี ๓ คือ ๑) สรสนธิ ต่อสระ ๒) พยัญชนสนธิ ต่อพยัญชนะ ๓) นิคคหิตสนธิ ต่อนิคคหิต.

โนหัต ตัดเป็น โนหิ-เอตม์ ลบสระหน้าคือ อิ ที่สุดแห่งศัพท์ โนหิ เสี่ย ต่อเป็น โนหัต.

อิธปโมหติ ตัดเป็น อิธ-ปโมหติ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน ต่อเป็น อิธปโมหติ.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ในบาลีภาษานั้น ท่านแบ่งเป็นลิงค์ไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. ศัพท์เช่นไร เรียกว่า อัพยศัพท์? และแบ่งเป็นอะไรบ้าง?
๓. ก. บาลีภาษา แบ่งเป็นลิงค์ไว้ ๓ คือ ปุงลิงค์ เพศชาย อิตถิลิงค์ เพศหญิง นปุงสกลิงค์ มิใช่เพศชายมิใช่เพศหญิง.
- ข. ศัพท์พวกหนึ่งจะแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ แปลงรูปไปต่างๆ เหมือนนามทั้ง ๓ ไม่ได้ คงรูปอยู่อย่างเดียว
- ♥ศัพท์เหล่านี้เรียกว่า อัพยศัพท์. แบ่งเป็น อุปสัค นิบาต ปัจจย.

๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยัต? ในอาชยัตนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

จงเขียนวิภัติหมวดอัชชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู

๔. ศัพท์กล่าวกริยา คือความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาชยัต.

ในอาชยัตนั้นท่านประกอบด้วย ธาตุ ปัจจย วาจก วิภัติ กาล บท วจนะ บุรุษ เพื่อเป็นเครื่องหมายเนื้อความให้ชัดเจน.

อัชชัตตนิ ปรัสสบท

เอก. พหุ.

ป. อี อุ

ม. โโอ ตถ

อุ. อี มหา

๕. กิริยาภิกตฺก คือ วจนียํ และ กุฑโร แผลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?
จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูปและสาธนะมาด้วย

ก. สยนติ เอตถาติ สยนํ.

ข. สรติ เอตายาติ สติ.

๕. **วจนียํ** (วจ ोनिय लि) อันเขาพึงกล่าว มาจาก วจ ธาตุ ในความกล่าว อนีย ปัจจัย
กุฑโร (कुट् ट लि) โกรธแล้ว มาจาก กุฑ ธาตุ ในความโกรธ ต ปัจจัย.

ก. สยนติ เอตถาติ **สยนํ**. ยู ปัจจัย กัตตุรูป อธิกรณสาธนะ.

(เขา ท.) ย่อมนอนในที่นั้น เหตุุนั้น (ที่นั้น) ชื่อว่าเป็นที่นอน (แห่งเขา ท.)

ข. สรติ เอตายาติ **สติ**. ตี ปัจจัย กัตตุรูป กรณสาธนะ.

(ชน) ย่อมระลึกด้วยธรรมชาตินั้น เหตุุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่าเป็นเหตุระลึก (แห่งชน)

๖. อะไรเรียกว่า ลุตตสมาส และ อลุตตสมาส?

สนตจิตโต (ภิกขุ) เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์พร้อมทั้งเขียนคำแปลมาด้วย

๖. สมาสที่ลบบวิภัติเสียแล้ว เรียกว่า ลุตตสมาส สมาสที่มีได้ลบบวิภัติ เรียกว่า อลุตตสมาส.

สนตจิตโต (ภิกขุ) เป็นฉัฎฐีพหุพหิสมาส

วิ. สนตํ จิตตํ ยสฺส, โส สนตจิตโต (ภิกขุ). จิตของภิกษุใด ระบุแล้ว ภิกษุนั้น ชื่อว่า มีจิตระบุแล้ว.

๗. ในปุรณัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? มานุสโก, โภคี ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๗. ในปุรณัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตีย ฐ ฌ ม อี.

มานุสโก ลง กณ ปัจจัย ในสมุหัตถิต

วิ. มนุสฺसानํ สมุโห มานุสโก

โภคี ลง อี ปัจจัย ในตทสสัตถิต

วิ. โภโค อสฺส อตถิติ โภคี.

พ.ศ.๒๕๖๐

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ก. วลีวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ.....
- ข. สระนั้น จัดเป็นคู่ได้ ๓ คู่ คือ.....
๑. ก. วลีวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น ๖ ส่วน คือ นาม อพยยศัพท์ สมาส ตัทธิศ อชยาศ กิตก์.
- ข. สระนั้นจัดเป็นคู่ได้ ๓ คู่ คือ อ อา เรียกว่า อวิณณะ. อิ อี เรียกว่า อวิณณะ. อุ อุ เรียกว่า อวิณณะ

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ก. สาธุ-อติ สนธิเป็น.....
- ข. อคฺคิ-อาคารํ สนธิเป็น.....
- ค. จตฺตารโหม ตັตฺตบฺทเป็น.....
- ง. เอตฺทโวจ ตັตฺตบฺทเป็น.....
- จ. วิกาโร แบ่งเป็น ๒ คือ
๒. ก. สาธุ-อติ สนธิเป็น สาธุติ.
- ข. อคฺคิ-อาคารํ สนธิเป็น อคฺคยาคารํ.
- ค. จตฺตารโหม ตັตฺตบฺทเป็น จตฺตารโ-อิมะ.
- ง. เอตฺทโวจ ตັตฺตบฺทเป็น เอตฺ-อโวจ.
- จ. วิกาโร แบ่งเป็น ๒ คือ วิกาโรในเบื้องต้น วิกาโรในเบื้องปลาย.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามเช่นไร จัดเป็นสาธารณนาม?
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ค. เอกุณวีสติ จนถึง อฏฐนวุติ เป็นวจนะ และลิงค์อะไร?
- ง. आयत्ति, हन्त เป็นนิบาตบอกอะไร?
- จ. तो पञ्जय เป็นเครื่องหมายวิภक्तिอะไร?
๓. ก. นามที่ทั่วไปแก่คน สัตว์ ที่อื่นได้ เหมือนคำว่า มนุสโส มนุชโย ตริจฉานโน สัตว์ดิรัจฉาน
นครี เมือง เป็นต้น จัดเป็นสาธารณนาม.
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อิ อี อุ อู.
- ค. เอกุณวีสติ จนถึง อฏฐนวุติ เป็นเอกวจนะและอิตถิลิงค์ อย่างเดียว.
- ง. आयत्ति เป็นนิบาตบอกกาล, हन्त เป็นนิบาตบอกความเตือน.
- จ. तो पञ्जय เป็นเครื่องหมายตติยวิภक्ति และ ปัญจมีวิภक्ति.

๔. วิภัติอาขยาตนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้อะไร? จัดเป็นกี่หมวด? อะไรบ้าง?

๔. วิภัติอาขยาตนั้น ท่านจำแนกไว้เพื่อเป็นเครื่องหมายให้รู้ กาล บท วจนะ บุรุษ.

จัดเป็น ๘ หมวด คือ ๑) วัตตมานา ๒) ปัญจมี ๓) สัตตมี ๔) ปโรกขา ๕) ทิยัตตนี ๖) อัชชัตตนี ๗) ภวิสสันติ ๘) กาลาตีปัติ.

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กรณสาธนะ? จงเขียนคำแปล รูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูปและสาธนะมาด้วย

ก. วิชานาติ สีเลนาติ วิญญ.

ข. ทุกเขน รุกขียตติ ทุรกข.

๕. ผู้ทำๆ ด้วยสิ่งใด ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า พนธน์ วัตถุเป็นเครื่องผูก ปหรรณ วัตถุเป็นเครื่องประหาร วิชฌณ วัตถุเป็นเครื่องไซ ชื่อว่า กรณสาธนะ.

ก. วิชานาติ สีเลนาติ วิญญ. ลง รู ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรณแห่งตัสสีละ.

(ผู้ใด) ย่อมรู้วิเศษโดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้รู้วิเศษโดยปกติ

ข. ทุกเขน รุกขียตติ ทุรกข. ลง ข ปัจจัย เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ.

(จิตใด) อันเขารักษาได้โดยยาก เหตุนั้น (จิตนั้น) ชื่อว่าอันเขารักษาได้โดยยาก

๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าพหุพหิสมาส? และพหุพหิสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ติโลก เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู

๖. สมาสอย่างหนึ่ง มีบทอื่นเป็นประธาน ชื่อว่า พหุพหิสมาส. มี ๖ อย่าง คือ ทุตติยาพหุพหิ ตุตติยาพหุพหิ จตุตถิพหุพหิ ปัญจมีพหุพหิ ฉกฺขิพหุพหิ สัตตมีพหุพหิ.

ติโลก เป็น สมาหารทิกุสมาส

วิ. ตโย โลกา ติโลก. โลก ๓.

๗. ภาวะตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? กายิก, โสวณณมย ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๗. ในภาวะตัทธิต มีปัจจัย ๖ ตัว คือ ตต ฌย ตตน ตา ณ กณ.

กายิก ลง ฌิก ปัจจัย ในตัทธิตตัทธิต

วิ. กาเยน กต กมม กายิก หรือ

วิ. กาเย วตตตติ กายิก.

โสวณณมย ลง มย ปัจจัย ในปกติตัทธิต

วิ. สุวณณน ปกต โสวณณมย หรือ

วิ. สุวณณสส วิกาโร โสวณณมย.

พ.ศ.๒๕๖๐ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ..... ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ

..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ

๑. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ

ก ข ค ฆ ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ, ต ถ ท ธ น, ป ผ พ ภ ม, ย ร ล ว ส ห ฬ ° ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

ก. โนหิ-เอตฺ สนธิเป็น.....

ข. ธมฺม-จเร สนธิเป็น.....

ค. มยายํ ตັตบทเป็น.....

ง. ตาสาหํ ตັตบทเป็น.....

จ. นิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ ๔ คือ.....

๒. ก. โนหิ-เอตฺ สนธิเป็น โนเหตฺ.

ข. ธมฺม-จเร สนธิเป็น ธมฺมจเร.

ค. มยายํ ตັตบทเป็น เม-อโย.

ง. ตาสาหํ ตັตบทเป็น ตาสํ-อหํ.

จ. นิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ ๔ คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามศัพท์ท่านแบ่งเป็นลิงค์เท่าไร? อะไรบ้าง?

ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?

ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา?

ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

จ. อุปริ, เสยฺยถา เป็นนิบาตบอกอะไร?

๓. ก. นามศัพท์ท่านแบ่งเป็น ๓ ลิงค์ คือ ปฺงลิงค์ เพศชาย อิตถิลิงค์ เพศหญิง นปฺงสกลิงค์ มิใช่เพศชายมิใช่เพศหญิง.

ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์ ๓ คือ อ อิ อุ.

ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่าสังขยา.

ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม นิยม.

จ. อุปริ เป็นนิบาตบอกที่ เสยฺยถา เป็นนิบาตบอกอุปมาอุปไมย.

๔. วัตตมานา บอกรากอะไร? แปลว่าอะไร? จงเขียนวิภัตติอาขยาดหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสนบพมาดู

๔. วัตตมานา บอกรากปัจจุบันกาล. ปัจจุบันแท้ แปลว่า อยู่ ปัจจุบันใกล้อดีต แปลว่า ย่อม ปัจจุบันใกล้อนาคต แปลว่า จะ.

ปัญจมี ปรัสนบพ

เอก. พหุ.

ป. ตฺ อนุตฺ

ม. หิ ถ

อุ. มิ ม

๕. กิริยาภิกตฺก คือ รุโน และ ปมชช แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะมาด้วย

ก. หิตฺ กโรตฺติ หิตกฺโร.

ข. หุสฺสตี เตนาตี โทโส.

๕. **รุโน** ร้องไห้แล้ว มาจาก รุท ชาติในความร้องไห้ ต ปัจจัย ชาติมี ท เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น นน แล้วลบที่สุดชาติ.

ปมชช ประมาทแล้ว มาจาก ป บทหน้า มท ชาติในความประมาท ตูนาทปัจจัย แปลง ตูนาทปัจจัย เป็น ย เอา ย กับที่สุดชาติ เป็น ชช.

ก. หิตฺ กโรตฺติ **หิตกฺโร**. อ ปัจจัย กัตตุรูป กัตตุสาธนะ.

(ผู้ใด) ย่อมทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล

ข. หุสฺสตี เตนาตี **โทโส**. ณ ปัจจัย กัตตุรูป กรณสาธนะ.

(ชน) ย่อมประทุษร้าย ด้วยกิเลสนั้น เหตุนั้น กิเลสนั้น ชื่อว่าเป็นเหตุประทุษร้าย (แห่งชน)

๖. อะไรชื่อว่า ตปุริสสมาส? และตปุริสมานั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปตตจิวรี เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู

๖. นามศัพท์มี อ วิภัตติเป็นต้นในที่สุด ย่อเข้าด้วยบทเบื่องปลาย ชื่อว่าตปุริสมาส.

มี ๖ อย่าง คือ พุติยาตปุริสสะ ตติยาตปุริสสะ จตุถิตตปุริสสะ ปัญจมีตปุริสสะ ฉกฺขิตตปุริสสะ สัตตมีตปุริสสะ.

ปตตจิวรี เป็น สมาหาร ทวันทวสมาส

วิ. ปตโต จ จิวรณจ ปตตจิวรี.

๗. ในชาติาทิตตฺทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปจฉิม, คุณวา ลงปัจจัยอะไร? ในตตฺทิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู

๗. ในชาติาทิตตฺทิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย

ปจฉิม ลง อิม ปัจจัย ในชาติาทิตตฺทิต.

วิ. ปจฉา ชาโต ปจฉโม.

คุณวา ลง วนตุ ปัจจัย ในตทสสัตถิตัทธิต.

วิ. कुण् ओष्ठ उत्ती कुण्वा.

พ.ศ.๒๕๖๑

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ,
..... ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๑. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ,
ก ข ค ฆ ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ, ต ถ ท ธ น, ป ผ พ ภ ม, ย ร ล ว ส ห ฬ ° ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ก. วิทูนฺ-อคคฺ สนธิเป็น.....
- ข. ยสฺส-อินทฺรียานิ สนธิเป็น.....
- ค. ตฺยหาํ ตตฺตบฺทเป็น.....
- ง. ปจฺจตฺตยญฺเวย ตตฺตบฺทเป็น.....
- จ. สํญฺญโค โข แบ่งเป็น ๒ คือ.....

- ๒. ก. วิทูนฺ-อคคฺ สนธิเป็น วิทูนฺคคฺ.
- ข. ยสฺส-อินทฺรียานิ สนธิเป็น ยสฺสอินทฺรียานิ.
- ค. ตฺยหาํ ตตฺตบฺทเป็น เต-อนฺ.
- ง. ปจฺจตฺตยญฺเวย ตตฺตบฺทเป็น ปจฺจตฺต-เวย.
- จ. สํญฺญโค โข แบ่งเป็น ๒ คือ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน และ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน.

๓. จงตอบคำถามดังต่อไปนี้

- ก. คุณนาม แบ่งออกเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?
- ข. นปฺงสกลิงคฺ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ค. ศัพท์เหล่านี้ คือ ต, เอกจฺจ, อมฺ เป็นศัพท์นามประเภทไหน?
- ง. สเจ, วีย เป็นนิบาตบอกอะไร?
- จ. ฉพฺพิสฺสติ, เอกุณฺปณฺญาส แปลว่าอะไร?

- ๓. ก. คุณนาม แบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ วิเสส อติวิเสส
- ข. นปฺงสกลิงคฺ มีการันต์ ๓ คือ อ อิ อุ.
- ค. ต เป็นศัพท์นามประเภทปุริสศัพท์นามและวิเสสนศัพท์นาม
เอกจฺจ, อมฺ เป็นศัพท์นามประเภทวิเสสนศัพท์นาม.
- ง. สเจ เป็นนิบาตบอก ปริกัป วีย เป็นนิบาตบอก อุปมาอุปไมย.

จ. ฉพพีสติ แปลว่า ๒๖ เอภูนปณญาส แปลว่า ๔๙.

๔. อะไรจัดเป็นวาก? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภัตติหมวดสัทตมี เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู.

๔. กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วย วิภัตติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ (ปัจจัย) ดังนี้ จัดเป็น วาก.

แบ่งเป็น ๕ คือ กัตตุวาก กัมมวาก ภาววาก เหตุกัตตุวาก เหตุกัมมวาก.

สัทตมี ปรัสสบท

เอก. พหู.

ป. เอยย เอยยั

ม. เอยยาสี เอยยาด

อุ. เอยยามี เอยยาม

๕. กิริยาภิกก์ คือ ติณโณ และ ปคคยห แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัย รูป และสาธนะด้วย.

ก. หิตํ กโรตตี หิตกโร.

ข. สรติ เอตายาติ สติ (ธมฺมชาติ).

๕. ติณโณ ข้ามแล้ว มาจาก ตร ชาติ ในความข้าม ต ปัจจัย ชาติมี ร เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ณฺณ แล้วลบที่สุดธาตุ.

ปคคยห ประคองแล้ว มาจาก ป บทหน้า คห ชาติ ในความประคอง ตวา ปัจจัย

อุปสคอยู่หน้า แปลง ตวา เป็น ย ชาติมี ห เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น ยห.

ก. หิตํ กโรตตี หิตกโร. อ ปัจจัย กัตตุรูป กัตตุสาธนะ.

(ผู้ใด) ย่อมทำ ซึ่งประโยชน์เกื้อกูล เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล

ข. สรติ เอตายาติ สติ (ธมฺมชาติ). ตี ปัจจัย กัตตุรูป กรณสาธนะ.

(ชน) ย่อมระลึก ด้วยธรรมชาตินั้น เหตุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่า เป็นเหตุระลึก (แห่งชน)

๖. อะไรชื่อตปฺปฺริสมาส? ตปฺปฺริสมานั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง? ราชปุตโต เป็นสมาสอะไร? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.

๖. นามศัพท์มี อ วิภัตติเป็นต้น ในที่สุด ย่อด้วยบทเบื้องปลาย ชื่อตปฺปฺริสมาส.

มี ๖ อย่าง คือ ทุตียาตปฺปฺริสส ตตียาตปฺปฺริสส จตุตถิตปฺปฺริสส ปญฺจมีตปฺปฺริสส ฉกฺขิตปฺปฺริสส สัตตมีตปฺปฺริสส.

ราชปุตโต เป็นฉกฺขิตปฺปฺริสสมาส

วิ. รณโณ ปุตโต ราชปุตโต บุตรของพระราชา.

๗. ในเสฏฐตฺทิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

กจฺจายโน, โภคี ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.

๗. ในเสฏฐตฺทิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตร ตม อียิสสก อีย อิกฺข.

กจฺจายโน ลง ฌายน ปัจจัย ใน โคตตตฺทิต

วิ. กจจสส อปจจํ กจจายโน.

โกคิ ลง อี ปัจจัย ใน ตัทสสัถิตัทธิต

วิ. โภโค อสส อตถิติ โภคิ.

พ.ศ.๒๕๖๑ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

อักษรที่เหลือจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคหิตเป็นที่สุด ชื่อ..... แปลว่า.....
มี.....ตัว แบ่งเป็น.....พวก คือ.....

๑. อักษรที่เหลือจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคหิตเป็นที่สุด ชื่อ พยัญชนะ แปลว่า ทำเนื้อความให้ปรากฏ
มี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๒ พวก คือ วรรณ อวรรณ

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? อถขวสส ตัดและต่ออย่างไร?

๒. ในสรสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๗ อย่าง คือ โลปะ ลบ อาเทศ แผลง อาคม ลงตัวอักษรใหม่ ปกติ ปกติ
วิการ ทำให้ผิดจากของเดิม ทิฆะ ทำให้ยาว รัสสะ ทำให้สั้น.

อถขวสส ตัดเป็น อถโ-อสส เอา โ- ที่ อถโ เป็น-ว ต่อเป็น อถขวสส.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามศัพท์ แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ค. ศัพท์เหล่านี้ คือ ตุมห, ย, กิ เป็นสัพพนามประเภทไหน?
- ง. อุทุธิ, ตคฺช เป็นนิบาตบอกอะไร?
- จ. ปกติสังขยา กับปุณณสังขยา ต่างกันอย่างไร?

๓. ก. นามศัพท์ แบ่งเป็น ๓ คือ นามนาม คุณนาม สัพพนาม.
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อี อี อุ อุ.
- ค. ตุมห เป็นสัพพนามประเภทปุริสสัพพนาม
ย, กิ เป็นสัพพนามประเภทวิเสสนสัพพนาม.
- ง. อุทุธิ เป็นนิบาตบอกที่ ตคฺช เป็นนิบาตบอกความเดือน.
- จ. ปกติสังขยา นับโดยปกติเป็นต้นว่า หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า สำหรับนับนามนามให้รู้ว่ามีประมาณเท่าใด
ส่วนปุณณสังขยา สำหรับนับนามนามที่เติมในที่นั้นๆ คือ นับเป็นขั้นๆ เป็นต้นว่า ที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม ที่สี่ ที่ห้า

๔. ในอาชยาดแบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง? จะรู้จักกาลได้ต้องหมายรู้ด้วยอะไร?

จงเขียนวิภัตติหมวดอชชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู.

๔. ในอาชยาดแบ่งกาลที่เป็นประธานไว้ ๓ คือ ๑) ปัจจุบันกาล กาลที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ๒) อดีตกาล กาลที่ล่วงแล้ว
๓) อนาคตกาล กาลที่ยังไม่มาถึง

จะรู้จักกาลได้ต้องหมายรู้ด้วยวิภัตติ.

อักษัตตนิ ปรัสสบท

เอก. พหุ.

ป. อี อุ

ม. โอ ตถ

อุ. อี มหา

๕. ปัจจัยในกริยาภิกตฺก แบ่งเป็นกี่พวก? อะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกถึงอะไร? กตฺตา ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสาธนะอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู.

๕. ปัจจัยในกริยาภิกตฺก แบ่งเป็น ๓ พวก คือ

ภิกตฺปัจจัย: อนต ตวณฺตุ ตาวี

ภิจฺปัจจัย: อนีย ตพฺพ

ภิกตฺภิจฺปัจจัย: มาน ต ตฺน ตฺวา ตฺวาน.

อนต มาน บอกปัจจุบัณกาล

ตวณฺตุ ตาวี มาน ต ตฺน ตฺวา ตฺวาน บอกอดีตกาล

อนีย ตพฺพ บอกความจำเป็น

กตฺตา ลง ตฺ ปัจจัย

เป็นกัตตฺรูป กัตตฺสาธนะ

วิ. กโรตฺติ กตฺตา. (ผู้ใด) ย่อมทำ เหตุุนั้น (ผูุ้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทำ

เป็นกัตตฺรูป กัตตฺสาธนะ ลงในอรรณแห่งตฺสสี่ละ

วิ. กโรติ สีนานาติ กตฺตา. (ผู้ใด) ย่อมทำ โดยปกติ เหตุุนั้น (ผูุ้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทำโดยปกติ.

๖. อะไรชื่อกัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้น มีเท่าไร?

ทิพฺพจกฺขุ เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู.

๖. นามคัพฺพ ๒ บท มีวิภักติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมมธารยสมาส

กัมมธารยสมาส นั้น มี ๖ อย่าง คือ วิเสสนบุพฺพท วิเสสนุตฺตรบท วิเสสนนภยบท วิเสสนนปมบท สัมภวานบุพฺพท อวธารณบุพฺพท.

ทิพฺพจกฺขุ เป็น วิเสสนนปมบท กัมมธารยสมาส

วิ. ทิพฺพ อิว จกฺขุ ทิพฺพจกฺขุ จักฺขุเพียงดั่งทิพฺพ.

๗. ในตฺสสี่ตฺถิตฺตทิตฺต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง? คุณฺวา, พนฺธนีย ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู.

๗. ในตฺสสี่ตฺถิตฺตทิตฺต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ วิ สสี่ อิก อี ร วณฺตุ มนฺตุ ญ.

คุณวา ลง วนตุ ปัจจัย ในตัสสัดถิตัทธิต

วิ. คุณ โณ อสส อตถิติ คุณวา.

พจนีย์ ลง อีย ปัจจัย ในฐานตัทธิต

วิ. พจนสส ฐานัน พจนีย์.

พ.ศ.๒๕๖๒

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ
- ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ เกิดที่ฟัน เรียกว่า

๑. ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษร มี ๖ คือ
 กัมฐะ คอ, ตาลุ, เพตตาน, มุทธา ปุมเหงือก, ทันตะ ฟัน, โฏฐะ ริมฝีปาก, นาสิกกา จมูก.
- ข. อักษร ๗ ตัวนี้ คือ ต ถ ท ธ น, ล ส เกิดที่ฟัน เรียกว่า ทันตชะ.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ก. จิริ-ปวาสิ สนิเป็น
- ข. พหุ-อาพาโร สนิเป็น
- ค. ตาสาหิ ตัดบทเป็น
- ง. สาธติ ตัดบทเป็น
- จ. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ

๒. ก. จิริ-ปวาสิ สนิเป็น จิริมปวาสิ
- ข. พหุ-อาพาโร สนิเป็น พหวาพาโร
- ค. ตาสาหิ ตัดบทเป็น ตาสี-อหิ
- ง. สาธติ ตัดบทเป็น สาธ-อิติ
- จ. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ ย ว ม ท น ต ร ฬ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามเช่นไร จัดเป็นอสาธรรณนาม?
- ข. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ค. ปุรณสังขยา ใช้สำหรับนับนามนามอย่างไร?
- ง. ตุมห คัพท จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน? ใช้สำหรับแทนชื่อใคร?
- จ. ตาวเทว, อุทาหุ เป็นนิบาตบอกอะไร?

๓. ก. นามที่ไม่ทั่วไปแก่สิ่งอื่น เหมือนคำว่า ทิวาหุ, กุมารชื่อทิวาหุ เป็นต้น จัดเป็นอสาธรรณนาม
- ข. คำพูดในบาลีภาษา จัดเป็นวจนะไว้ ๒ คือ เอกวจนะ คำพูดสำหรับออกชื่อของสิ่งเดียว
พหุวจนะ คำพูดสำหรับออกชื่อของที่มากกว่าสิ่งเดียว คือตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไป
- ค. ปุรณสังขยานั้น สำหรับนับนามนามที่เต็มในที่นั้นๆ คือนับเป็นชั้นๆ เป็นต้นว่า ที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม ที่สี่ ที่ห้า

ง. ตุ่มห คัพห์ จัดเป็นสัพพนาม ชนิดปริสสัพพนาม

ใช้สำหรับแทนชื่อคนที่พูดๆ กับคนใด สำหรับแทนชื่อคนนั้น เช่น คำในภาษาของเราว่า ท่าน เจ้า สุ เอง มีง

จ. ตาวเทว เป็นนิบาตบอกปริจเฉท อุทาหุ เป็นนิบาตบอกความถาม

๔. กิริยาศัพทใดชื่อเหตุกัตตุวจาก? มีอุทาหรณ์อย่างไร? และในเหตุกัตตุวจากนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?

๔. กิริยาศัพทใดกล่าวผู้ใช้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ใช้ให้คนอื่นทำนั้น กิริยาศัพทนั้น ชื่อเหตุกัตตุวจาก มีอุทาหรณ์ว่า สามโก สุเทน โอนน์ ปาเจติ. นาย ยังพ่อครัว ให้หุงอยู่ ซึ่งข้าวสุก ในเหตุกัตตุวจากนั้น ลงปัจจัย ๔ ตัวคือ เณ ฌย ฌาเป ฌาปย

๕. ศัพทเช่นไร ชื่อว่ากัตตุสาธนะ? และกัตตุสาธนะนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกปัจจัยรูปและสาธนะมาด้วย

ก. ทุกเขน รกขียตติ ทุรกข์.

ข. อวสนติ เอตถาติ อวาโส.

๕. ศัพทใดเป็นชื่อของผู้ทำ คือ ผู้ประกอบกิริยานั้น เป็นต้นว่า กุมภกาโร ผู้ทำซึ่งหม้อ ศัพทนั้นชื่อว่า กัตตุสาธนะ และกัตตุสาธนะนั้นท่านบัญญัติให้แปลว่า “ผู้...”, ถ้าลงในอรรถแห่งตัสสึละ แปลว่า “ผู้...โดยปกติ”¹

ก. ทุกเขน รกขียตติ **ทุรกข์**. กัมมรูป กัมมสาธนะ ข ปัจจัย

(จิตโต) อันเขารักษาได้โดยยาก เหตุนั้น (จิตนั้น) ชื่อว่าอันเขารักษาได้โดยยาก

ข. อวสนติ เอตถาติ **อวาโส**. กัตตุรูป อธิกรณสาธนะ ฌ ปัจจัย

(ภิกษุ ท.) ย่อมอาศัยอยู่ในประเทศนั้น เหตุนั้น (ประเทศนั้น) ชื่อว่าเป็นที่อาศัย (แห่งภิกษุ ท.)

๖. อะไรชื่อว่า วันทวสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

อนโตปาสาห์, อาคตสมโณ (อาราโม) เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๖. นามนามตั้งแต่ ๒ ศัพทขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่า วันทวสมาส

มี ๒ อย่าง คือ สมาหารวันทวสมาส อสมหารวันทวสมาส

อนโตปาสาห์ เป็น อพยยิภาวสมาส (นิบาตปุพพกะ)

วิ. ปาสาทสส อนโต อนโตปาสาห์.

อาคตสมโณ (อาราโม) เป็น ทุตติยาพหุพพิหิ

วิ. อาคตา สมณา ยํ, โส อาคตสมโณ (อาราโม)

๗. ในชาตาหิตัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปุริโม, ขนตา, โกสลล ลงปัจจัยอะไร? ในตัตถิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในชาตาหิตัตถิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย

1 นอกจากนี้ ยังมี สมาสรูป ตัสสึละสาธนะ เพิ่มเข้าบ้าง แปลว่า ผู้มีการ...เป็นปกติ

ปุริโม ลง อิม ปัจจัย ในชาตาที่ตัทธิต

วิ. ปุเร ชาโต ปุริโม.

ชนตา ลง ตา ปัจจัย ในสมุหัตตัทธิต

วิ. ชนानํ สมุโห ชนตา.

โกสลลํ ลง ญย ในภาวตัทธิต

วิ. กุสลลสฺส ภาโว โกสลลํ.

พ.ศ.๒๕๖๒ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ก. กรณที่ทำอักษรหมี คือ
- ข. พยัญชนะที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า ได้แก่ พยัญชนะ
๑. ก. กรณที่ทำอักษรหมี ๔ คือ ๑) ชิวหามัชฌะ ท่ามกลางลิ้น ๒) ชิวโหปคคะ ถัดปลายลิ้นเข้ามา ๓) ชิวหคคะ ปลายลิ้น ๔) สกัญฐานะ ฐานของตน
- ข. พยัญชนะที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่าโฆสยะ ได้แก่พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ ก ข จ ฉ ฎ ฐ, ต ถ, ป ผ, และ ส.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง ดังต่อไปนี้

- ก. สหธา-อิธ สนธิเป็น
- ข. ปจจตต-เอว สนธิเป็น
- ค. เอตทโวจ ตตบทเป็น
- ง. อิจเจว ตตบทเป็น
- จ. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มี ๒ อย่าง คือ
๒. ก. สหธา-อิธ สนธิเป็น สหธิธ.
- ค. ปจจตต-เอว สนธิเป็น ปจจตตญญ.
- ง. เอตทโวจ ตตบทเป็น เอต-อโวจ.
- จ. อิจเจว ตตบทเป็น อิติ-เอว.
- ฉ. ในพยัญชนสนธิ สัญญโค มี ๒ อย่าง คือ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ค. ปกตีสงขยาตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะอิตถิลิงค์อย่างเดียว?
- ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
- จ. อปเปว นาม, อมโห เป็นนิบาตอะไร?
๓. ก. นามศัพท์ แบ่งเป็น ๓ คือ นามนาม คุณนาม สัพพนาม.
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อิ อี อุ อู
- ค. ปกตีสงขยาตั้งแต่ เอกนวิสติ ถึง อฏฐนวุติ เป็นเอกวจนะอิตถิลิงค์ อย่างเดียว
- ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม นิยม
- จ. อปเปว นาม เป็นนิบาตบอกปริกัป อมโห เป็นนิบาตบอกอากาลปะนะ

๔. วิกัตติหมวดกาลาติปัตติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? จงเขียนวิกัตติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสพมาตุ

๔. วิกัตติหมวดกาลาติปัตติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต แปลว่า จัก...แล้ว, ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า จัก...ได้แล้ว

ปัญจมี ปรัสสพท

เอก. พหุ.

ป. ตฺย อนุตฺย

ม. ทิ ถ

อุ. มิ ม

๕. กิตติจจปัจจัยในกริยาภิกตฺก คือปัจจัยอะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

ก. ทาตพพนติ เทยฺยํ.

ข. กโรติ เตนาติ กรณํ.

๕. กิตติจจปัจจัย ในกริยาภิกตฺก คือ มาน ต ตฺย ตฺวา ตฺวาน

มาน บอกปัจจุบันกาล ต ตฺย ตฺวา ตฺวาน บอกอดีตกาล

ก. ทาตพพนติ **เทยฺยํ**. ลง ญย ปัจจัย เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ

(สิ่งใด) อันเขาพึงให้, เหตุนั้น (สิ่งนั้น) ชื่อว่าอันเขาพึงให้

ข. กโรติ เตนาติ **กรณํ**. ลง ยุ ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ

(เขา) ย่อมทำ ด้วยสิ่งนั้น, เหตุนั้น (สิ่งนั้น) ชื่อว่าเป็นเครื่องทำ (แห่งเขา)

๖. อะไรชื่อว่า กัมมธารยสมาส? มีเท่าไร? อะไรบ้าง? อนุธวริโร, ทิพพจกฺขุ จัดเป็นกัมมธารยสมาสชนิดไหน?

๖. นามศัพท์ ๒ บท มีวิกัตติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน (๑) บทหนึ่งเป็นประธาน คือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นวิเสสนะ

คือเป็นคุณนาม หรือ (๒) เป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ กัมมธารยสมาส

กัมมธารยสมาส นั้น มี ๖ อย่าง คือ วิเสสนบุพบท วิเสสนุตตรบท วิเสสโนภยบท วิเสสโนปมบท สัมภวานบุพบท

อวธารณบุพบท.

อนุธวริโร เป็น วิเสสโนภยบท ทิพพจกฺขุ เป็น วิเสสโนปมบท

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

พนฺธนียํ, สฺขี, อโยมยํ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺถิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในสมุหัตถิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณ ญ ตา

พนฺธนียํ ลง อีย ปัจจัย ในฐานตฺถิต

วิ. พนฺธนฺสฺส ฐานํ พนฺธนียํ

สุชี ลง อี ปัจจัย ในตัทสสัตถิตัทธิต

วิ. สุขํ อสส อตถิติ สุขี

อโยมย ลง มย ปัจจัย ในปกตัตถิต

วิ. อยสา ปกตํ อโยมย หรือ

วิ. อยโส วิกาโร อโยมย

พ.ศ.๒๕๖๓

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. อักษรเบื้องต้น ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง ชื่อ
- ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ..... เรียกว่า
๑. ก. อักษรเบื้องต้น ๘ ตัว ตั้งแต่ อ จนถึง โอ ชื่อ สระ
- ข. ว เกิดใน ๒ ฐาน คือ พินและริมฝีปาก เรียกว่า ทันโตฏฐุชะ

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. โนหนต์, เอตทโวจ เป็นสนธิอะไร? ตัดและต่ออย่างไร?
๒. ก. นิคคหิตสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๔ คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ.
- ข. ○โนหนต์ เป็นโลปสรสนธิ ตัดเป็น โนหิ-เอต ลบสระหน้า คือ อิ ที่สุดแห่งศัพท์ โนหิ เสีย ต่อเป็น โนหนต์.
เอตทโวจ เป็นอาเทศนิคคหิตสนธิ ตัดเป็น เอต-อโวจ
ถ้ามีนิคคหิตอยู่หน้า สระอยู่เบื้องปลาย แปลงนิคคหิตเป็น ท ต่อเป็น เอตทโวจ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ข. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?
- ค. ศัพท์มนคณะ ซึ่งมีวิธีแจกแปลกอยู่ ๕ วรรคตินั้น คือเป็นอย่างไร?
- ง. เอกุณวิสติ จนถึง อฏฐนวุติ เป็นวจนะ และลึงค์อะไร?
- จ. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนอะไร?
- ฉ. สมปติ, กจจิ แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?
๓. ก. นามที่แสดงลักษณะของนามนาม แบ่งเป็น ๓ ชั้นคือ ปกติ วิเสส อติวิเสส.
- ข. ศัพท์มนคณะ ซึ่งมีวิธีแจกแปลกอยู่ ๕ วรรคตินั้น คือ นา กับ สมาเป็น อา, ส ทั้ง ๒ เป็น โอ, สมิ เป็นอิ,
แล้วลง ส อาคม เป็น สา เป็น โส เป็น สอิ.
- ค. เอกุณวิสติ จนถึง อฏฐนวุติ เป็นเอกวจนะ อติลึงค์ อย่างเดียว.
- ง. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนนามนามที่ออกชื่อมาแล้ว เพื่อจะไม่ให้ซ้ำซาก ซึ่งไม่เพราะเหตุ
- จ. สมปติ บัดเดี๋ยวนี้ นิบาตบอกกาล กจจิ แลหรือ นิบาตบอกความถาม

๔. กาลาติปัตติ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร? ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่าอย่างไร? จงยกอุทาหรณ์พร้อมทั้งแปลมาดู.

๔. กาลาติปัตติ บอกอนาคตกาลแห่งอดีต แปลว่า “จัก...แล้ว” ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า “จักได้...แล้ว”

อ. โส เจ ยานํ ลภิสฺสา, อคฺฉฉิสฺสา. ถ้าว่า เขาก็จักได้แล้ว ซึ่งยาน ไชร์, (เขา) จักได้ไปแล้ว.

๕. กิริยาภิกค์ คือ ปมชช ตินฺโน แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

ก. ทมิตพฺโพติ ทมโม.

ข. คจฺฉนฺติ เอตฺถาติ คติ.

ค. ปารํ คจฺฉนฺติ สีเลนาติ ปารคู.

๕. **ปมชช** ประมาทแล้ว (ป-มท-ตฺวา) ป บทหน้า มท ธาตุ ในความประมาท ตฺวา ปัจจัย อุปสัคอยู่หน้า แปลง ตฺวา เป็น ย ธาตุมี ท เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตฺ เป็น ชช.

ตินฺโน ข้ามแล้ว (ตฺร-ต) ตฺร ธาตุ ในความข้าม ต ปัจจัย ธาตุมี ร เป็นที่สุดอยู่หน้าแปลง ต เป็น ณฺณ แล้วลบที่สุดธาตฺ (อิ อากม)

ก. ทมิตพฺโพติ **ทมโม** เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ณฺย ปัจจัย

(ผู้ใด) อันเขาพึงทรมาณได้ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า อันเขาพึงทรมาณได้.

ข. คจฺฉนฺติ เอตฺถาติ **คติ**. เป็นกัตตุรูป อธิกรณสาธนะ ตี ปัจจัย.

(ชน ท.) ย่อมไป ในภูมินั้น เหตุนั้น (ภูมินั้น) ชื่อว่า เป็นที่ไป (แห่งชน ท.)

ค. ปารํ คจฺฉนฺติ สีเลนาติ **ปารคู** เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งศีลศีละ.

ผู้ใดยอมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ เหตุนั้น ผู้นั้น ชื่อว่า ผู้ใดยอมถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ

๖. สมาสในบาลีภาษา ว่าโดยกิมิเท่าไร? อะไรบ้าง? อนุธวโร, วิตราโค (ภิกขุ), พหินครํ เป็นสมาสอะไร?

จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.

๖. สมาสว่าโดยกิมิ ๒ อย่าง คือ สมาสที่ลบวิภัติแล้วเรียกว่า ลุตตสมาส สมาสที่ยังมิได้ลบวิภัติเรียกว่า อลุตตสมาส

อนุธวโร เป็น วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส

วิ. อนุธโร จ วโร จ อนุธวโร.

วิตราโค เป็น ปัญจมีพหุพหิสมาส

วิ. วีโต ราโค ยสฺมา, โส วิตราโค (ภิกขุ).

พหินครํ เป็น นิบาตปุพพก อพยยิภาวสมาส

วิ. นครสฺส พหิ พหินครํ.

๗. ในตัสสัถิตัทธิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

เตชสี, กายิก, เอกาทสี ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย.

๗. ตัสสัถิตัทธิต มี ปัจจัย ๙ ตัว คือ วี ส สี อิก อี ร วนต มนฺตุ ณฺ.

เดชสี ลง สี ปัจจัย ในตัทสสัดถิตัทธิต

วิ. เตโซ อสส อตถิติ เดชสี

กายิก ลง ฦก ปัจจัย ในตรรตยาถิตัทธิต

วิ. กาเยน กต กम्म กายิก

เอกาทสี ลง อี ปัจจัย ในปุรณตัทธิต

วิ. เอกาทสนนํ ปุรณํ เอกาทสี

พ.ศ.๒๕๖๓ (๒)

๑. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. อักษรวิธี ว่าด้วยอะไร? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. พยัญชนะไหนบ้าง เรียกว่า อวรรค? เพราะเหตุไรจึงเรียกว่าชื่ออย่างนั้น?
๑. ก. อักษร วิธีว่าด้วยอักษร จัดเป็น ๒ คือ ๑) สมัญญาภิธาน แสดงชื่ออักษร ที่เป็นสระและพยัญชนะพร้อมทั้งฐานกรณ์
๒) สนิธิ ต่ออักษรที่อยู่ในคำอื่นให้เนื่องเป็นอันเดียวกัน.
- ข. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ ย ร ล ว ส ห ฬ เรียกว่า อวรรค เพราะไม่เป็นหมวดเป็นหมู่กันตามฐานกรณ์ที่เกิด จึงเรียกว่าชื่ออย่างนั้น.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. จตตารโ-อิเม สนิธิเป็น.....
- ข. ตาส์-อหฺ สนิธิเป็น.....
- ค. สมตตายสฺมา ตັตบทเป็น.....
- ง. ยถายิทํ ตັตบทเป็น.....
- จ. พยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรรม ๕ คือ
๒. ก. จตตารโ-อิเม สนิธิเป็น จตตารโ-อิเม
- ข. ตาส์-อหฺ สนิธิเป็น ตาสาหฺ
- ค. สมตตายสฺมา ตັตบทเป็น สมตตุ-อายสฺมา
- ง. ยถายิทํ ตັตบทเป็น ยถา-อิทํ
- จ. พยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรรม ๕ คือ โลปะ อาเทส อาคม ปกติ สัญญูค.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. คำพูดในบาลีภาษา จัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา? แบ่งเป็นอะไรบ้าง?
- ง. กตร, อมฺห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?
- จ. กถํ, อิว แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?
๓. ก. คำพูดในบาลีภาษา จัดเป็นวจนะไว้ ๒ คือ เอกวจนะ คำพูดสำหรับออกชื่อของสิ่งเดียว
พหุวจนะ คำพูดสำหรับออกชื่อของมากกว่าสิ่งเดียว คือตั้งแต่ ๒ สิ่งขึ้นไป.
- ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์ ๓ คือ อ อิ อุ.
- ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่าสังขยา แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา และปุรณสังขยา
- ง. กตร จัดเป็นวิเศษนสัพพนาม อมฺห จัดเป็น ปุริสสัพพนาม.

- จ. ถ้า แปลว่า อย่างไร เป็นนิบาตบอกความถาม แปลว่า โดยประการใด เป็นนิบาตบอกประการ
อิว แปลว่า เพียงดัง เป็นนิบาตบอกอุปมาอุปไมย

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ในอาขยาต แบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?
ข. กิริยาศัพท์เช่นไร ชื่อ กัตตุวาจก? และกัตตุวาจกนี้ ลงปัจจัยอะไรบ้าง?
๔. ก. ในอาขยาต แบ่งกาลที่เป็นประธานไว้ ๓ คือ ๑) กาลที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าเรียกว่า ปัจจุบันกาล
๒) กาลล่วงแล้วเรียกว่า อดีตกาล ๓) กาลยังไม่มาถึงเรียกว่า อนาคตกาล.
ข. กิริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ทำ คือ แสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ทำนั่นเอง กิริยาศัพท์นั้น ชื่อว่า กัตตุวาจก.
กัตตุวาจกนี้ ลงปัจจัย ๑๐ ตัว คือ อ เอ ย ญ ณา นา ณาหา โอ เณ ฌย.

๕. กิตปัจจัย ในกิริยาकर्त्तिक คือปัจจัยอะไรบ้าง? ปัจจัยไหนบอกกาลอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

- ก. รมมํ จรติ สีเลนาติ รมมจารี
ข. วิเนติ เตนาติ วินโย
๕. กิตปัจจัย ในกิริยาकर्त्तिक คือ อนาคต ตวนตุ ตาวิ. อนาคต บอกปัจจุบันกาล ตวนตุ ตาวิ บอกอดีตกาล.
ก. รมมํ จรติ สีเลนาติ รมมจารี กัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่ง ตัสสึละ ณี ปัจจัย.
(ผู้ใด) ย่อมประพฤติซึ่งธรรมโดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ประพฤติซึ่งธรรมโดยปกติ.
ข. วิเนติ เตนาติ วินโย. อ ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กรณสาธนะ
(บัณฑิต) ย่อมแนะนำ ด้วยอุบายนั้น เหตุนั้น (อุบายนั้น) ชื่อว่า เป็นเครื่องแนะนำ (ของบัณฑิต)

๖. อะไรชื่อว่าอภัยยิภาวสมาส? และอภัยยิภาวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

- ก. ขตติโย (อห) อิติ มาโน ขตติยมาโน.
ข. ทรลสส อภาโว นิทพธล.
๖. สมาสที่มีอุปสรรคและนิบาตอยู่ข้างหน้า ชื่อว่า อภัยยิภาวสมาส มี ๒ คือ อุปสรรคปุพพกะ นิปาตปุพพกะ
ก. ขตติโย (อห) อิติ มาโน ขตติยมาโน เป็น สัมภาวนบุพพทกัมมธารยสมาส
ข. ทรลสส อภาโว นิทพธล. เป็น อุปสรรคปุพพกะ อภัยยิภาวสมาส

๗. ในตรัตยาทิตัทธิติ และฐานัตัทธิติ มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

สงฆิกํ, ทลสนิโย ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิติไหน?

๗. ในตรัตยาทิตัทธิติ มี ปัจจัย ๑ ตัว คือ ฌิก ปัจจัย และในฐานัตัทธิติ มี ปัจจัย ๑ ตัว คือ อีย ปัจจัย

สงฆิก ลง ฦก ปัจจัย ในตรัตยาที่ตัทธิต

ทสสนิโย ลง อีย ปัจจัย ในฐานตัทธิต

พ.ศ.๒๕๖๔

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น.....ส่วน คือ.....

ข. กรณที่ทำอักษรหะ มี.....คือ.....

๑. ก. วจวิภาค แบ่งคำพูดออกเป็น ๖ ส่วน คือ นาม อพยยศัพท์ สมาส ตัทธิธ อาชยาด กิตก์

ข. กรณที่ทำอักษรหะ มี ๔ คือ ๑) ชิวหามัชฌะ ทามกลางลิ้น ๒) ชิวโหปคคะ ถัดปลายลิ้นเข้ามา ๓) ชิวหคคะ ปลายลิ้น ๔) สกัฏฐานะ ฐานของตน

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. อภินนทุ-อติ สนธิเป็น.....

ข. อคคิ-อาคารี สนธิเป็น.....

ค. เอตทโวจ ตัดบทเป็น.....

ง. สาธูติ ตัดบทเป็น.....

จ. สัญญโค แบ่งเป็น ๒ คือ.....

๒. ก. อภินนทุ-อติ สนธิเป็น อภินนทุนติ

ข. อคคิ-อาคารี สนธิเป็น อคคยาคารี

ค. เอตทโวจ ตัดบทเป็น เอต-อโวจ

ง. สาธูติ ตัดบทเป็น สาธู-อติ

จ. สัญญโค แบ่งเป็น ๒ คือ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปเหมือนกัน และ ซ้อนพยัญชนะที่มีรูปไม่เหมือนกัน.

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง?

ข. วิภัตตินามนั้น มีกี่ตัว? แบ่งเป็นอย่างไร? อะไรบ้าง?

ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะ อติถิลิสังค้อย่างเดียว?

ง. วิเสสนศัพท์นามแบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

จ. นิบาตนั้น สำหรับใช้อย่างไร?

๓. ก. นามศัพท์ แบ่งเป็น ๓ คือ นามนาม คุณนาม ศัพท์นาม.

ข. วิภัตตินาม มี ๑๔ ตัว แบ่งเป็น เอกวจนะ ๗ พหุวจนะ ๗ ดังนี้

เอกวจนะ พหุวจนะ

ปฐมา ที่ ๑ ลี โย

ทศิตยา ที่ ๒	อ	โย
ตติยา ที่ ๓	นา	หิ
จตุตถิ ที่ ๔	ส	นั
ปณจมี ที่ ๕	สมา	หิ
ฉัญฐิ ที่ ๖	ส	นั
สัตตมี ที่ ๗	สมิ	สุ

- ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ เอกุนวิสติ ถึง อฏฐานุติ เป็นเอกวจนะ อิตถิลิงค์ อย่างเดียว
- ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็น ๒ คือ नियम และ อนियม
- จ. นิบาต สำหรับลงในระหว่างนามศัพท์บ้าง กิริยาศัพท์บ้าง บอกถึงกาล อาลปนะ ที่ ปริจเฉท อุปไมย ปฏิเสธ ความ ได้ยินแล้วลือ ความปริกัป ความถาม ความรับ ความเตือน เป็นต้น.

๔. วาจก คืออะไร? แบ่งเป็นกี่อย่าง? อะไรบ้าง? และกฏบุตรจะกำหนดวาจกได้แม่นยำต้องอาศัยอะไรเป็นเครื่องกำหนด?

๔. วาจก คือ กิริยาศัพท์ที่ประกอบด้วยวิภัตติ กาล บท วจนะ บุรุษ ชาติ คือกล่าวบทที่เป็นประธานของกิริยา.
 วาจกแบ่งเป็น ๕ อย่าง คือ กัตตวาจก กัมมวาจก ภาววาจก เหตุกัตตวาจก และ เหตุกัมมวาจก
 กฏบุตรจะกำหนดวาจกได้แม่นยำต้องอาศัยปัจจัยเป็นเครื่องกำหนด

๕. กิริยาภักก์ คือ คฺตุโต, ปคฺคยห แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

- ก. เนตพฺพนติ เนยฺย
 ข. สรติ เอตายาติ สติ
 ค. กฺขมฺติ สีเลนาติ โกรโณ

๕. คฺตุโต อันเขาคุ้มครองแล้ว มาจาก คฺ ชาติ ในความคุ้มครอง ต ปัจจัย สิ ปฐมาวิภัตติ ปฺ ลิงค์ ชาติ มี ป เป็นที่สุด เอาที่สุดธาตุเป็น ต

ปคฺคยห ประคองแล้ว มาจาก ป บทหน้า คห ชาติ ในความประคอง ตฺวา ปัจจัย อุปสํค อยู่หน้า แปลง ตฺวา เป็น ย ชาติมี ห เป็นที่สุด แปลง ย กับที่สุดธาตุ เป็น ยห

- ก. เนตพฺพนติ เนยฺย กัมมรูป กัมมสาธนะ ณย ปัจจัย
 (สิ่งใด) อันเขาพึงนำไป เหตุนั้น สิ่งนั้น ชื่อว่าอันเขาพึงนำไป
- ข. สรติ เอตายาติ สติ กัตตฺรูป กรณสาธนะ ติ ปัจจัย
 (ชน) ย่อมระลึก (ด้วยธรรมชาติ) นั้น เหตุนั้น (ธรรมชาตินั้น) ชื่อว่า เป็นเหตุระลึก (แห่งชน)
- ค. กฺขมฺติ สีเลนาติ โกรโณ กัตตฺรูป กัตตฺสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ ยฺ ปัจจัย
 (ผู้ใด) ย่อมโกรธ โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้โกรธโดยปกติ

๖. อะไรชื่อว่าวันทวสมาส? และวันทวสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

สมจเจอร์ (จิตต์), พนฺธนมุตฺโต (สฺตฺโต) เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๖. นามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่าวันทวสมาส
มี ๒ อย่าง คือ สมาสหารวันทวสมาส อสมาสหารวันทวสมาส

สมจเจอร์ เป็น สหบุพพบท พหุพพิสมาส

วิ. สห มจเจอร์น ยํ วตตตีติ สมจเจอร์ (จิตต์)

พนฺธนมุตฺโต (สฺตฺโต) เป็น ปัญฺจมีตฺปฺริสสมาส

วิ. พนฺธนา มุตฺโต พนฺธนมุตฺโต (สฺตฺโต)

๗. ในราคาทิตฺทิตฺ และปุรณตฺทิตฺ มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

มากฺโร, เตชสี ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในราคาทิตฺทิตฺ มี ปัจจัย ๓ ตัว คือ ฌ ปัจจัย และในปุรณตฺทิตฺ มี ปัจจัย ๕ ตัว คือ ตฺย ฌ ฐ ม อี ปัจจัย

มากฺโร ลง ฌ ปัจจัย ในราคาทิตฺทิตฺ

วิ. มคฺเช ชาโต มากฺโร.

วิ. มคฺเช วสตีติ มากฺโร.

วิ. มคฺเช อีสฺโร มากฺโร.

เตชสี ลง สี ปัจจัย ในตฺทิตฺสํสฺตฺตฺทิตฺ

วิ. เตโซ อสฺส อตฺถิติ เตชสี

พ.ศ.๒๕๖๔ (๒)

๑. อักษรที่เหลือจากสระชื่อว่าอะไร? แปลว่าอย่างไร? มีเท่าไร? แบ่งเป็นกี่พวก? อะไรบ้าง?

๑. อักษรที่เหลือจากสระชื่อว่า พยัญชนะ พยัญชนะ แปลว่า ทำเนื่อความให้ปรากฏ
พยัญชนะมี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๒ พวก คือ วรรค และ อวรรค

๒. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง? วิทูนคค์, อภินนทนต์ ตัดและต่ออย่างไร?

๒. พยัญชนสนธิ ได้สนธิกริโยปกรณ์ ๕ คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ สัญญาค

วิทูนคค์ ตัดเป็น วิทูน-อคค์ นิคคหิตอยู่หน้า สระหรือพยัญชนะอยู่หลัง ลบนิคคหิต ต่อเป็น วิทูนคค์

อภินนทนต์ ตัดเป็น อภินนท-อติ นิคคหิตอยู่หน้า สระอยู่หลัง ลบสระหลัง และแปลงนิคคหิต เป็น น ต่อเป็น อภินนทนต์

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. อะไรจัดเป็นนามนาม?
 - ข. อะไรเรียกว่าการันต์?
 - ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา?
 - ง. เอต, สพพ จัดเป็นศัพท์นามชนิดไหน?
 - จ. ปัจจัยนั้น ลงที่ไหน? เป็นเครื่องหมายอะไร?
๓. ก. นามที่เป็นชื่อของคน สัตว์ ที่ สิ่งของ จัดเป็นนามนาม.
ข. สระที่สวดแห่งศัพท์ เรียกว่าการันต์
ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่า สังขยา
ง. เอต จัดเป็น นิยม วิเสสนศัพท์นาม สพพ จัดเป็น อนิยม วิเสสนศัพท์นาม
จ. ปัจจัย ลงท้ายนามศัพท์ เป็นเครื่องหมายวิภัตติบ้าง ลงท้ายธาตุ เป็นเครื่องหมายกริยาบ้าง

๔. ในอาขยาดนั้น ท่านแบ่งกาลที่เป็นประธาน และแบ่งกาลให้ละเอียดไว้อย่างไรบ้าง

๔. ในอาขยาด แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๓ คือ ๑) กาลที่เกิดขึ้นจำเพาะหน้า เรียกว่า ปัจจุบันกาล

๒) กาลล่วงแล้ว เรียกว่า อดีตกาล ๓) กาลที่ยังมาไม่ถึง เรียกว่า อนาคตกาล.

กาลทั้ง ๓ นั้น แบ่งให้ละเอียดได้ดังนี้ ๑) ปัจจุบันกาล จัดเป็น ๓ คือ ปัจจุบันแท้ ปัจจุบันใกล้เคียงอดีต ปัจจุบันใกล้เคียงอนาคต.

๒) อดีตกาลจัดเป็น ๓ คือ ล่วงแล้วไม่มีกำหนด ล่วงแล้ววานนี้ ล่วงแล้ววันนี้.

๓) อนาคตกาลจัดเป็น ๒ คือ อนาคตของปัจจุบัน อนาคตของอดีต.

๕. ในกริยาภิตก แบ่งกาลไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?

กมมกาโร ลงปัจจัยอะไร? เป็นรูปและสาธนะอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู

๕. ในกริยาภิตก แบ่งกาลไว้ ๒ คือ ปัจจุบันกาล และอดีตกาล

กมมกาโร ลง ณ ปัจจัย เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ กมม บทหน้า กร ธาตุ ในความทำ
วิ. กมมํ กโรตีติ กมมกาโร (ผู้ใด) ย่อมทำซึ่งกรรม เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทำซึ่งกรรม

**๖. สมาสเช่นไรชื่ออภัยยิวาสมาส? และอภัยยิวาสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?
ปจฉภตต์ อชมตต์ จัดเป็นอย่างไร?**

๖. สมาสที่มีอุปสรรคหรือนิบาตอยู่หน้า ชื่อว่า อภัยยิวาสมาส. มี ๒ อย่าง คือ อุปสรรคปุปพะกะ นิบาตปุปพะกะ
ปจฉภตต์ จัดเป็น นิบาตปุปพะกะ อชมตต์ จัดเป็น อุปสรรคปุปพะกะ

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัยเท่าไร? อะไรบ้าง?

สาकुณโก, เมธาวิ, ปลงจโม แปลว่าอย่างไร? ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน?

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตร ตม อียิสส ก อีย อิฏฐ.

สาकुณโก ผู้ฆ่าซึ่งนก ลง ณิก ปัจจัย ในตริตยาตัทธิต

เมธาวิ ผู้มีปัญญา ลง วิ ปัจจัย ในตทิสสตีตัทธิต

ปลงจโม ที่ ๕ ลง ม ปัจจัย ในปุณตัทธิต

พ.ศ.๒๕๖๕

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่เหลือจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคหิตเป็นที่สุด ชื่อ..... แปลว่า.....
มี.....ตัว แบ่งเป็น.....พวก คือ.....

๑. อักษรที่เหลือจากสระ มี ก เป็นต้น มีนิคหิตเป็นที่สุด ชื่อ พยัญชนะ แปลว่า ทำเพื่อความให้ปรากฏ
มี ๓๓ ตัว แบ่งเป็น ๒ พวก คือ วรรณค อวรรณค

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. สเมต-อายุสมา สนธิเป็น.....
ข. พนรุสส-อิวิ สนธิเป็น.....
ค. ตยาคหิ ตัดบทเป็น.....
ง. อิจเจวิ ตัดบทเป็น.....
จ. พยัญชนะอาคม ๘ ตัว คือ.....
๒. ก. สเมต-อายุสมา สนธิเป็น สเมตอายุสมา
ข. พนรุสส-อิวิ สนธิเป็น พนรุสสเสว
ค. ตยาคหิ ตัดบทเป็น เต-อิวิ
ง. อิจเจวิ ตัดบทเป็น อิติ-เอวิ
จ. พยัญชนะอาคม ๘ ตัว คือ ย ว ม ท น ต ร พ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามทั้ง ๓ นั้น ต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง?
ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา?
ง. สัพพนาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
จ. อุทฺธิ, ยนฺนุน แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?
๓. ก. นามทั้ง ๓ นั้น ต้องประกอบด้วย ลิงค์ วจนะ วิภัติ.
ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อิ อี อุ อู.
ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องหมายกำหนดนับนามนาม ชื่อ สังขยา.
ง. สัพพนาม แบ่งเป็น ๒ คือ ปุริสสัพพนาม และ วิเสสนสัพพนาม.
จ. อุทฺธิ แปลว่า เบื้องบน เป็นนิบาตบอกที่. ยนฺนุน แปลว่า กระไรหนอ เป็นนิบาตบอกปริกัป.

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. บุรุษในอาขยาด มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
 ข. กิริยาศัพท์ใด ชื่อ เหตุกัตตฺวาจก? และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร?

๔. ก. บุรุษในอาขยาด มี ๓ คือ ปฐมบุรุษ มัชฌิมบุรุษ อุตตมบุรุษ.
 ข. กิริยาศัพท์ใดกล่าวผู้ใช้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ใช้ให้คนอื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้น ชื่อ เหตุกัตตฺวาจก. มีอุทาหรณ์ว่า สามิโก สุโท โอนฺ ปาเจติ. นาย ยังพ่อครัว ให้หุงอยู่ ซึ่งข้าวสุก. (หรือ ใช้พ่อครัว)

๕. กิริยาภิวัตน์ คือ วตตพพ, รุโน แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัย มาด้วย

- ก. สุขชน ภริยิตติ สุภโร
 ข. หิตํ กโรตติ หิตกฺโร
 ค. ทุสสติ เตนาติ โทโส

๕. **วตตพพ** แปลว่า อันเขาพึงกล่าว มาจาก วท ธาตุ ในความกล่าว ตพพ ปัจจัย เอา ท เป็น ต.

รุโน ร้องไห้แล้ว มาจาก รุท ธาตุ ในความร้องไห้ ต ปัจจัย

ธาคฺมี ท เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น นน แล้วลบที่สุดธาตุ.

- ก. **สุภโร**: (ผู้ใด) อันเขาเลี้ยงได้ โดยง่าย เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าอันเขาเลี้ยงได้โดยง่าย.
 เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ข ปัจจัย.
 ข. **หิตกฺโร**: (ผู้ใด) ย่อมทำ ซึ่งประโยชน์เกื้อกูล เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้ทำซึ่งประโยชน์เกื้อกูล.
 เป็นกัตตฺรูป กัตตฺสาธนะ อ ปัจจัย.
 ค. **โทโส**: (ชน) ย่อมประทุษร้าย ด้วยกิเลสนั้น เหตุนั้น (กิเลสนั้น) ชื่อว่าเป็นเหตุประทุษร้าย (แห่งชน).
 เป็นกัตตฺรูป กรณฺสาธนะ ณ ปัจจัย.

๖. อะไรชื่อว่าสมาส? สมาสนั้น ว่าโดยกิจและโดยชื่อ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๖. นามศัพท์ ตั้งแต่ ๒ ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อ สมาส.

สมาส ว่าโดยกิจมี ๒ อย่าง คือ สมาสที่ลบลวิภคิตแล้ว เรียกว่า ลุตตสมาส.

สมาสที่ยังมิได้ลบลวิภคิต เรียกว่า อลุตตสมาส.

สมาส ว่าโดยชื่อ มี ๖ อย่าง คือ กัมมธารยະ ทิคุ ตํปฺปฺริสະ ทวันทวะ อัပ္พยึภาวะ พหุพพิหิ.

๗. ในชาตาทิตฺทิต และสังขยัตตฺทิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

จกฺขุมา ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในชาตาทิตฺทิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย.

ในสังขยัตตฺทิต มีปัจจัย ๑ ตัว คือ ก.

จกขุมา ลง มนตุ ปัจจัย ในตทสสัตถิตัทธิต

วิ. จกขุ อสส อตถิติ จกขุมา

พ.ศ.๒๕๖๕ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ, ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๑. อักษรที่ใช้ในบาลีภาษานั้น ๔๑ ตัว คือ อ อา อิ อี อุ อู เอ โอ ๘ ตัวนี้ ชื่อ สระ,
ก ข ค ฆ ง, จ ฉ ช ฌ ญ, ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ, ต ถ ท ธ น, ป ผ พ ภ ม, ย ร ล ว ส ห ฬ ๓๓ ตัวนี้ ชื่อ พยัญชนะ.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. จตุตถาโร-อิมะ สนธิเป็น.....

ข. เอต-อโวจ สนธิเป็น.....

ค. อถขวสส ตัดบทเป็น.....

ง. อธิปโปมทติ ตัดบทเป็น.....

จ. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริยาปกรณัม คือ

๒. ก. จตุตถาโร-อิมะ สนธิเป็น จตุตถาโรม

ข. เอต-อโวจ สนธิเป็น เอตทโวจ

ค. อถขวสส ตัดบทเป็น อถโข-อสส

ง. อธิปโปมทติ ตัดบทเป็น อธิ-ปโปมทติ

จ. ในพยัญชนะสนธิ ได้สนธิกิริยาปกรณัม ๕ คือ โลปะ อาเทส อากม ปกติ สัญญาค.

๓. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า สังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง? จงแจก จตุ ศัพท์ (เฉพาะอิติลึงค์) ด้วยวิภัติทั้ง ๗ มาดู

๓. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อ สังขยา. แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ปุณณสังขยา.

จตุ ศัพท์ อิติลึงค์

พหุ.

ป. จตสโส

ท. จตสโส

ต. จตุหิ

จ. จตสสนนํ

ปญ. จตุหิ

ฉ. จตสสนนํ

ส. จตุสุ

๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยาด? ในอาชยาดนั้น ท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

จงเขียนวิภัตติหมวดภวิสสันติ เฉพาะฝ่ายปรัสสพทมาดู.

๔. ศัพท์กล่าวภวิสสันติคือความทำ เป็นต้นว่า ยิน เติณ นัง นอน กิน ติม ทำ พุด คิด ชื่อว่า อาชยาด.

ประกอบด้วย ธาตุ ปัจจัย วาจก วิภัตติ กาล บท วจนะ บุรุษ.

ภวิสสันติ ปรัสสพท

เอก. พหู.

ป. สสติ สสนติ

ม. สสสิ สสถ

อุ. สสามิ สสาม

๕. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่า กัมมสาธนะ? และกัมมสาธนะนั้น ท่านบัญญัติให้แปลว่าอย่างไร?

กิริยาภิกถ์ คือ ชินฺโน, อารุหฺ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

๕. ผู้ทำฯ ซึ่งสิ่งใด (๑) ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งนั้น เป็นต้นว่า ปิโย เป็นที่รัก รโส วิสัยเป็นที่ยินดี กดี

(๒) ศัพท์ที่เป็นชื่อของสิ่งของที่เขาทำ เป็นต้นว่า กิจจํ กรรมอันเขาพึงทำ ทานํ สิ่งของอันเขาพึงให้ กดี ชื่อ กัมมสาธนะ.

กัมมสาธนะนั้น ที่เป็นกัตตุรูป แปลว่า เป็นที่... ที่เป็นกัมมรูป แปลว่า เป็นที่อันเขา....

ชินฺโน แก่แล้ว. มาจาก ชिरฺ ธาตุ ในความคร่ำคร่า ต ปัจจัย สิ ปฐมวิภัตติ

ธาตุมี ร เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ณฺณ แล้วลบที่สุดธาตุ

อารุหฺ ขึ้นแล้ว. มาจาก อา บทหน้า รุหฺ ธาตุ ในความขึ้น ตูนาทิจปัจจัย คือ ตุนฺ ตวา ตวาน

มีอุปสค์อยู่หน้า แปลงปัจจัย ทั้ง ๓ เป็น ย ธาตุมี ห เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุเป็น ยห สำเร็จรูปเป็น อารุห.

๖. จงบอกชื่อสมาสในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

ก. พุทฺโธ เอว รตนํ พุทฺธรตนํ.

ข. ตโย โลกา ตีโลกํ.

ค. พนฺธนา มุตฺโต พนฺธนมุตฺโต.

ง. ภตฺตสฺส ปจฺฉา ปจฺฉาภตฺตํ.

จ. สนฺตํ จิตฺตํ ยสฺส โส สนฺตจิตฺโต (ภิกขุ).

๖. ก. พุทฺธรตนํ อวธารณบุพพบท กัมมธารยสมาส

ข. ตีโลกํ สมหารทิกุสมาส

ค. พนฺธนมุตฺโต ปัญฺจมีตฺตปฺปรัสสมาส

ง. ปจฺฉาภตฺตํ นิปาตบุพพกะ อภัยยิภาวสมาส

จ. สนฺตจิตฺโต ฉฺฉฐฺฐิพฺพพิทฺธิสมาส

๗. ในเสฏฐัตถิต และอัပ္พยัตถิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปุณณฺวา ลงปัจจัยอะไร? ในตถิตไหน? จงตั้งวิเคราะห์มาดู?

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตฺร ตม อฺยิสส ก อฺย อฺญฺ

ในอัပ္พยัตถิต มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ถา ถํ

ปุณณฺวา ลง วณฺต ปัจจัย ใน ตทิสฺส ตถิต ตถิต

วิ. ปุณณฺ อฺส อตถิต ปุณณฺวา

พ.ศ.๒๕๖๖

๑. อะไรชื่อว่าพยัญชนะ? พยัญชนะวรรคมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๑. อักษรที่เหลือจากสระนั้น ๓๓ ตัว มี ก เป็นต้น มี นิคคหิต เป็นที่สุด ชื่อ พยัญชนะ.

พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว คือ

ก ข ค ฆ ง เรียกว่า ก วรรค

จ ฉ ช ฌ ญ เรียกว่า จ วรรค

ฎ ฐ ฑ ฒ ณ เรียกว่า ฎ วรรค

ต ถ ท ธ น เรียกว่า ต วรรค

ป ผ พ ภ ม เรียกว่า ป วรรค

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. จตุหิ-อปาเยหิ สนิหิเป็น.....
 ข. ต์-นิพพุตฺ สนิหิเป็น.....
 ค. จกฺขวาปาถํ ตັตบทเป็น.....
 ง. อธิปฺปโมทติ ตັตบทเป็น.....
 จ. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณํ ๔ คือ.....

๒. ก. จตุหิ-อปาเยหิ สนิหิเป็น จตุหปาเยหิ
 ข. ต์-นิพพุตฺ สนิหิเป็น ตฺนนิพพุตฺ
 ค. จกฺขวาปาถํ ตັตบทเป็น จกฺข-อวาปาถํ
 ง. อธิปฺปโมทติ ตັตบทเป็น อธิ-ปโมทติ
 จ. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณํ ๔ คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. คุณนามแบ่งเป็นกี่ชั้น? อะไรบ้าง?
 ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
 ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะ อิตถิลิงค์ อย่างเดียว?
 ง. กตม, ตุมห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?
 จ. ตีโร, หนท แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?
๒. ก. คุณนามแบ่งเป็น ๓ ชั้น คือ ปกติ วิเสส อติวิเสส
 ข. นปฺงสกลิงค์ มีการันต์ ๓ คือ อ อี อุ
 ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ เอกุนวิสติ ถึง อฏฐนวุติ เป็นเอกวจนะ อิตถิลิงค์ อย่างเดียว
 ง. กตม เป็น อนิยม วิเสสนสัพพนาม, ตุมห เป็น ปฺริสสัพพนาม

- จ. ติโร แปลว่า ภายนอก เป็นนิบาตบอกที่
หนท แปลว่า เอาเถิด เป็นนิบาตบอกความเตือน

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. วิภัตติหมวดอชชัตตนิ บอกกาลอะไร? แปลว่าอย่างไร?
 ข. กิริยาศัพทไโต ชื่อเหตุกัมมมาจาก? และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร?
๔. ก. วิภัตติหมวดอชชัตตนิ บอกอดีตกาล ตั้งแต่วานนี้. แปลว่า แล้ว. ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า ได้...แล้ว.
 ข. กิริยาศัพทไโต กล่าวสิ่งที่เขาใช้ให้บุคคลทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของสิ่งนั้น กิริยาศัพทไต้นั้น ชื่อเหตุกัมมมาจาก.
 มีอุทาหรณ์ว่า สามิเกน สุเทน โพนโน ปาจาปิยเต. ข้าวสุก อันนาย ใช้พ่อครัว ให้หุงอยู่.

๕. กิริยากิตก์ คือ ภินโน, ปมชช แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัย มาด้วย

- ก. ปาร์ คจจติ สีเลนาติ ปารคู
 ข. ครหิตพพนติ คารยห
 ค. วินติ เตนาติ วินโย

๕. ภินโน แยกแล้ว. มาจาก ภิท ธาตุ ในความแตก ต ปัจจัย

ธาตุมี ท เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น นน แล้วลบที่สุดธาตุ ลง สี ปฐม วิภัตติ สำเร็จรูปเป็น ภินโน.

ปมชช ประมาทแล้ว. มาจาก ป บทหน้า มท ธาตุ ในความประมาท ตุนา ที ปัจจัย คือ ตุน ตวา ตวาน อุปสัคอยู่หน้า
แปลง ปัจจัย ทั้ง ๓ เป็น ย ธาตุมี ท เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ย กับที่สุดธาตุ เป็น ชช.

- ก. ปารคู: (ผู้ใด) ย่อมถึง ซึ่งฝั่ง โดยปกติ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ถึงซึ่งฝั่งโดยปกติ.
 เป็นกัตตุรูป กัตตุสาธนะ ลงในอรรถแห่งตัสสีละ รู ปัจจัย.
 ข. คารยห: (กรรมใด) อันเขา พึงติเตียน เหตุนั้น (กรรมนั้น) ชื่อว่า อันเขาพึงติเตียน.
 เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ณ ย ปัจจัย.
 ค. วินโย: (บัณฑิต) ย่อมแนะนำ ด้วยอุบายนั้น เหตุนั้น (อุบายนั้น) ชื่อว่าเป็นเครื่องแนะนำ (ของบัณฑิต).
 เป็นกัตตุรูป กรณ สาธนะ อ ปัจจัย.

๖. อะไรชื่อว่าวันทวสมาส? และวันทวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปัตตจิวรี, สมณพราหมณา จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่า วันทวสมาส
มี ๒ อย่าง คือ สมาหาร อสมาหาร

ปัตตจิวรี เป็น สมาหาร, สมณพราหมณา เป็น อสมาหาร.

๗. ในปกติศัพท์ และวิภาคศัพท์ มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

สากฎิโก ลงปัจจัยอะไร? ในศัพท์ไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในปกติศัพท์ มีปัจจัย ๑ ตัว คือ มย

ในวิภาคศัพท์ มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ธา โส

สากฎิโก ลง ณิก ปัจจัย ในตรัตยาศัพท์

วิ. สกุณ จรตตี สากฎิโก

พ.ศ.๒๕๖๖ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ ชื่อ

สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้น คือ ชื่อ

ในสระ ๘ ตัวนั้น สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อ รัสสะ มีเสียงสั้น เหมือนคำว่า อติ ครู.

สระอีก ๕ ตัว อื่นจากนั้น คือ อา อี อุ เอ โอ ชื่อ ทีฆะ มีเสียงยาว เหมือนคำว่า ภาคี วรรุ เสโจ เป็นต้น.

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. เม-อัย สนธิเป็น.....

ข. ปจจตต์-เอว สนธิเป็น.....

ค. ตาสาหิ ตัดบทเป็น.....

ง. สพภิเร็ว ตัดบทเป็น.....

จ. ในสรสนธิ โลปะ ที่ต้นมี ๒ คือ

๒. ก. เม-อัย สนธิเป็น มยายั

ข. ปจจตต์-เอว สนธิเป็น ปจจตตณญเฐว

ค. ตาสาหิ ตัดบทเป็น ตาสั-อหิ

ง. สพภิเร็ว ตัดบทเป็น สพภิ-เอว

จ. ในสรสนธิ โลปะ ที่ต้นมี ๒ คือ ลบสระหน้า ลบสระหลัง

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. อะไรจัดเป็นนามนาม?

ข. สัพพนามเป็นชื่อสำหรับใช้แทนอะไร?

ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?

ง. เอต, อมห จัดเป็นสัพพนามชนิดไหน?

จ. เสว, อิว แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?

๒. ก. นามที่เป็นชื่อของคน สัตว์ ที่ สิ่งของ เป็นนามนาม.

ข. สัพพนาม เป็นชื่อสำหรับใช้แทนนามนาม ที่ออกชื่อมาแล้ว เพื่อจะไม่ให้ซ้ำๆ ซากๆ ซึ่งไม่เพราะเหตุ.

ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อสังขยา. แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา ปุรณสังขยา.

ง. เอต เป็นนิยาม วิเสสนสัพพนาม, อมห เป็นปुरुสสัพพนาม.

จ. เสว แปลว่า วันพรุ้ง เป็นนิบาตบอกกาล.

อิว แปลว่า เพียงดัง เป็นนิบาตบอกอุปมาอุปไมย.

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ในอาขยาต แบ่งกาลที่เป็นประธานไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. กิริยาศัพท์ใด ชื่อ เหตุกัตตฺวาจก? และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร?
๔. ก. ในอาขยาตนั้น แบ่งกาลที่เป็นประธานได้ ๓ คือ กาลที่เกิดขึ้นจำเพาะหน้า เรียกว่าปัจจุบันกาล, กาลล่วงแล้ว เรียกว่าอดีตกาล, กาลยังไม่มาถึง เรียกว่าอนาคตกาล.
- ข. กิริยาศัพท์ใด กล่าวผู้ใช้ให้คนอื่นทำ คือแสดงว่าเป็นกิริยาของผู้ใช้ให้คนอื่นทำนั้น กิริยาศัพท์นั้นชื่อ เหตุกัตตฺวาจก. มีอุทาหรณ์ว่า สามิโก สุโท โอนัน ปาเจติ. นาย ยิงพ่อครัว ให้หุงอยู่ ซึ่งข้าวสุก. (หรือ ใช้พ่อครัว).

๕. ต ปัจจัย ในกิริยาภิกตฺก เมื่อประกอบกับธาตุซึ่งมี ท และ ห เป็นที่สุดอยู่หน้า แผลง ต เป็นอะไรได้บ้าง?

จงตอบพร้อมทั้งยกตัวอย่างประกอบอย่างละ ๑ ตัว

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

- ก. สุขน ภริยตีติ สุขโร
- ข. ชาเรตีติ ธาตา
๕. ต ปัจจัย ลงหลังธาตุที่มี ท เป็นที่สุด ลบที่สุดธาตุ แผลง ต เป็น นน
เช่น ฌนโน อันเขามุงแล้ว ฉท ธาตุ ในความปิด.
ลงหลังธาตุซึ่งมี ห เป็นที่สุด ลบที่สุดธาตุ แผลง ต เป็น พห
เช่น รุฬโห งอกแล้ว รุห ธาตุ ในความงอก.
- ก. สุขน ภริยตีติ สุขโร. ข ปัจจัย กัมมรูป กัมมสาธนะ
(ผู้ใด)อันเขาเลี้ยงได้โดยง่าย เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้อันเขาเลี้ยงได้โดยง่าย.
- ข. ชาเรตีติ ธาตา. ต ปัจจัย กัตตฺรูป กัตตฺสาธนะ
(ผู้ใด) ย่อมทรงไว้ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่า ผู้ทรงไว้.

๖. อะไรชื่อว่าตปฺปริสสมาส? และตปฺปริสสมาสนั้นมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ราชปุตุโต, สงขารทุกฺขํ จัดเป็นอย่างไร?

๖. นามศัพท์มี อ วิภคติเป็นต้นในที่สุด ย่อเข้าด้วยบทเบื่องปลาย ชื่อว่า ตปฺปริสสมาส.
ตปฺปริสสมาสมิ ๖ อย่าง คือ ทุตฺยาตปฺปริสสะ ตตฺยาตปฺปริสสะ จตฺตลิตปฺปริสสะ ปญฺจมีตปฺปริสสะ ฉฺฉฐิตปฺปริสสะ
สัตตมีตปฺปริสสะ.
ราชปุตุโต เป็นฉฺฉฐิตปฺปริสสมาส. สงขารทุกฺขํ เป็นสัตตมีตปฺปริสสมาส.

๗. ในพหุลตฺทิต และเสฏฐตฺทิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

โกคี ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในพหุลตฺทิตมีปัจจัย ๑ ตัว คือ อาล
ในเสฏฐตฺทิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตร ตม อยิสสก อย อญฺฐ

โกศิ ลง อี ัจจย ในตทสสัถิตัทธิต.

วิ. โภโค อสส อตถิติ โภศิ.

พ.ศ.๒๕๖๗

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

พยัญชนะที่มีเสียงก้อง เรียกว่า ที่มีเสียงไม่ก้อง เรียกว่า

พยัญชนะที่ ๑ ที่ ๒ ในวรรคทั้ง ๕ คือ และ ๑๑ ตัวนี้ เป็นอโหสะ

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

ก. กิณฺฐ + อิม่า สนธิเป็น

ข. ปฏิสถฺนฐารวุตฺติ + อสฺส สนธิเป็น

ค. เอตทโวจ ตັตบทเป็น

ง. ตถริว ตັตบทเป็น

จ. ในสรสนธิ ทีฆ์ เป็น ๒ คือ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. คำพูดในบาลีภาษาจัดเป็นวจนะไว้เท่าไร? อะไรบ้าง?

ข. นามทั้ง ๓ นั้น ต้องประกอบด้วยอะไรบ้าง?

ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ เอกฺจนวีสติ ถึง อฏฺฐตฺตีสติ แจกตามแบบอะไร?

ง. เอก สัพพนาม แจกได้ที่วจนะ เหมือนอะไร?

จ. ทิวา, ยาวเทว แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

ก. ชาติุเหล่าใด เรียกว่าสกัมมชาติุ และอกัมมชาติุ?

ข. กิริยาศัพท์ใด ชื่อ เหตุกัตตฺวาจก? และมีอุทาหรณ์ว่าอย่างไร?

๕. กิริยาकर्ตฺก คือ หนฺนฺ, อภิรมม แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปรรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

ก. สุเขน ภริยตีติ สุภโร

ข. กุชฌติ สีเลนาติ โภธโน

ค. ปฐุมํ ภวติ เอตสฺมาติ ปภโว

๖. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่ากัมมธารยสมาส? และกัมมธารยสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

ปณฺญาปาสาโท, ขตฺตียมาโน จัดเป็นอย่างไร?

๗. ในชาติาทิตฺทิตฺตและสมุหตฺทิตฺต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

สงฺฆิกํ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตฺตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

พ.ศ.๒๕๖๗ (๒)

๑. อะไรชื่อว่าพยัญชนะ? พยัญชนะวรรคมีเท่าไร? อะไรบ้าง?

๑. อักษรที่เหลือจากสระนั้น ๓๓ ตัว มี ก เป็นต้น มี นิคคหิต เป็นที่สุด ชื่อ พยัญชนะ.

พยัญชนะวรรคมี ๒๕ ตัว คือ

ก ข ค ฆ ง เรียกว่า ก วรรค

จ ฉ ช ฌ ญ เรียกว่า จ วรรค

ฎ ฐ ฑ ฒ ณ เรียกว่า ฎ วรรค

ต ถ ท ธ น เรียกว่า ต วรรค

ป ผ พ ภ ม เรียกว่า ป วรรค

๒. จงเติมคำที่ถูกตัดลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. กีสู + อธิ สนธิเป็น
- ข. วิหุณฺ + อคฺคํ สนธิเป็น
- ค. เอวฺสํ ตัดบทเป็น
- ง. ตยาหํ ตัดบทเป็น
- จ. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ ๔ คือ

๒. ก. กีสู + อธิ สนธิเป็น กีสูธ
- ข. วิหุณฺ + อคฺคํ สนธิเป็น วิหุณฺคคฺ
- ค. เอวฺสํ ตัดบทเป็น เอวฺ-อสฺสํ
- ง. ตยาหํ ตัดบทเป็น เต-อหํ
- จ. ในนิคคหิตสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ ๔ คือ โลปะ อาเทส อาคม ปกติ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. อะไรจัดเป็นนามนาม?
- ข. ปุงลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ไหนถึงไหน เป็นเอกวจนะอิตถิลิงค์อย่างเดียว?
- ง. วิเสสนศัพท์นาม แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
- จ. ศัพท์เช่นไร เรียกว่า อพยยศัพท์?
๒. ก. นามที่เป็นชื่อของคน สัตว์ ที่ สิ่งของ เป็นนามนาม.
- ข. ปุงลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อ อี อู อู.
- ค. ปกติสังขยา ตั้งแต่ เอกุณวิสติ ถึง อฏฐานุติ เป็นเอกวจนะ อิตถิลิงค์ อย่างเดียว

- ง. วิเศษณ์สัพพนาม แบ่งเป็น ๒ คือ อนิยม นิยม
- จ. ศัพท์พวกหนึ่งจะแจกด้วยวิภัติทั้ง ๗ แปลงรูปไปต่างๆ เหมือนนามทั้ง ๓ ไม่ได้คงรูปอยู่อย่างเดียว เรียกว่า อัพยศัพท์

๔. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยาด?
- ข. ในอาชยาดนั้น ท่านแบ่งบทเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
๒. ก. ศัพท์กล่าวกริยาคือความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาชยาด.
- ข. บทในอาชยาด แบ่งเป็น ๒ คือ ปรัสนบ บทเพื่อผู้อื่น อัตตโนบ บทเพื่อตน.

๕. กิริยาภิกค์ คือ วจนีย์, ชินฺโณ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

- ก. นิสฺสาย นํ วสตีติ นิสฺสโย.
- ข. มณฺญติ เอตายาติ มติ.
- ค. วทตีติ วตฺตา.
- ☺ ๕. **วจนีย์** (วจ อนฺย ลี) อันเขาฟังกล่าว มาจาก วจ ธาตุ ในความกล่าว อนฺย ปัจจัย ลี ปฐมาวิภัติ **ชินฺโณ** (ชิรฺ ต ลี) แก่แล้ว มาจาก ชิรฺ ธาตุ ในความคร่ำคร่า ต ปัจจัย ลี ปฐมาวิภัติ ธาตุมี ฐ เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ณฺณ แล้วลบที่สุดธาตุ
- ก. นิสฺสาย นํ วสตีติ **นิสฺสโย**. อ ปัจจัย กัตตุรูป กัมมสาธนะ (ศิษย์) อาศัย ซึ่งอาจารย์นั้นอยู่ เหตุนั้น (อาจารย์นั้น) ชื่อว่าเป็นที่อาศัยอยู่ (ของศิษย์)
- ข. มณฺญติ เอตายาติ **มติ**. ตี ปัจจัย กัตตุรูป กรณสาธนะ (ชน) ย่อมรู้ ด้วยปัญญานั้น เหตุนั้น (ปัญญานั้น) ชื่อว่าเป็นเหตุรู้ (แห่งชน)
- ค. วทตีติ **วตฺตา**. ตฺ ปัจจัย กัตตุรูป กัตตุสาธนะ (ผู้ใด) ย่อมกล่าว เหตุนั้น (ผู้ใด) ชื่อว่าผู้กล่าว

๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าอัพยียาวสมาส? อัพยียาวสมาสนั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

พุทฺธรตนํ, ปจฺจภทฺตํ เป็นสมาสอะไร จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู

๖. สมาสที่มีอุปสรรคหรือนิบาตอยู่หน้า ชื่อว่า อัพยียาวสมาส.

มี ๒ อย่าง คือ อุปสรรคบุพพกะ นิบาตบุพพกะ.

วิ. พุทฺธ เอว รตนํ **พุทฺธรตนํ** เป็น อวธารณบุพพบท กัมมธารยสมาส

วิ. ภทฺตสฺส ปจฺจ **ปจฺจภทฺตํ** เป็น นิบาตบุพพกะ อัพยียาวสมาส

๗. ในเสฏฐัตถิต และปุรณัตถิต มีปัจจัยอย่างไร? อะไรบ้าง?

เมธาวิ ลงปัจจัยอะไร ในตถิตไหน จงเขียนรูปวิเคราะห์มาด้วย

๗. ในเสฏฐัตถิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตฺร ตม อียิสส ก อีย อิฏฐ

ในปุรณัตถิตมีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตีย ฐ ถ ม อิ

เมธาวิ ลง วิ ปัจจัย ในตทิสส์ตถิตตถิต.

วิ. เมธา อสส อตถิติ เมธาวิ

พ.ศ.๒๕๖๘

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. บาลีไวยากรณ์ แบ่งเป็น ภาค คือ
- ข. สระมีมาตราเบา ตัว คือ ชื่อว่า รัสสะ
๑. ก. บาลีไวยากรณ์ แบ่งเป็น ๔ ภาค คือ อักษรวิธี วจีวิภาค วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณะ.
- ข. สระมีมาตราเบา ๓ ตัว คือ อ อิ อุ ชื่อ รัสสะ

๒. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. จตุตถาโร + อิเม สนธิเป็น
- ข. พนรุสสุส + อิว สนธิเป็น
- ค. สมตตายสฺมา ตັดบทเป็น
- ง. สาธุติ ตັดบทเป็น
- จ. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ
๓. ก. จตุตถาโร + อิเม สนธิเป็น จตุตถาโรเม
- ข. พนรุสสุส + อิว สนธิเป็น พนรุสสุเสว
- ค. สมตตายสฺมา ตັดบทเป็น สมตตุ-อายุสฺมา
- ง. สาธุติ ตັดบทเป็น สาธุ-อิติ
- จ. พยัญชนะอาคม มี ๘ ตัว คือ ย ว ม ท น ต ร พ

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. อะไรจัดเป็นนามนาม? แบ่งออกเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ค. ปกติสังขยา กับปุรณสังขยา ต่างกันอย่างไร?
- ง. อมท และ เอกจจ เป็นศัพท์นามประเภทไหน?
- จ. อุปริ, เสยยถา แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?
๓. ก. นามที่เป็นชื่อของคน สัตว์ ที่ สิ่งของ เป็นนามนาม แบ่งออกเป็น ๒ คือ สาธารณนาม อสาธารณนาม.
- ข. อิตถิลิงค์ มีการันต์ ๕ คือ อา อิ อี อุ อู
- ค. ปกติสังขยา นับโดยปกติเป็นต้นว่า หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า สำหรับนับนามนามให้รู้ว่ามีประมาณเท่าใด ส่วนปุรณสังขยา สำหรับนับนามนามที่เติมในที่นั้นๆ คือ นับเป็นขั้นๆ เป็นต้นว่า ที่หนึ่ง ที่สอง ที่สาม ที่สี่ ที่ห้า
- ง. อมท เป็นปุริสศัพท์นาม และ เอกจจ เป็นวิเสสนศัพท์นาม อนิยม.
- จ. อุปริ เป็นนิบาตบอกที่ เสยยถา เป็นนิบาตบอกอุปมาอุปไมย.

๔. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าอาชยาด? ในอาชยาดนั้นท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง?

จงเขียนวิภัตติหมวดอชชัตตนิ เฉพาะฝ่ายปรัสสบทมาดู?

๔. ศัพท์กล่าวกริยา คือ ความทำ เป็นต้นว่า ยืน เดิน นั่ง นอน กิน ดื่ม ทำ พูด คิด ชื่อว่า อาชยาด.

ในอาชยาดนั้นท่านประกอบด้วยธาตุ ปัจจัย วาจก วิภัตติ กาล บท วจนะ บุรุษ เพื่อเป็นเครื่องหมายเพื่อความให้ชัดเจน.

อชชัตตนิ ปรัสสบท

เอก. พหู.

ป. อี อุ

ม. โอ ตถ

อุ. อี มหา

๕. กิริยาภิกตฺ คือ โภชนียํ, อารทฺโร แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

ก. ปาปํ กโรติ สีเลนาติ ปาปกาโร

ข. ครหิตพพุนติ คารยทํ

ค. กโรติ เตนาติ กรณํ

โภชนียํ อันเขาพึงกิน มาจาก ภูช ธาตุ ในความกิน อนีย ปัจจัย พฤทธิ์ อุ เป็น โอ

อารทฺโร อันเขาปรารถแล้ว มาจาก อา บทหน้า รก ธาตุ ในความเริ่ม ต ปัจจัย

ธาตุมิ ภา เป็นที่สุด ลบที่สุดธาตุ แปลง ต เป็น ทธ.

๖. สมาสเช่นไร ชื่อว่าวันทวสมาส? และวันทวสมาส นั้น มีเท่าไร? อะไรบ้าง?

สนตจิตโต (ภิกขุ) เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู

๖. นามนามตั้งแต่ ๒ ศัพท์ขึ้นไป ย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่า วันทวสมาส

มี ๒ อย่าง คือ สมาสหาร อสมาสหาร

สนตจิตโต (ภิกขุ) เป็นฉัฐฐิพพพิหีสมาส

วิ. สนตํ จิตตํ ยสส, โส สนตจิตโต (ภิกขุ).

๗. ในปุรณตฺทิต และอภยตฺทิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

โกติ ลงปัจจัยอะไร? ในตฺทิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดูด้วย

๗. ในปุรณตฺทิต มีปัจจัย ๕ ตัว คือ ตีย ฤ ม อี ในอภยตฺทิต มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ภา ถิ

โกติ ลง อี ปัจจัย ในตฺทิตสสตฺทิต

วิ. โภโค อสส อตถิติ โภคี.

พ.ศ.๒๕๖๘ (๒)

๑. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่างต่อไปนี้

- ก. ฐานที่ตั้งที่เกิดของอักษรระ มี.....คือ.....
- ข. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ.....เรียกว่า อวรรค เพราะ.....
๑. ก. ฐานที่ตั้งที่ของอักษรระ มี ๖ คือ กัณฐะ คอ, ตาลุ เพดาน, มุทธา ปุ่มเหงือก, ทันตะ ฟัน, โอฏฐะ ริมฝีปาก, นาสิกกา จมูก.
- ข. พยัญชนะ ๘ ตัวนี้ คือ ย ร ว ส ห ฬ ° เรียกว่า อวรรค เพราะไม่เป็นพวกเป็นหมู่กันตามฐานกรณ์ที่เกิด.

๒. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. ในสรสนธิ อาเทศ มีเท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์เท่าไร? อะไรบ้าง?
๒. ก. ในสรสนธิ อาเทศ มี ๒ คือ แผลงสระหน้า แผลงสระหลัง
- ข. ในพยัญชนสนธิ ได้สนธิกิริโยปกรณ์ ๕ อย่าง คือ โลปะ อาเทศ อาคม ปกติ สัญญาค

๓. จงตอบคำถามต่อไปนี้

- ก. นามศัพท์นั้น แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
- ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์เท่าไร? อะไรบ้าง?
- ค. ศัพท์เช่นไร ชื่อว่าสังขยา? แบ่งเป็นเท่าไร? อะไรบ้าง?
- ง. สัพพนามคืออะไร?
- จ. ปาโต, อปุเปว นาม แปลว่าอย่างไร? เป็นนิบาตบอกอะไร?
๓. ก. นามศัพท์ แบ่งเป็น ๓ คือ นามนาม คุณนาม สัพพนาม.
- ข. นปุงสกลิงค์ มีการันต์ ๓ คือ อ อิ อุ.
- ค. ศัพท์ที่เป็นเครื่องกำหนดนับนามนาม ชื่อว่าสังขยา แบ่งเป็น ๒ คือ ปกติสังขยา และปุณณสังขยา
- ง. สัพพนาม คือ ชื่อสำหรับใช้แทนนามนาม ที่ออกชื่อมาแล้วเพื่อจะไม่ให้ซ้ำซาก ซึ่งไม่เพราะเหตุ
- จ. ปาโต แปลว่า ในเวลาเช้า เป็นนิบาตบอกกาล, อปุเปว นาม แปลว่า ชื่อแม่เฒ่า เป็นนิบาตบอกปริกัปป

๔. บุรุษในอาชยาด มีเท่าไร? อะไรบ้าง? จงเขียนวิภัตติหมวดปัญจมี เฉพาะฝ่ายปรัสสพพมาตุ.

๔. บุรุษในอาชยาด มี ๓ คือ ปฐมบุรุษ มัธยมบุรุษ อุตตมบุรุษ.

ปัญจมี ปรัสสพพ

เอก. พหู.

ป. ตุ. อนตุ.

ม. หิ. ถ.

อุ. มิ. ม.

๕. กิริยาภิกค์ คือ ฏฏโฐ, อารพภ แปลว่าอย่างไร? สำเร็จรูปมาจากอะไร?

จงเขียนคำแปลรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้ พร้อมทั้งบอกรูป สาธนะ และปัจจัยมาด้วย

- ก. สุขเนน ภริยตีติ สุขโโร
- ข. ชานาตีติ ญาตา
- ค. อวาสนติ เอตถาติ อวาโส

๕. ฏฏโฐ ยินดีแล้ว มาจาก ฏส ธาตุ ในความยินดี ต ปัจจัย

ธาตุมิ ส เป็นที่สุดอยู่หน้า แปลง ต เป็น ฎ แล้วลบที่สุดธาต

อารพภ พรารภแล้ว มาจาก อา บทหน้า รภ ธาตุ ในความเริ่ม ตวา ปัจจัย

อุปสค์อยู่หน้า แปลง ตวา ปัจจัย เป็น ย ธาตุมิ ภ เป็นที่สุด แปลง ย กับที่สุดธาตเป็น พภ

- ก. สุขโโร: (ผู้ใด) อันเขาเลี้ยงได้ โดยง่าย เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าอันเขาเลี้ยงได้โดยง่าย.
เป็นกัมมรูป กัมมสาธนะ ข ปัจจัย.
- ข. ญาตา: (ผู้ใด) ย่อมรู้ เหตุนั้น (ผู้นั้น) ชื่อว่าผู้รู้
เป็นกัตตรูป กัตตสาธนะ ต ปัจจัย
- ค. อวาโส: ภิกษุ ท. ย่อมอาศัยอยู่ในประเทศนั้น เหตุนั้น ประเทศนั้น ชื่อว่าเป็นที่อาศัยอยู่ (แห่งภิกษุ ท.)
เป็นกัตตรูป อธิกรณสาธนะ ฌ ปัจจัย.

๖. สมาสเช่นไร เรียกว่า ลุตตสมาส และอลุตตสมาส?

พจนมุตโต (สตุโต), สมณปฏิญญา เป็นสมาสอะไร? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดู

๖. สมาสที่ลบวิภัติเสียแล้ว เรียกว่า ลุตตสมาส สมาสที่มีได้ลบวิภัติ เรียกว่า อลุตตสมาส.

พจนมุตโต (สตุโต) เป็น ปัญจมีตปุริสสมาส

วิ. พจนนา มุตโต พจนมุตโต (สตุโต)

สมณปฏิญญา เป็นสัมภวานบุพพบท กัมมธารยสมาส

วิ. สมโณ (อห) อิติ ปฏิญญา สมณปฏิญญา

๗. ในชาตาที่ตัทธิต และวิภาคตัทธิต มีปัจจัยอย่างละเท่าไร? อะไรบ้าง?

สากุนิโก ลงปัจจัยอะไร? ในตัทธิตไหน? จงเขียนรูปวิเคราะห์มาดูด้วย

๗. ในชาตาที่ตัทธิต มีปัจจัย ๓ ตัว คือ อิม อีย กีย วิภาคตัทธิต มีปัจจัย ๒ ตัว คือ ธา, โส

สากุนิโก ลง ฌิก ปัจจัย ในตรัตยาที่ตัทธิต

วิ. สกุณ หนตวา ชิวตีติ สากุนิโก (ชโน)